

СУЗАН ХИЛ

ВЯРВАТЕ ЛИ
В ДУХОВЕ?

ЖЕНАТА В ЧЕРНО

*„Изумително добра история – смразяваща
както ума, така и кръвта.” – ГАРДИЪН*

СЮЗЪН ХИЛ ЖЕНАТА В ЧЕРНО

Превод: Огняна Иванова

chitanka.info

Старинната къща „Тресавището на змиорките“ гледа към брулени от ветровете солени блата и тънката ивица на пътя, който преминава през тях. Някога госпожа Алис Драблоу е живяла там като отшелничка. Сега Артър Кипс, млад адвокат от лондонска кантора, е призован да присъства на погребението ѝ, неподозиращ за трагичните и ужасяващи тайни, скрити зад залостените прозорци на запустелия дом.

Едва когато зърва на погребението млада жена с опустошено лице, облечена цялата в черно, у Артър Кипс започна да се прокрадва дълбоко безпокойство. Това чувство стана още по-угнетяващо заради неохотата на местните хора да говорят за жената в черно или за онова, което се случва всеки път, когато тя бъде видяна.

На младия адвокат се налага да остане в „Тресавището на змиорките“, за да събере книгата на покойната госпожа Драблоу, когато мъглата започва да се спуска над уединената къща и близкото гробище и приливът го откъсва от останалата част от света...

На Пат и Чарлс Гарднър

БЪДНИ ВЕЧЕР

Беше девет и трийсет часът на Бъдни вечер. Докато прекосявах дългото входно антре на „Монашеската обител“ на път от трапезарията, където току-що се бяхме насладили на първото тържествено празнично угощение, към гостната с пламтящата камина и разположените край нея мои близки, аз се поспрях и — както правя всяка вечер — отидох до входната врата, отворих я и прекрачих прага.

Обичам да усещам полъха на вечерта, да вдишвам въздуха, независимо дали е упойващото благоухание на цветята през лятото, острият пушек от огньовете с гнили есенни листа или режещият студ на снежния мраз. Обичам да се озъртам, да вдигам очи към небето, независимо дали виждам луна, звезди или пълен мрак, обичам да се вирам в тъмнината пред себе си в очакване да чуя гласовете на нощните твари, да слушам как стенанията на вятъра се извисяват, а после стихват. Обичам потропването на дъжда в короните на плодните дървета и въздушния поток, носещ се към хълма откъм равните пасища край речната долина.

С ликуващо сърце тази вечер усетих веднага, че във времето настъпва промяна. Цяла седмица валя дъжд — студен дъжд, придружен с мъгла, спуснала се ниско над къщата и околностите. От прозорците, гледащи към градината, се виждаше на не повече от един-два ярда. Лошо време, в което сякаш не се развиделяваше докрай и студът бе свиреп. Разходките не доставяха удоволствие — видимостта не позволяваше да се стреля по дивеч и вечно калните кучета бяха сърдити. Палехме лампите в къщата и през деня, от стените на килера, зимника и бараката в двора се просмукваше влага, вътре миришеше на застоял въздух, а дървата в огнищата прасяха и унило припламваха.

От години моето настроение се влияе изключително много от състоянието на времето и си признавам, че ако сред останалите членове на домакинството не преобладаваше духът на веселие и суетня, щях да се поддам на мрачните мисли и бездействието, неспособен да се насладя както трябва на вкуса към живота,

раздразнен от собствената си уязвимост. Суровото време обаче само подтиква Есме да бъде неудържимо енергична, така че коледните празници тази година бяха подготвени много по-грижливо и с по-голямо оживление от обикновено.

Пристъпих една-две крачки напред, за да изляза от сянката на къщата и да огледам света на лунната светлина. „Монашеската обител“ е разположена върху възвишение, издигащо се плавно на около четиристотин стъпки от Ней — малка река, лъкатушеца от север на юг през плодородна и закътана местност. В низината има пасища, из които тук-там растат горички от различни широколистни дървета. Зад къщата обаче започва съвсем друг пейзаж — няколко квадратни мили с гъсти шубраци и пирен, късче пустош сред процъфтяващите форми. Намираме се само на две мили от едно доста голямо село и на седем мили от главното пазарно градче, и все пак във въздуха витае духът на отдалеченост и усамотеност, заради който всъщност се чувстваме доста откъснати от цивилизацията.

За пръв път видях „Монашеската обител“ един следобед в разгара на лятото, когато пътувах с двуколката. Придружавах господин Бентли, доскоро мой работодател. Вече се бях издигнал до положението на пълноправен съдружник в адвокатската кантора, където бях нает още на млади години и където на практика останах да служа до края на кариерата си. По онова време господин Бентли приближаваше възрастта, когато човек изпитва желание да прехвърли на друго нещо отговорностите и малко по малко работата премина в мои ръце. Макар че той продължи да пътува до седалището ни в Лондон поне веднъж седмично до смъртта си, почина осемдесет и две годишен. По онова време обаче господин Бентли все повече започна да предпочита живота в провинцията. Не го биваше да лови дивеч и риба, но се беше ангажирал с ролята на областен съдия, черковен настоятел, управител на едно друго и член на разни местни съвещателни тела, групи и комитети. Бях доволен и изпитвах определено облекчение, когато след толкова много години той ме направи пълноправен съдружник, а същевременно смятах, че получавах този пост напълно заслужено, понеже достатъчно се бях тик като товарно добиче и поемах голям дял от отговорността за благо на фирмата, а насреща получавах несъответстващо възнаграждение — поне по отношение на заеманата длъжност.

И така, в онзи неделен следобед, аз седях редом с господин Бентли и се наслаждавах на гледката отвъд високите живи плетове от пирен към зелените, потънали в дрямка морави, докато той остави кончето бавно и кротко да поеме обратния път към неговото донякъде грозно, но извънредно внушително имение. Не се случваше често да стоя отзад и да не върша нищо. Работата в Лондон беше смисълът на живота ми, като се изключи свободното време, прекарвано в домашния ми кабинет и колекционирането на акварели. Тогава бях тридесет и пет годишен, вдовец от дванайсет години. Нямах никакво влечение към светския живот и макар да се радвах на добро здраве, случи се да страдам от нервни кризи и страхове — последствия от преживяванията, които възнамерявам да ви разкажа. Истината е, че бях преждевременно състарен, печален и болнав наглед човек с напрегнато изражение. Изобщо, скучна особа.

— Не е зле да помислиш в тази насока, да си купиш нещо тука, нали така? Хубава малка къща, да речем, ей там! — и господин Бентли посочи с камшика надолу, към уютно сгушилото се край завоя на реката селце с блеснали на следобедното слънце бели стени. — Измъкни се от града някой петък след пладне, поразходи се, напълни дробовете си с чист въздух, хапни пресни яйца или сметана!

Хрумването ми се стори привлекателно, но някак отвлечено, без връзка с мене, затова просто се усмихнах, вдишах топлия аромат на тревите и полските цветя, загледах се в кълбетата прах, вдигани от конските копита, и приключих въпроса. До мига, когато стигнахме отсечка от пътя, минаваща покрай дълга каменна къща със съвършени размери, разположена на възвишение, от което се разкриваше страхотна гледка към речната долина и издигащите се на няколко мили в далечината синьовиолетови хълмове.

Тогава ме обзе нещо, което не мога да опиша точно — чувство ли беше, желание ли — не, по-скоро съзнание или ясна увереност, и ме завладя толкова неудържимо и силно, че неволно извиках на господин Бентли да спре и едва ли не още преди да е изпълнил молбата ми, скочих от двуколката, изправих се на едно тревисто хълмче и мигом вперих поглед в къщата — извънредно красива и така съответстваща на мястото, което заемаше: скромна, а същевременно внушаваща сигурност. После се взрях в пейзажа отвъд. Нямах чувството, че вече

съм го виждал, но бях напълно уверен, че отново ще отида там, че къщата вече ми принадлежи, че с мене я свързват невидими нишки.

От едната ѝ страна течеше поток и се спускаше към отсрещната морава, а после лъкатушеше надолу към реката.

Господин Бентли, който ме наблюдаваше с любопитство от двуколката, извика:

— Хубаво място!

Кимнах, но не бях в състояние да споделя обзелите ме необичайни чувства, затова му обърнах гръб и изминах няколко крачки нагоре по склона, откъдето се виждаше входът за старата занемарена овощна градина зад къщата, потънала в избуяли треви и гъсти храсталаци в далечния си край. По-нататък се простираше голо и неприветливо поле. Чувството за съдбовност, което описах, не ме напускаше и си спомням, че това ме уплаши, защото не съм мечтател със силно развито въображение, нито пък ми се явяват видения за бъдещето. И всъщност от тези първи мигове насетне аз нарочно се пазех да не разсъждавам върху което и да е дори малко нематериално явление, като се придържах към прозаичните, видими и осезаеми неща.

При все това не бях в състояние да се отърва от усещането — не, по-скоро бих казал убеждението, че един ден тази къща ще бъде мой дом, че рано или късно — нямах представа кога — ще стана неин собственик. Когато най-последно спрях да се заблуждавам и си признах истината, в същия миг изпитах дълбоко чувство на покой и удовлетворение, каквото не ме беше обземало от дълги години, затова с леко сърце се върнах при двуколката, където, доста озадачен, ме чакаше господин Бентли.

Същия следобед, когато потеглих обратно към Лондон, завладялото ме предчувствие при срещата с „Монашеската обител“ не ме напусна, макар да не заемаше първо място в съзнанието ми. Поръчах на господин Бентли, ако чуе, че тази къща се продава, непременно да ме уведоми.

Подир няколко години той го стори. Свързах се с посредниците същия ден и само часове по-късно, без дори да видя отново къщата, предложих сума да я закупя и предложението ми бе прието. Няколко месеца преди това се бях запознал с Есме Ейнли. Взаимните ни чувства непрекъснато закрепваха, но понеже все още ми тегнеше

проклятието да проявявам нерешителност във всякакви лични и сърдечни въпроси, не бях отворил дума за бъдещите си намерения. Проявих обаче благоразумието да приема вестта за „Монашеската обител“ като добро знамение и седмица по-късно, когато станах законен собственик на къщата, при едно пътуване с Есме въвн от Лондон аз ѝ предложих брак сред дърветата на старата овощна градина. Това мое предложение също беше прието, така че не след дълго ние се оженихме и веднага се преместихме в „Монашеската обител“. В този ден аз искрено вярвах, че най-послед съм излязъл от дългата сянка, хвърлена от събитията в миналото, и по лицето на господин Бентли, както и по сърдечното му ръкостискане усетих, че той също го вярва и че от собствените му плещи също е паднал товар. Господин Бентли непрекъснато се чувстваше поне отчасти виновен за моите преживявания — в крайна сметка тъкмо той ме изпрати на първото ми посещение в Крайтън Гифорд, в къщата „Тресавицето на змиорките“ и на погребението на госпожа Драблоу.

Всичко това обаче се намираше съвсем далеч поне от съзнателните ми разсъждения за Бъдни вечер, докато стоях на прага и вдишвах чистия въздух. От близо четиринайсет години „Монашеската обител“ беше извънредно щастлив дом за двама ни с Есме, както и за четирите деца от нейния първи брак — с капитан Ейнли. В началото аз се прибирах вкъщи само в почивните дни и по празник, но от мига, в който купих къщата, животът в Лондон и службата започнаха да ми дотягат, затова с радост се оттеглих завинаги в провинцията при първата удобна възможност.

И тъкмо в този щастлив дом моето семейство отново се събра, за да отпразнуваме Коледа. След миг щях да отворя вратата и да чуя техните гласове откъм гостната, стига жена ми да не побързаше да ме извика веднага от страх, че мога да изстина. Вярно, най-послед времето стана ясно и много студено. Небето беше надупчено от звезди, а около луната имаше мразовит ореол. Влагата и мъглите от изминалата седмица се изплъзнаха като среднощни крадци, а каменните стени на къщата и пътеките наоколо сякаш излъчваха слабо сияние, докато дъхът ми се превръщаше в пара.

Горе, в таванската спалня, тримата синове на Изобел — внучетата на Есме — спяха, вързали коледни чорапи към стълбовете

на креватите си. На сутринта те нямаше да видят очаквания сняг, но коледният ден поне щеше да бъде ясен и слънчев.

Тази вечер във въздуха имаше нещо — предполагам нещо, впечатлило ме в детството ми, към което се добави заразителната възбуда на момчетата, така че аз се вълнувах, независимо от годините си. Естествено няха никаква представа, че душевният ми покой скоро щеше да бъде нарушен и ще се събудят спомени, които смятах мъртви завинаги. В онзи миг би ми се сторило невъзможно отново да възобновя близкото си познанство — макар и като поток от ярки картини в паметта ми и като сънища — със смъртния страх и с ужаса, угнетяващ духа.

Хвърлих последен поглед към мразовития мрак, въздъхнах с доволство, подвикнах на кучетата и влязох вкъщи, като не очаквах нищо повече от лула тютюн и чаша хубаво малцово уиски край пращящия огън сред щастливите си близки. Когато минах през антрето и влязох в гостната, усетих прилив на добронамереност, нещо, което често изпитвах, откакто живеех в „Монашеската обител“ — усещане, преминаващо по естествен път в чувство на искрена благодарност. И наистина, аз благодарих в сърцето си, когато видях моето семейство, наобиколило огромния огън, който в онзи миг Оливър стъкна до заплашителна височина и пламъците лумнаха около дебелия клон от старата ябълка, която отсякохме миналата година. Оливър е най-големият син на Есме и тогава много приличаше — а и сега прилича — на сестра си Изобел, която седеше до съпруга си, брататия Обри Пиърс, както и на Уил, следващия след него брат. И тримата имат приятни, обикновени и открити английски лица, склонни към напълняване, а косите, веждите и миглите им са светлокестеняви — цветът на майчината им коса, преди да се прошари.

По онова време Изобел, само на двацет и четири години, вече имаше три дечица и явно не възнамеряваше да спира дотук. Закръглена и спокойна като матрона, тя беше склонна да се държи майчински и покровителствено не само с децата, но и със съпруга си и братята си. Изобел проявяваше голямо благоразумие и отговорност като дъщеря, беше мила и обаятелна и, изглежда, спокойният и разсъдлив Обри Пиърс ѝ подходеше напълно. И все пак понякога улавях как Есме я поглежда замислено. Неведнъж тя споделяше, макар и тихичко и само

с мене, силното си желание Изобел да не е чак толкова уравновесена, да бъде малко по-непосредствена и дори лекомислена.

Да си призная честно, на мен това не ми се искаше. Не ми се искаше нещо да разваля гладката повърхност на спокойното море.

Оливър Ейнли, по онова време деветнайсетгодишен, и брат му Уил, само година и два месеца по-малък от него, по природа също бяха сериозни и трезви младежи, но сега настроението им беше приповдигнато, веселяха се като палави кутрета и всъщност ми се струваше, че Оливър проявява твърде малко признаци на зрялост за студент, който вече учи в Кеймбридж и възнамерява, ако последва съвета ми, да се насочи към адвокатската професия. Уил лежеше по корем пред камината с осветено от пламъците лице, подпрял брадичка на ръцете си. Оливър седеше наблизко и от време на време се мяркаха дългите им крака — двамата се бутаха и ритаха, избухваше кикот — все едно че отново бяха десетинагодишни хлапаци.

Най-малкият от братята — Едмънд Ейнли — седеше някак настрана, явно с намерението да се отдели и да бъде на известно разстояние от останалите, но не поради проява на враждебност или на мрачен характер, а защото му бяха присъщи възискателност и въздържаност, стремеж да се разграничава като личност — нещо, с което винаги изпъкваше сред останалите деца на Есме — така както не си приличаше с тях на външен вид с бледата си кожа, дългия нос, невероятно черната коса и сините очи. Тогава Едмънд беше петнайсетгодишен. Познавах го по-малко от другите, почти не го разбирах, чувствах се неловко в негово присъствие, и все пак по някакъв особен начин го обичах най-силно от всички.

Гостната на „Монашеската обител“ е дълга стая с нисък таван и големи прозорци в двата края, сега закрити със завеси, но денем през тях влиза много светлина и от север, и от юг. Тази вечер гирлянди и венци от клонки на вечнозелени храсти, събрани следобед от Есме и Изобел, украсяваха стената над каменната камина, а сред тях бяха вплетени дребни плодове, алени и златни ленти. В дъното се виждаше коледното дръвче, окичено и със запалени свещи, а под него бяха струпани подаръци. Имаше и цветя — вази с бели хризантеми — а в средата на стаята върху кръгла маса се издигаше пирамида от варакосани плодове. Острият аромат от набучените с карамфил портокали във фруктиерата изпълваше въздуха и се смесваше с

миризмата на клонки и с дима от запалените дърва — истинското ухание на Коледа.

Седнах на креслото си, дръпнах го малко по-далече от лумналия огън и се заех с продължителното и успокоително занимание, което представлява запалването на лула. Усетих, че с това прекъсвам оживения разговор, воден от другите, и че Оливър и Уил непременно биха искали да го продължат. Затова още щом разпалих предпазливо лулата, попитах:

— Е, за какво става дума?

Последва мълчание, а Есме, с бродерия в ръцете, поклати глава и се усмихна:

— Хайде, казвайте!

Тогава Оливър се изправи и тръгна из стаята, като бързо гасеше лампите по пътя си, докато не останаха само свещите по коледното дръвче в дъното, така че когато той се върна на мястото си, виждахме се само на отблясъците от огъня в камината и на Есме се наложи да остави ръкоделието си — нещо, което тя направи с неудоволствие.

— Струваше си да свърша работата както трябва — подхвърли с известно доволство Оливър.

— Е, казвайте, момчета!

— Хайде, Уил, не е ли твой ред?

— Не, на Едмънд е.

— Аха! — възкликна най-малкият от братята Ейнли със странен, плътен глас. — Мога, стига да искам!

— Задължително ли е да са угасени лампите? — обади се Изобел, сякаш правеше забележка на малки деца.

— Да, сестричке, задължително е, ако човек търси автентична атмосфера.

— Но аз не съм убедена, че искам точно това.

Оливър тихо простена.

— Хайде, започвайте!

Есме се наведе към мен.

— Разказват си истории с призраци.

— Да, най-подходящото нещо за Бъдни вечер! — подхвърли Уил с глас, станал треперлив както от вълнение, така и от желанието да избухне в смях.

— Това е древна традиция.

— Самотна къща в глухата провинция, гостите са се събрали около огнището в тъмната стая, чува се воят на вятъра в комина... — И Оливър отново простена.

След него прозвуча солидният, приятно ироничен глас на Обри:

— Тогава ще е най-добре да продължите!

Така и стана. Едмънд и Уил се надпреварваха да разказват истории, коя от коя по-страшни и спираци дъха, с множество драматични ефекти и престорени писъци, всяващи ужас. Всеки гледаше да се представи по-добре от другите, като стигаше до крайна изобретателност и засипваше слушателите с мъчителни подробности. Разказваха за мокри стени в необитаеми замъци, за обрасли с бръшлян манастирски развалини, за заключени стаи без прозорци и тайни подземни тъмници, за усойни костници и буренясали гробища, за стълбища, скърцащи под невидими стъпки, за пръсти, потропващи по вратите, за вой и крясъци, стенания и неуловимо присъствие, за дрънчене на врати, за монаси с капюшони и безглави конници, за нахлуваща мъгла и внезапно извил се вятър, за безплътни привидения и забулени в покрови духове, за вампири и копои, прилепи, плъхове и паяци, за убити мъже, открити prizori, и за обезумели жени, побелели в миг, за изчезнали трупове и проклетия, тегнещи върху богати наследници. Историите ставаха все по-зловещи, по-невероятни и по-глупави, така че скоро пъшканията и виковете прераснаха в неудържим смях, понеже всеки присъстващ, дори кротката Изобел, добавяше по някоя отвратителна подробност.

Отначало аз се развличах и слушах с внимание, но както си седях и гледах отблясъците на камината, започнах да чувствам, че съм изолиран от останалите и съм външен човек в техния кръг. Опитах се да превъзмогна растящото безпокойство и да спра нахлуването на потока от спомени.

Вярно, това бе забавление, оживена и безобидна игра на млади хора, подходяща за празника и плод на древна традиция, както казваше Уил. Нямах за какво да се тревожа и измъчвам, нямах какво да предизвика неодобрението ми. Нямах желание да им развалям удоволствието и да ме сметнат за стар, лишен от въображение досадник, затова с нетърпение исках да се включа в общото занимание, което представляваше просто приятно прекарване на времето. Поведох горчива битка в душата си, обърна глава настрана от огнището, да не

би случайно някой да забележи изражението ми, защото знаех, че вече си личи обзелото ме притеснение.

Точно тогава като съпровод на последния таласъмски вой, издаден от Едмънд, пънът, пламтящ в огнището, изведнъж пропадна надолу и след като пръсна няколко искри и пепел, угасна, така че стаята потъна в почти пълен мрак. После се възцари тишина. Побиха ме тръпки. Искеше ми се да стана, да обиколя лампите и да ги запаля, да видя блясъка, великолепието и багрите на коледната украса, огънят в камината весело да се разгори. Искях да прогоня пронизващия ме студ и чувството на страх в сърцето. Но не можех дори и да помръдна, сякаш бях парализиран — така се случваше винаги когато ме обземаше това отдавна забравено, но твърде познато предчувствие. В този миг Едмънд каза:

— Хайде, татко, дойде твоят ред.

Тутакси всички подеха думите му, тишината се наруши от настойчивите им увещания, към които се присъедини дори Есме.

— А, не — опитах да се измъкна шеговито аз. — Нямам какво да разкажа.

— О, Артър!

— Сигурно знаеш поне една история с призрак, татко, няма човек, който да не знае такава история!

Да, да. Именно. През цялото време, докато слушах злокобните вампирски съчинения и издаваните крясъци и стенания, в ума ми имаше само една мисъл и единственото, което бих могъл да им кажа, беше: „Не, не, никой от вас си няма представа от тези работи! Говорите глупости, описвате фантазии, а в действителност е съвсем различно. Кръвта не се смразява, човек не трепери, нещата не са толкова груби, нито пък... будят смях. Истината е съвсем друга и всъщност е много по-ужасна!“.

— Хайде, татко!

— Недей да разваляш всичко...

— Моля те, Артър.

— Не ни отказвай, татко, не можеш да ни лишиш от това!

Исправих се, защото стана нетърпимо, и рекох:

— Съжалявам, че ще ви разочаровам, но няма какво да ви разправа.

След което бързо напуснах гостната и излязох от вкъщи.

Четвърт час по-късно дойдох на себе си. Намирах се в обраслото с храсталаци място отвъд градината. Сърцето ми лудо биеше, дишах на пресекулки. Бях се лутал със замъглено съзнание, обзет от възбуда, а сега разбрал, че трябва да положи усилия и да се успокоя — седнах върху един обрасъл с мъх оронен камък и започнах да се овладявам, като броях бавно и старателно до десет между всяко вдишване и издишване, докато не усетих, че вече не изпитвам толкова голямо напрежение, пулсът ми е по-ритмичен и вече мисля по-ясно. Не след дълго бях в състояние да възприемам и околната обстановка — забелязах колко е чисто небето, колко студен въздухът и как скрипти под нозете ми заскрежената трева.

Знаех, че близките ми, останали в къщата, сигурно са озадачени и смаяни, защото ме познаваха като уравновесен човек с предвидими реакции. Всички до един щяха да недоумяват защо са предизвикали явното ми недоволство с разни глупави истории и са ме подтикнали да се държа толкова рязко, но много скоро трябваше да се върна при тях с променено поведение, за да забравим случилото се и да съживим веселия дух на празника. Само че не бях в състояние да им дам каквото и да е обяснение. Ни най-малко. Щях да се държа приветливо и уверено — поне заради милата ми съпруга — и толкова.

Нахокаха ме, че им развалям удоволствието, опитаха се да ме окуражат, та дано им разкажа историята с призрак, която непременно зная, защото всеки знае такава история. И имаха право. Така е, и аз знаех подобна история, при това истинска — история за обитаван от зъл дух дом, за страх и хаос, за ужас и трагедия. Но разказването ѝ не можеше да служи за развлечение, така между другото, докато седим край огнището на Бъдни вечер.

Дълбоко в душата си разбирах, че това преживяване никога няма да се заличи от паметта ми, че вече се е вплело във фибрите ми, че е неделима част от моето минало, но все се надявах, че никога няма да си го припомням съзнателно и с подробности. Като стара рана, то леко се обаждаше от време на време, но с течение на годините ставаше все по-рядко и по-рядко, защото бях постигнал щастие, здрав дух и равновесие. Напоследък го усещах като леко набраздяване на водна повърхност, като блед спомен от спомена.

Тази вечер обаче то отново завладя докрай мислите ми. Разбрах, че няма да намеря утеха, че ще лежа буден, плувнал в студена пот, и ще

се връщам към онова време, към онези събития и към местата, където те се случиха. Бях го преживявал нощ подир нощ години наред.

Станах от камъка и отново тръгнах. Наближаваше Коледа. Нима не можеше да се освободя от тази тежба поне на светия празник, нима нямаше начин да не допускам до себе си спомена за това преживяване и последствията му, така както болкоуспокояващото и мехлемът поне временно притъпяват паренето на жива рана? И тогава, както стоях сред стволите на плодните дървета, огрени от лунната светлина, аз се сетих, че начинът да се прогони стар дух, който не намира покой, е да направя заклинание. Добре, значи трябваше да го сторя и с моя дух. Най-напред трябваше да разкажа историята си край огнището — не шумно, а тихо, защото не беше предназначена да развлича скучаещи слушатели. Прекалено сериозна и истинска беше за тази цел. Щях обаче и да я запиша — много грижливо и с всички подробности. Щях да напиша своята „история с призрак“. И може би тогава най-последна щях да се освободя от нея и да се радвам на дните, които ми остават.

Веднага реших, че поне докато съм жив, написаното ще бъде само за моите очи. Аз бях човекът, измъчван и страдал от този призрак — не, всъщност не бях единственият, но с положителност от всичките само аз не бях умрял. Ако можеше да се съди по това колко се разстроих тази вечер, значи историята все още дълбоко ме тревожеше — следователно злият дух, обладал съзнанието ми, трябваше да бъде прогонен именно от мене.

Погледнах към луната и към ярката Полярна звезда. Бъдни вечер... После отправих молитва — искрена, простичка молитва за успокоение на душата и за сила и твърдост, за да издържа, докато приключа с това твърде мъчително начинание. Помолих се и да бъде благословено семейството ми, както и за спокойна почивка за всички ни тази нощ. Защото, макар че в момента бях овладял чувствата си, аз се боях от дългите часове на мрак, които ми предстояха.

И като отговор на молитвата ми мигом в съзнанието ми изникнаха стихове, които някога знаех наизуст, но бях забравил. Покъсно ги казах на Есме и тя веднага се сети кой ги е написал.

*„И казват, точно в тези дни на светла радост,
когато хвалим рождеството на Спасителя човешки,*

*пророческата птица пее, без да спира.
Тогава — казват също — привиденията се
спотайват,
спокойни нощите са и планетите са благосклонни.
Кротуват феите, магиите на вещиците са безсилни:
това е свято, благотворно време!“*

Щом изрекох гласно тези думи, олекна ми на душата. Усетих, че вече съм дошъл на себе си, макар че се чувствах скован от взетото решение. Щом се изнижеха празниците и членовете на семейството си заминеха, а ние с Есме останехме сами, щях да се заловя със записването на моята история.

Когато се прибрах вкъщи, Изобел и Обри се бяха качили горе, за да изпълнят радостното задължение да пълзят по пода с чорапи, пълни с подаръци за децата. Едмънд четеше, а Оливър и Уил бяха отишли в старата стая за игри, намираше се в задната част на къщата, където имаше очукана билиардна маса. Есме разтребваше гостната и явно се канеше да си ляга. Не каза нито дума за случилото се, макар че изглеждаше притеснена, така че ми се наложи да измисля тежък пристъп на лошо храносмилане, за да оправдая странното си поведение. Погрижих се за камината — задуших огъня и изтръсках лулата си отстрани на решетката. Отново се почувствах спокоен и невъзмутим. Вече не се тревожех, че ми предстои да изпитам ужас, когато остана сам и заспя, или будувам през нощта, която предстоеше.

На другия ден беше Коледа и аз я очаквах с радост и нетърпение — това щеше да бъде време за семейно щастие и веселие, за любов и приятелство, за шеги и смях.

А отминеше ли празникът, щях да се заловя за работа.

ЛОНДОНСКА ЕСЕН

Беше понеделник следобед през ноември и вече се здрачаваше — не поради напредналото време, часовникът току-що отмери три часа, а поради мъглата — възможно най-гъстата лондонска мъгла, която ни обгръщаше от всички страни още от зори, ако изобщо можеше да се говори за зазоряване, понеже дневната светлина почти не проникна през неприятния сумрак на плътната пелена от мъгла.

Мъглата бе навсякъде, висеше над Темза, пълзеше из безистените и алеите, връхлиташе тежко сред голите дървеса в градските паркове и градини, влизаше и в къщите — провираше се през дупките и цепнатините като зловонен дъх, шмугваше се крадливо вътре при всяко отваряне на вратите. Беше жълта на цвят, нечиста мъгла с гадна миризма, мъгла, която задушаваше и заслепяваше, мърси и цапа. Мъже и жени прекосяваха улиците, стиснали живота в собствените си ръце. Препъваха се по тротоарите, вкопчени в перилата или един в друг, за да не изгубят вярната посока.

Всичко звучеше приглушено, едва се виждаха размазани очертания. Мъглата се появи преди три дни и сякаш възнамеряваше да остане завинаги. Може да се каже, че притежаваше качествата на всички такива мъгли: изглеждаше страховита и зловеща, променяше неузнаваемо познатия ни свят и объркваше хората така, както когато очите ти са вързани с кърпа при играта на „сляпа баба“.

Лесно е сега да обърна поглед назад и да си внуша, че целият ден е бил някакво предзнаменование за предстоящото пътуване, че или шестото чувство, или телепатичната интуиция, която се крие някъде дълбоко в съзнанието на повечето хора, ми даваха знак да бъда нащрек. Но в онези млади години аз бях трезвомислещ и изпълнен със здрав разум, така че не изпитвах никакво безпокойство, нито опасения. Ако на душата ми не беше леко както обикновено, то това положително се дължеше на ноемврийската мъгла и подобно униение сигурно измъчваше всеки лондончанин.

Доколкото мога да вярвам на спомените си, аз обаче не изпитвах друго, освен любопитство и професионален интерес в пестеливо описания от господин Бентли случай. Донякъде предвкусвах и предстоящо приключение, понеже дотогава не бях посещавал тази отдалечена част на Англия, за където щях да отпътувам. Изпитвах и определено облекчение, че ще се измъкна от нездравия климат, от мъглата и влагата. Нещо повече, понеже бях едва на двацет и три години, все още съхранявах момчешката страст към всичко, свързано с железопътните гари и пътешествията с парни локомотиви.

Може би най-забележителното е колко добре си спомням дори нищожните подробности от този ден, макар че все още не се беше случило нищо необичайно и нервите ми бяха в ред. Затварям очи и ето че седя в кабриолета, който пъпли през мъглата към гара „Кингс Крос“. Долавям мириса на студената, просмукана с влага кожа на седалката и неопикуемата воня, промъкваща се през прозореца, и отново изпитвам чувството, че ушите ми са запушени с памук.

Езерца от жълта като сярка светлина, сякаш плиснали от различни кътчета в някой от кръговете на ада, се стичаха от витрините и прозорците на жилищата над тях, извираха от мазетата като огнени езици от пъклени дълбини, а по уличните ъгли светеха нажежените до червено локви на мангалите с кестени. Някъде мярнах зловещия кървав пушек от огромен връщ котел с катран за майсторите, оправящи пътя, а другаде видях — вдигнат високо от човека, палещ уличните лампи фенер, който се клатушкаше и примигваше.

Чуваше се оглушителен шум от стържещи по настилката спирачки, свирене на тромби и викове на стотици кочияши, бавени и заслепявани от мъглата, а когато надникнах от кабриолета, забелязах неясни силуети, които пипнешком търсеха път в навъсения мрак. Приличаха на привидения, закрили устата си с шалове, воали и кърпи, а достигнеха ли до някое езерце от светлина, сякаш се превръщаха в червенооки демони.

Почти петдесет минути ни трябваша, за да изминем разстоянието от около миля между „Чеймбърс“ и гарата. Нямахме с какво да променя положението, пък и бях предвидил, че в началото пътуването ми ще се забави, затова отново седнах, с утехата, че това сигурно ще бъде най-лошата му част, и взех да си припомням какво говорехме с господин Бентли сутринта.

Погълнат от разни досадни подробности около прехвърлянето на правото за даване на имоти под наем, за миг бях забравил за мъглата, плътно притисната до прозореца — като космат звяр, скочил на гърба ми — когато влезе писарят Томс и ми предаде, че господин Бентли ме вика в кабинета си. Томс беше дребно човече, тънко като бастун и с кожа с цвета на лоена свещ. Непрекъснато страдаше от настинка и подсмърчаше на всеки два-сет секунди, поради което се уединяваше в уютна стаичка до входното антре, където съхраняваше архива и посрещаше посетителите с израз на такова страдание и меланхолия, че веднага насочваше мислите им към завещания, правени на смъртен одър, независимо по какъв повод бяха потърсили адвокатски услуги.

Тъкмо такова завещание имаше пред себе си господин Бентли, когато влязох в неговия неголям, удобен кабинет с еркерен прозорец, от който при хубаво време се виждаше чудесна гледка към сградите на адвокатурата и околните градини, така че човек можеше да наблюдава как идват и си отиват половината лондонски адвокати.

— Заповядай, Артър, седни! — покани ме господин Бентли, енергично избърса стъклата на свалените си очила и отново ги закрепил на носа си, преди да се отпусне на креслото, доволен от себе си. Господин Бентли беше приготвил история, която да разкаже, а той, господин Бентли, обичаше да го слушат с внимание.

— Струва ми се, че не съм ти говорил за необикновената госпожа Драблouw?

Поклатих глава. Това поне обещавахе да е по-интересно от правата върху имотите.

— Госпожа Драблouw... — повтори името той, взе завещанието и го размаха пред мене, без да става от писалището си. — Госпожа Алис Драблouw от имението „Тресавището на змиорките“. Не зная дали ти е известно, но тя почина.

— Починала е, значи.

— Да. Наследих тази клиентка от баща си. Нашата фирма е обслужвала семейството в продължение на...

И той махна с ръка към неясните очертания на миналия век, когато е била основана кантората „Бентли, Хейг, Суийтман и Бентли“.

— Не може да бъде!

— Доста е поживяла — размаха той отново завещанието. — Починала е на осемдесет и седем годишна възраст.

— Предполагам, че това е нейното завещание?

— Госпожа Драблough — продължи той малко по-високо, без да обръща внимание на въпроса ми, нарушил схемата на неговия разказ — беше, може да се каже, чудачка.

Кимнах. За петте години работа във фирмата бях научил, че голяма част от по-старите клиенти на господин Бентли са все „чудаци“.

— Чувал ли си за дигата, наречена „Деветте живота“?

— Не, никога.

— А за имението „Тресавището на змиорките“ в графство...?

— Не, сър.

— Вероятно не си пътувал из тия места?

— Не, за съжаление.

— Всеки, който живее там, може да се превърне в чудак — замислено каза господин Бентли.

— Имам само приблизителна представа къде се намира.

— Тогава, моето момче, иди си у дома, стегни си багажа и тръгни със следобедния влак от „Кингс Крос“, като направиш смяна в Кру, а после и в Хомърби. От Хомърби ще поемеш по разклонението до пазарното градче Крайтън Гифорд. След това ще трябва да изчакаш отлива!

— Отлива ли?

— По дигата може да се мине само при отлив. Друг начин да се стигне до „Тресавището на змиорките“ няма.

— До къщата на госпожа Драблough?

— Да. По време на прилив „Тресавището на змиорките“ няма връзка със света. Изумително място! — каза господин Бентли, стана и отиде до прозореца. — Аз обаче от години не съм бил там. Веднъж само придружих баща си. Госпожата не обичаше да я посещават.

— Вдовица ли е била?

— Овдовява скоро след като се омъжва.

— А не е ли имала деца?

— Деца ли...

Известно време господин Бентли мълча, като прокарваше пръст по стъклото, сякаш се мъчеше да изчисти място, откъдето да се вижда, но сиво-жълтата мъгла, по-гъста от всякога, застрашително забулваше всичко, макар че тук-там се мерзелееха светлинки от лампите в

канторите. Прозвучаха ударите на черковна камбана. Господин Бентли се обърна и каза предпазливо:

— По данните за госпожа Драблоу, с които разполагаме, отговорът е отрицателен. Тя не е имала деца.

— А притежавала ли е голямо състояние или земи? Има ли някакви усложнения в имуществените въпроси?

— Най-общо казано, не, Артър. Няма. Госпожа Драблоу притежаваше, разбира се, къщата, в която живееше, както и няколко имота в Крайтън Гифорд и отдадени под наем магазини, неща от този род, а и една лошо стопанисвана ферма, наполовина превзета от морето. Похарчи пари да се издигнат диги тук-там, но без особен ефект. Правила е също така обичайните малки вложения и има суми под попечителство.

— Изглежда, че всичко е наред.

— Така изглежда, нали?

— А мога ли да зная защо трябва да замина за там?

— За да представиш фирмата на погребението на нашата клиентка.

— А, да, разбира се.

— Естествено аз се колебаех дали да не отида лично. Но да ти кажа право, през изминалата седмица пак ме наболяваше кракът.

Господин Бентли страдаше от подагра — болест, чисто име никога не споменаваше, въпреки че нямаше от какво да се срамува, след като беше водил здравословен живот.

— А и не е изключено лорд Болтроуп да поиска среща с мене — добави той. — Не мога да отсъствам, нали ги е ясно?

— Да, разбира се.

— Пък и... — отново последва пауза — крайно време е да прехвърля малко повече работа в твоите ръце. Не е нещо, което да превишава възможностите ти.

— Надявам се да е така. С радост ще отида на погребението на госпожа Драблоу.

— Има и още нещо...

— В завещанието ли?

— Да, остава да се свърши още нещо във връзка с имението. Ще ти дам документите, за да се запознаеш с подробностите, докато пътуваш. По принцип ще трябва да прегледаш останалото от госпожа

Драблоу... личните ѝ книжа, каквито и да се окажат те... Където и да се окажат... — изсумтя господин Бентли. — И ще трябва да ги донесеш тук, в кантората.

— Ясно.

— Госпожа Драблоу беше малко... малко разпиляна, така да се каже. Не се знае дали няма да е необходимо повече време.

— Един-два дни ли?

— Поне един-два дни, Артър. Е, нещата може и да са се променили, може и да съм със съвсем погрешно впечатление и ти да завариш идеален ред, така че да приключиш само за един следобед. Казах ти, че минаха много години, откакто бях там.

Историята започна да ми прилича на роман от викторианската епоха, в който прастара отшелничка е скрила купища вехти документи някъде из бъркотията на препълнения с вещи дом. Трудно ми беше да възприема сериозно казаното от господин Бентли.

— А ще има ли кой да ми помогне?

— По-голямата част от имението се наследява от внука и внучка на нейна племенница, които от четирийсет години живеят в Индия. Едно време имаше и икономка... Ще се ориентираш, когато пристигнеш там.

— Но не е възможно тя да не е имала приятели... Или поне съседи?

— „Тресавището на змиорките“ е на отдалечено място, няма съседи.

— А след като е била чудачка, госпожата сигурно не е завързвала приятелства?

Господин Бентли се засмя.

— Стига, Артър, погледни нещата от добрата им страна. Все едно, че заминаваш на излет.

Изправих се.

— Поне ще се измъкнеш за някой ден от мъглата! — и господин Бентли посочи към прозореца.

Кимнах. Всъщност идеята за това пътешествие ми се виждаше привлекателна, макар да си давах сметка, че господин Бентли не е пропуснал да украси историята и да драматизира загадъчността на госпожа Драблоу и къщата ѝ, носеща толкова странно име, и доста да се отдалечи от фактите. Допусках, че мястото ще се окаже студено,

неуютно и труднодостъпно, че погребението ще навява меланхолия, а книгата, които трябва да взема, сигурно ще се намират под някое легло на тавана в покрита с прах кутия от обувки и ще представляват стари разписки и копия от писма до най-различни хора — и толкова. Всичко това звучеше съвсем обичайно за клиент от женски пол. Когато стигнах до вратата, господин Бентли добави:

— Ще пристигнеш в Крайтън Гифорд късно довечера. Там има малък хотел, където можеш да отседнеш. Погребението е утре в одинайсет.

— След което да отида до къщата, така ли?

— Уговорил съм се... Един местен жител ще се погрижи за всичко. Той ще те потърси.

— Да, но...

Точно в този миг Томс се материализира с подсмъркване до мене.

— Дойде клиентът ви за десет и трийсет, господин Бентли.

— Да, добре, покани го да влезе!

— Един момент, господин Бентли...

— Какво има, Артър? Не се мотай на вратата, човече, чака ме работа!

— Само това ли искаше да ми кажеш? Аз бих...

Господин Бентли обаче нетърпеливо махна с ръка да си вървя и в същия миг Томс се завърна, следван по петите от клиента за десет и трийсет часа. Аз се оттеглих.

Трябваше да си подреда писалището, да отида до квартирата и да си подреда пътната чанта, да съобщя на хазяйката, че ще отсъствам две денонощия, и да оставя бележка за Стела, моята годеница. Силно се надявах, че разочарованието ѝ от внезапното ми заминаване ще бъде смекчено от чувството на гордост, че в случая господин Бентли ми поверява делата на фирмата — добър знак за бъдещите перспективи, от които зависеше нашата женитба, предвидена за идната година.

След това щях да хвана следобедния влак и да потегля към един отдалечен кът на Англия, за който допреди няколко минути само бях чувал. Докато излизах, печалният Томс почука на прозорчето на стаята си и ми подаде дебел кафяв плик, върху който пишеше „Драблор“. Сложих плика под мишница и потънах в задушливата лондонска мъгла.

ПЪТУВАНЕТО НА СЕВЕР

Прав беше господин Бентли, че колкото и далече да заминавах, колкото и потискаща да беше причината за моето пътуване, то все пак ми даваше възможност да избягам от лондонската мъгла. А и нищо не можеше в по-голяма степен да окрили духа ми, отколкото приятното очакване да съзря голямата пещера, представляваща железопътната гара, от която се разнася сияние като от ковашко огнище. Всичко там весело звънтеше от радостта на предстоящото заминаване. Купих си вестници и списания от лавката и с леки стъпки тръгнах по перона покрай обгърнатия в пара пухтящ влак. Спомних си, че локомотивът е „Сър Бедивир“.

Избрах си едно празно купе в ъгъла, сложих горната си дреха, шапката и багажа на полицата и се разположих извънредно удобно. Когато напуснахме Лондон, макар че мъглата все още се стелеше из предградията, тя вече изсветляваше и беше разкъсана тук-там, което определено ме зарадва. По това време в купето се настаниха още двама души, но след като си кимнахме, те също като мен се заеха да преглеждат вестници и книжа и така спокойно пътувахме в продължение на много мили към сърцето на Англия. Зад прозорците бързо се стъмни и щом спуснахме щорите, вътре стана уютно като в домашен кабинет, изолиран от света на запалените вечер лампи.

В Кру се прехвърлих на друг влак без проблеми и продължих пътуването, като забелязах, че посоката се смени — сега се носехме на североизток. По-късно си позволих приятно угощение. Едва когато дойде време отново да се прехвърля на разклона, тръгващ от малката гара Хомърби, спокойствието ми малко се наруши, защото въздухът стана доста по-хладен, от изток задуха силен вятър с неприятен примес на дъжд, влакът, с който се наложи да пътувам в последния час, беше със стари и неудобни вагони, тапицирани с извънредно твърда кожа, покрила крайно нееластичен росер, а полиците бяха от летвички. Студеният застоен въздух миришеше на сажди, прозорците бяха зацапани, а подът — не изметен.

До последния миг преди потеглянето изглеждаше, че ще пътувам сам не само в купето, но и в целия влак, ала точно когато прозвуча свирката на железничаря, на входа на перона се появи мъж, който бързо огледа тъжната върволица от празни вагони и щом като ме забеляза, явно се зарадва, че няма да бъде единственият пътник, качи се в моето купе и вратата се затръшна в мига, когато влакът потегляше. Заедно с него вътре се вмъкна и вълна от мразовит, влажен въздух, който изстуди и бездруго хладното купе. Докато непознатият разкопчаваше балтона си, аз подхвърлих, че времето не го бива. Мъжът ме огледа изпитателно, но без неприязън, после вдигна очи към вещите ми върху полицата и накрая кимна в знак на съгласие.

— Излиза, че смених едно лошо време с друго — рекох аз. — Лондон е покрит с отвратителна мъгла, а тук изглежда достатъчно студено, за да завали сняг.

— Няма да завали — възрази той. — До сутринта вятърът ще стихне и ще отнесе със себе си и дъжда.

— Много се радвам да го чуя.

— Лъжете се обаче, ако смятате, че с пътуването си сте избягали от мъглите. В тази част на света мъглите са направо фурии.

— Фурии ли?

— Да, именно. Морските мъгли са направо фурии. За секунди се вдигат от морската повърхност и връхлитат в тресавищата — типично за природата по тия места. В един миг небето е ясно като през юнски ден, а в следващия... — И непознатият махна с ръка, за да обясни колко внезапно и драматично се появява фурията. — Става направо ужасно. Но ако отседнете в Крайтън, ще си спестите най-лошото от това явление.

— Да, ще пренощувам там, в странноприемницата „Гифорд Армс“. А утре към обяд ще имам възможност да видя и нещо от тресавищата.

С тези думи, понеже нямах особено желание да обсъждам със спътника си естеството на своето посещение, аз отново взех вестника, разгънах го малко демонстративно и известно време влакът неприятно ни клатушка в мълчание. Чуваше се само пухтенето на парната машина, потракването на железните колелета върху релсите и от време на време свирката от локомотива, а дъждът се сипеше като слаб артилерийски огън върху стъклата на прозорците.

Взех да усещам умората от пътуването, от студа и от седенето, докато вагонът се лашкаше и подскачаше.

Започнах да мечтая за вечеря, запалена камина и топло легло. Но ще си призная, че макар да се криех зад вестника, вече го бях прочел от първата до последната страница, затова се отдадох на размишления за моя спътник — едър мъж с месесто лице и огромни, груби наглед ръце. Приказваше гладко, но с особено произношение, вероятно повлияно от местния диалект. Реших, че е фермер или някакъв дребен занаятчия. Изглеждаше в петдесетото си десетилетие, по-близо обаче до шейсетте години, облечен в дрехи от качествени платове, но не особено добре скроени, а на лявата му ръка имаше тежък и огромен, явно нов пръстен с печат, който ми се видя малко просташки. Предположих, че мъжът или е натрупал скоро много пари, или внезапно е получил наследство и иска целият свят да научи за това.

Щом прецених спътника си с присъщата на младостта самонадеяност, той спря да ме занимава и мислите ми се върнаха към Лондон и Стела. Забравих всичко наоколо, освен студа и тъпата болка в костите, когато непознатият изведнъж ме стресна, като възкликна:

— Госпожа Драблоу?!

Оставих вестника и разбрах, че гласът му отеква толкова силно в купето, понеже влакът е спрял и единственият шум, достигащ до ушите ни, е воят на вятъра и приглушеният съсък на парата някъде далече напред.

— Драблоу — повтори мъжът, като сочеше надписа върху кафявия плик, който бях оставил редом на седалката.

Кимнах без особено въодушевление.

— Да не би да сте й роднина?

— Изпълнител на завещанието й съм. — Начинът, по който прозвучаха тези думи, приятно погали слуха ми.

— А, значи отивате за погребението?

— Да.

— Сигурно ще бъдете единственият присъстващ.

Независимо от нежеланието ми да разговарям, аз исках да науча нещо повече по въпроса, а явно събеседникът ми разполагаше със сведения, затова рекох:

— Струва ми се, че покойната не е имала приятели, нито семейство. Живяла е като отшелничка, нали? Е, това често се случва с

възрастните дами. Затварят се в себе си, проявяват странности... Предполагам, че е следствие на самотата.

— Мисля, че имате право, господин...?

— Кипс. Артър Кипс.

— Приятно ми е. Самюъл Дейли.

Кимнахме си.

— Пък и когато човек живее толкова откъснат от света, това става още по-лесно — продължи Дейли.

— Е, хайде — засмях се аз, — да не започнете да ми разказвате необикновени истории за необитаеми къщи?

Господинът ме погледна право в очите и след като помълча, каза:

— Не, нямам такова намерение.

Кой знае защо усетих, че ме побиват тръпки, още повече че Дейли ме гледаше втренчено, и то без да го крие.

— Е, според мен е жалко, когато човек е живял осемдесет и седем години, а на погребението му няма да се мярнат дори няколко приятелски лица! — рекох накрая аз и заслоних с ръка стъклото на прозореца, за да погледна навън.

Влакът, изглежда, беше спрял сред пустинна местност, изцяло изложен на бурния вятър, който виеше из полето.

— Колко още ни остава? — попитах аз, като се помъчих във въпроса ми да не прозвучи загриженост, макар да изпитвах неприятното чувство, че сме далече от всякаква човешка обител, затворени като в капан в хладната гробница на купето с олющеното огледало и зацапаната тъмна на цвят ламперия. Господин Дейли погледна часовника си.

— Остават ни дванайсет мили. Тук чакаме среща с влака, минаващ през тунела „Зейналата паст“. Това е последното възвишение по пътя ни, но е доста значително и продължава няколко мили. После има само равнина, господин Кипс.

— Друго да не е, поне е сигурно, че съм попаднал в област с необичайни названия. Тази сутрин четох за дига, наречена „Деветте живота“ и за имението „Тресавицето на змиорките“, а ето че имало и тунел, който да се казва „Зейналата паст“!

— Това е глуха провинция, господин Кипс. Рядко ни посещават външни хора.

— Вероятно няма кой знае какво за гледане.

— Зависи на какво се надява човек. Има потънали в морето черкви, както и залято от водата село — засмя се Дейли. — Това са достатъчно големи забележителности. Има и запустяло абатство с впечатляващо гробище, до което може да се стигне само при отлив. Зависи какво занимава въображението ви.

— Още малко и ще ме накарате да очаквам с нетърпение да се завърна при лондонската мъгла!

Пронизително изпищя свирката на локомотив.

— Ето го, иде!

И влакът, носещ се от Крайтън Гифорд за Хомърби през тунела „Зейналата паст“ изтрака по съседните релси — низ от облени в жълта светлина празни вагони, които се изгубиха в мрака. Тутакси потеглихме.

— Макар че Крайтън е забутано градче, ние сме гостоприемни хора — рече Дейли. — Гледаме да стоим с гръб към вятъра и да си вършим работата. Ако желаете, можем да тръгнем заедно и аз ще ви оставя в „Гифорд Армс“. На гарата ме чакат с автомобил и странноприемницата ми е на път.

Моят спътник явно искаше да ме окуражи и да заглади лошото чувство от нарочно преувеличения разказ за неприятната и необичайна местност, затова благодарих и приех предложението му, а после и двамата се задълбочихме в четене, докато влакът измине последните няколко мили от уморителното пътуване.

ПОГРЕБЕНИЕТО НА ГОСПОЖА ДРАБЛОУ

Първото ми впечатление от пазарното градче Крайтън Гифорд, което едва ли се различаваше от голямо село, определено беше приятно. Пристигнахме късно вечерта и автомобилът на господин Самюъл Дейли — лъскав, просторен и луксозен, с какъвто не се бях возил през целия си живот, бързо пропътува разстоянието от една миля между малката гара и пазарния площад и спря пред „Гифорд Армс“.

На слизане Дейли ми подаде визитката си.

— Понеже нямате други познати...

Благодарих му, но подчертах, че едва ли ще го потърся, понеже, ако изобщо ми е нужна някаква помощ по отношение на делата на госпожа Драблоу, ще я получа от местно доверено лице, а и не възнамерявам да остана в градчето повече от ден-два. Господин Дейли ме изгледа втренчено и не каза нищо, така че, за да не проявя нелюбезност, аз внимателно прибрах визитната му картичка в джобчето на жилетката си. Едва тогава той нареди на шофьора си да тръгва.

„Ние сме гостоприемни хора“, беше казал господин Дейли и думите му се оказаха верни. Когато съзрях във всекидневната на странноприемницата удобно кресло пред буйния огън в камината и установих, че в приятно обзаведената стая на горния етаж също ме очаква запалена камина, настроението ми се оправи и започнах да изпитвам чувството, че съм дошъл по-скоро на екскурзия, отколкото да присъствам на погребение и да се погрижа за наследството на покойна клиентка. Вятърът или беше утихнал, или просто не се чуваше, така че неудобствата, а и странната насока, в която се беше развил разговорът във влака, избледняха като лош сън.

Съдържателят ми препоръча чаша греяно вино, което изпих пред камината, заслушан в приглушените гласове оттатък тежката врата, водеща към кръчмата — а жена му ми предложи такова меню за вечеря, че го очаквах с голямо нетърпение: супа местен специалитет, говеждо филе, торта с ябълки, стафиди и сметана и сирене „Стилтън“.

През това време написах писъмце на милата Стела, което да изпратя идната сутрин, и докато вечерях с наслада, размишлявах именно в каква неголяма къща бихме могли да живеем след женитбата, ако господин Бентли все така ми гласува доверие и с това ми даде основание да поискам повишение на заплатата си.

Накрая, след като допълних вечерята си с половин бутилка бордо, аз се приготвих да си лягам, обгърнат от приятна топлина, доволен и в добро разположение на духа. На вратата ме чакаше, за да ми пожелае лека нощ, собственикът, който каза:

— Нали ще присъствате на търга, господине?

— Какъв търг?

Той, изглежда, се изненада.

— Е, помислих си, че сте дошли за търга. Предлагат се седем ферми от околността, на юг от Крайтън. А утре е и пазарен ден.

— Къде ще бъде търгът?

— Как къде? Тук, господин Кипс. В кръчмата, в единайсет часа. Бездруго всички търгове се правят в странноприемницата, а и от години не е имало толкова значителна разпродажба. После всички ще обядват в нашата кръчма. В пазарни дни храним поне четирийсет души, но утре ще бъдат повече.

— В такъв случай съжалявам, че ще изпусна тази възможност, но се надявам, че поне ще успея да се разходя из пазара.

— Нямах намерение да ви се бъркам, господин Кипс, само исках да ви покания на търга.

— Не се притеснявайте, имате право. За жалост обаче утре в единайсет часа ми предстои едно неприятно задължение. Дошъл съм за погребението на госпожа Драблор от „Тресавището на змиорките“. Познавахте ли я?

По лицето на мъжа пробягна... какво? Не беше ли сянка на страх? Или на подозрение? Трудно можех да го определя, но името Драблор предизвика някакво силно чувство, чиято изява той съумя веднага да потисне. Само каза с равен глас:

— Да, познавах я.

— Аз съм от адвокатската кантора, която представяше клиентката. Не познавах госпожа Драблор. Струва ми се, че тя не е била особено общителна, или греша?

— Другояче не можеше и да бъде, като се има предвид къде живееше — каза собственикът и рязко се обърна към вратата за кръчмата. — Желая ви лека нощ, сър! — завърши той. — Закуската поднасяме по всяко време според желанията на госта.

И с тези думи той ме остави сам. Понечих да го повикам, защото с държанието си събуди любопитството ми, а и малко ме ядоса и ми се искаше така да го притисна, че да ми каже какво точно имаше предвид. Но умората ме накара да изоставя тези намерения и да приема забележките му като следствие на разни местни легенди и от глупост, минала всякакви граници, защото това е типично за малките, забутани селища, които могат да извличат мелодрами и загадки само от собствения си живот. Признавам, че по онова време изпитвах типичното за лондончани чувство на превъзходство и споделях недомислието, че провинциалните жители, особено онези, обитаващи по-отдалечените места на нашия остров, страдат от доста предразсъдъци, по природа са лековерни, малко тъпоумни, примитивни и за разлика от нас, космополитите, им липсва изтънченост. Несъмнено в област със зловещи тресавища, изневиделица плъзващи мъгли, виещи ветрове и усамотени къщи хората гледат под око всяка клета старица. Та нали по едно време точно такива жени са били обявявани за вещици? Ширят се слухове и измислици, а дори и някои по-необикновени древни предания намират своите слушатели, които поне наполовина ги смятат за истина.

Вярно че и господин Дейли, и собственикът на странноприемницата правеха впечатление единствено на хора със здрав разум. Длъжен бях да си призная също, че при споменаването на госпожа Драблоу и двамата не бяха направили повече от това да замълчат и да ме погледнат някак странно и втренчено. И въпреки това за мене нямаше никакво съмнение, че недоизказаното от тях е от голямо значение.

Като цяло тази вечер, понеже се нахраних чудесно с домашни лакомства и ме обзе приятна сънливост от изпитото хубаво вино, при вида на умерено пламтящия огън в камината и примамливо отметнатите завивки на голямото меко легло аз бях склонен да приема цялата работа като разнообразно преживяване, което ме забавлява и добавя чудатости и местен колорит към моята експедиция, затова потънах в спокоен сън. Все още мога да си припомня чувството, когато

се гмурнах в ласкавите прегръдки на съня, заобиколен от топлина и мекота, щастлив и безгрижен като хлапе в детската си стая. Спомням си и събуждането на другата сутрин: отворих очи и съзрях снопове есенна светлина, които си играеха по скосения бял таван, изпитах радостното усещане, че ми е леко, умът ми е бистър, а тялото — отпочинало. Може би си спомням всичко това толкова ясно тъкмо поради контраста с онова, което последва по-късно. Да бях знаел, че тази лишена от тревоги нощ на здрав сън ще е последната, че ми предстоят безкрайно много мъчителни, ужасяващи и съсипващи нощи, онази сутрин аз сигурно нямаше да скоча от леглото си така весело и с такова желание да отида долу на закуска, а после да изляза навън и денят ми да започне.

Малко хора на сегашната ми възраст биха могли да мечтаят за такова щастие и такъв покой, на които се радвам у дома, в „Монашеската обител“, редом с милата ми Есме, и макар всяка вечер да благодаря на Бога, че всичко свърши, че всичко е отдавна минало и няма, и не може отново да ми се случи, струва ми се, че никога вече не съм спал толкова добре, колкото онази нощ в Крайтън Гифорд. И си давам сметка, че тогава все още съм бил в състояние на блажено неведение, но изгуби ли веднъж този начин на възприемане, човек вече никога не си го възвръща.

Яркото слънце, нахлуло в стаята, не беше случаен посетител, дошъл само за изгрева. В противовес с мъглата в Лондон и с вятъра и дъжда при снощното пътуване времето сега бе напълно променено, съвсем както ми довери предвижданията си господин Дейли.

Макар че беше началото на ноември, и то в студена област на Англия, когато излязох от „Гифорд Армс“ след като с удоволствие приключих с хубавата закуска, въздухът беше свеж, прохладен и чист, а небето синееше като яйце на кос. В по-голямата си част сградите в Крайтън Гифорд бяха каменни, с покриви от доста неприветливо изглеждащи сиви плочи. Ниските къщи бяха скупчени редом и сякаш се гледаха една друга. Пообиколих, за да се ориентирам по какъв план е построено градчето. Известен брой тесни и прави улички тръгваха под всевъзможни ъгли от заемащия строго определено място пазарен площад, на който се намираще хотелчето. Сега там се подреждаха сергии, заграждаха се кошари, прииждаха хора с каруци, талиги и ръчни колички в очакване да започне търговията. От всички страни се

чуваше глъчка — мъжете си подвикваха, докато сковаваха временни огради, издигаха платнени навеси над сергиите и стоварваха стоката върху калдъръмената настилка. Винаги ми е харесвало подобно радостно оживление, затова се разхождах и с голямо любопитство наблюдавах всичко. Ала щом обърнах гръб на площада и тръгнах по една от уличките, мигом целият шум заглъхна и чувах само собствените си стъпки, докато вървах в тишината край къщите. Нямаше каквото и да е хълмче или възвишение, Крайтън Гифорд е построен изцяло в равнинна местност. Когато стигнах до края на тясната уличка, изведнъж се озовах на полето, простряло се чак до светлеещия хоризонт. Тогава разбрах какво означаваха думите на господин Дейли, че градът се е сгушил, обърнал гръб на вятъра, защото наистина единственото, което се виждаше, бяха задните стени на къщите и магазините и главните обществени сгради на площада.

Есенното слънце криеше топлинка, а малкото дървета, които видях, до едно растяха леко приведени от постоянните ветрове, но по върховете на клоните им все още имаше вкопчени ръждиво златисти листа. Представих си обаче колко унило, сиво и мрачно е това място, обгърнато от студения дъжд и мъглата, как дни наред го връхлитат и брулят силните бури, които вихрено се носят по равното поле, и как виелиците го откъсват от света. На сутринта отново бях погледнал Крайтън Гифорд на картата. На север, юг и запад в продължение на десетки мили се простира пустош — цели дванайсет мили имаше до Хомърби, най-близкото голямо населено място, трийсет мили до един по-голям град на юг, а най-близко, на седем мили, беше някакво селце. На изток имаше само тресавица и подир устието на реката следваше морето. Със сигурност не беше място, където да ми се остава повече от ден-два, но докато бавно се връщах към пазара, се чувствах съвсем като у дома си и мястото, освежено от яркия ден, ми хареса дотолкова, че се възхищавах от всяко нещо, което виждах.

Когато отново стигнах до странноприемницата, заварих бележка, оставена в мое отсъствие от господин Джеръм, посредникът, който се беше занимавал със собствеността и имотите на госпожа Драблоу и който щеше да ме придружи на погребението. Официално и учтиво той беше написал, че ще дойде в единайсет без двайсет, за да ме заведе до черквата, така че в очакване на срещата аз седнах до прозореца на всекидневната на „Гифорд Армс“ да прегледам вестниците и да

наблюдавам приготовленията за пазарния ден. В хотелчето също бе доста оживено, според мене във връзка с предстоящия търг. Откъм кухнята, чиито врати често се отваряха, се носеше апетитна миризма на варено и печено месо, на току-що изваден от пещта хляб, на плодови торти, кейкове и сладкиши, а от трапезарията се чуваше тракането на прибори и съдове. Към десет и петнайсет по тротоара отвън се събра тълпа от солидни преуспяващи фермери с костюми от туид, които се поздравяваха шумно, ръкуваха се и енергично кимаха, докато разговаряха.

Стана ми мъчно, че се налага да оставя всичко това и че съм облечен с тъмния си официален костюм под балтона, че вратовръзката ми е черна, на едната ми ръка има траурна лента, а в другата държа черно бомбе. Точно тогава пристигна господин Джеръм. Нямаше как да не го позная, понеже и той беше с мрачни одежди като моите. Ръкувахме се и излязохме навън. За миг, застанал на прага и загледан в живописната шумна сцена пред нас, аз се почувствах като фантом, появил се на празнично увеселение. Сред хората с работно или селско облекло с Джеръм щяхме да приличаме на двойка гарвани. И наистина, изглежда, правехме такова впечатление на всеки, който ни видя. Докато прекосяхме площада, събрахме като във фокус притеснени погледи, мъжете леко се отдръпваха, замръзваха на място и млъкваха наред разговора. Започна да ми става неприятно, чувствах се като прокажен и направо се зарадвах, когато господин Джеръм ме поведе по една от уличките към енорийската черква.

Господин Джеръм беше извънредно дребен човечец, висок най-много пет стъпки и два-три инча, с необичайно заоблена гола глава и червеникави кичури, растящи само на тила и наподобяващи ресни по лампион. Можеше да е на възраст между трийсет и пет и петдесет и седем години, държеше се спокойно и официално, а някак вгълбеното му изражение не разкриваше нищо от собствената му личност, от настроението и мислите му. Любезен и делови, той охотно разговаряше, но не допускаше близост между себе си и своя събеседник. Разпита ме как съм пътувал, дали има удобства в „Гифорд Армс“, поинтересува се за господин Бентли и времето в Лондон, уведоми ме за името на свещеника, който ще извърши опелото, изброи каква собственост (пет-шест неща) е притежавала госпожа Драблоу в града и близките околности. При това обаче той не ми съобщи каквото

и да е от личен характер, не разкри нито една неяснота, не спомена нищо интересно.

— Предполагам, че госпожа Драблоу ще бъде погребана в гробището? — попитах аз.

Господин Джеръм ме погледна косо и аз забелязах, че очите му са много големи, леко изпъкнали и белезникави, с неопределения цвят между сивото и синьото, като яйца на чайка.

— Да, така е.

— В семейната гробница ли?

За миг той замълча, после отново впери поглед в мене, сякаш се мъчеше да разбере дали в поставения без заобикалки въпрос има скрит смисъл. После рече:

— Не. Тоест, ще я погребат не там, а тук, на градското гробище.

— Защо?

— Ами... Семейното гробище вече не се използва, понеже мястото не е подходящо — отвърна той след известен размисъл.

— Боя се, че не ми е съвсем ясно какво...

В този миг обаче стигнахме до черковния двор, в който се влизаше през порта от ковано желязо с два тиса, надвесили клони над входа. Черквата се намираше в края на дългата и права като свещ алея. От двете ѝ страни, и най-вече отдясно, се виждаха гробове, но отляво имаше две сгради — едната според мене канцеларията, а другата, по-близка до черквата постройка, трябва да беше училището, понеже имаше високо закачена камбанка, а отвътре долитаха детски гласове.

Наложи ми се да овладее любопитството си към мястото, където са погребани покойниците на семейство Драблоу, и също като господин Джеръм по задължение да придам на лицето си опечален израз, докато вървахме с отмерена крачка към черковното преддверие. Около пет минути, които ми се сториха много по-дълго време, чакахме там сами. Накрая катафалката пристигна, от вътрешността на черквата внезапно изникна свещеникът и застана редом с нас. Тримата гледахме мрачното шествие на хората от погребалната служба, понесли бавно ковчега на госпожа Драблоу.

Службата наистина беше кратка и навяваше униние. Бяхме само няколко души в студената черква и аз потръпнах, когато за пореден път си помислих колко неизразимо тъжно е, че цял човешки живот, от раждането и детството до зрелостта и дълбоката старост, няма да бъде

почетен нито от кръвен роднина, нито от близък приятел, а само от двама души — свързани със служебни задължения, единият от които дори не беше виждал приживе покойницата — и от няколко случайни хора, оказващи още по-нерадостни професионални услуги.

Към края на церемонията обаче зад гърба ми се чу шумолене. Незабелязано се обърнах и забелязах още едно опечалено лице — жена, сигурно влязла в черквата, след като бяхме заели местата си. Стоеше сама, изправена и без да помръдва, няколко реда зад нас, но в ръцете ѝ нямаше молитвеник. Носеше пълен траур, облечена в черно от глава до пети — нещо, което според мен отдавна не се смяташе за задължително, освен в дворцовите кръгове и при съвсем официални случаи. Дрехите ѝ всъщност бяха като извадени от стар куфар или гардероб, защото изглеждаха някак овехтели. На главата си имаше малка шапка с воалетка, хвърляща сянка върху лицето, и макар да не я огледах добре, забелязах достатъчно, за да разбера, че жената е измъчвана от някаква ужасна болест: не само че необичайната ѝ бледност изпъкваше още повече заради траурните одежди, но и кожата ѝ, изтъняла донемайкъде и опъната докрай върху костите, сякаш излъчваше странно, синкавобяло сияние, а очите бяха хлътнали в орбитите. Ръцете ѝ, опрени върху молитвената скамейка, изглеждаха по същия начин, като че принадлежаха на разсипано от глад същество. Не съм вещ в медицинските въпроси, но бях чувал, че има случаи, в които се стига до ужасно отслабване, до стапяне на плътта, че тези заболявания са неизлечими. Стори ми се жестоко една жена, на която остава вероятно много малко живот, да се измъчва, за да се появи на чуждо погребение. При това непознатата не беше възрастна. Последствията от заболяването пречеха да се определят годините ѝ, но сигурно не беше надхвърлила трийсетте. Преди отново да се обърна напред, аз се зарекох да поговоря с нея след погребението и да проверя дали не бих могъл да ѝ помогна с нещо, но точно когато се канехме да последваме свещеника и ковчега вън от черквата, отново чух тихото шумолене на дрехи и разбрах, че жената вече е побързала да се измъкне. Стоеше на няколко ярда от зейналия гроб до обрасла с мъх надгробна плоча, на която леко се опираше. На силната слънчева светлина при ясното и сравнително топло време непознатата изглеждаше толкова отчайващо слаба, така бледна и изпита от болестта, че състраданието задължаваше човек да отмести погледа си.

В чертите ѝ все още се беше запазила малка следа, едно бегло напомняне за някогашна забележителна красота, поради което тя сигурно преживяваше още по-мъчително сегашното си състояние, както е било с жертвите на едрата шарка или на други напасти, обезобразяващи и разнищващи болния.

Е, рекох си, значи има поне един човек, който не е безразличен към госпожа Драблоу и който несъмнено и с точност знае, че подобна проява на храброст и безкористност няма да остане невъзнаградена и незабелязана, стига да имаше нещо вярно в току-що чутиите слова от опелото в черквата...

Отместих поглед от жената и се загледах в ковчега, който вече спускаха в гроба. Склоних глава и неочаквано обзет от безпокойство за душата на самотната старица, се отдадох на молитва за нея и за благословия върху събралите се около гроба.

Когато отново вдигнах очи, видях на няколко крачки кацнал върху една зеленика черен кос, който отвори човка, от гърлото му в слънчевия ноемврийски ден бликна блестящ водопад от трели и скоро всичко свърши. Тръгнахме си. Поизостанах малко от господин Джеръм, защото възнамерявах да изчакам болната жена и да ѝ предложа да я подкрепям, докато върви. Но от нея нямаше и следа.

Докато си казвах молитвите, а свещеникът изричаше последните думи при предаване на тялото на земята, непознатата си беше тръгнала също така незабелязано, както бе дошла — вероятно не желаше да ни безпокои или да привлича вниманието върху себе си.

Спряхме се за миг на портата, разменихме любезности и се ръкувахме за довиждане, при което имах възможност да се озърна и тогава забелязах, че поради кристално бистрия ден погледът стига далече оттатък черквата и гробището, чак дотам, където ширналите се тресавища и водата от устието излъчват сребристо сияние и този блясък дори се засилва към линията на хоризонта с почти бели на цвят небеса и леко трептящ въздух.

После, като се обърнах към другата страна на черквата, погледът ми беше привлечен от още нещо. Наредени покрай железните перила, ограждащи малкия двор на училището, стояха двайсетина деца и ни наблюдаваха. Бледите им, сериозни лица с широко отворени очи явно бяха проследили безброй траурни шествия, а ръчичките им здраво стискаха перилата. Децата до едно мълчаха и не помръдваха.

Представляваха необикновено печална и сърцераздирателна картина, защото съвсем не изглеждаха весели и безгрижни като своите връстници. Срегнах погледа на едно момченце и едва забележимо му се усмигнах, но то не се усмигна в отговор. Видях, че господин Джеръм любезно ме чака в края на уличката, затова побързах да го последвам.

— Кажете ми, онази жена... — започнах аз, когато го настигнах.
— Дали онази жена ще се прибере благополучно у дома? Толкова зле изглеждаше! Коя е тя?

Господинът се намръщи.

— Младата жена с изпитото лице — подсетих го аз. — Стоеше отзад в черквата, а после и сред гробовете, на няколко крачки от нас.

Господин Джеръм замръзна на място и ме изгледа втренчено.

— Каква млада жена?

— Ами младата жена, дето е само кожа и кости, направо не бях в състояние да я гледам... Висока, с шапка и воалетка... Сигурно за да скрие поне малко лицето си, горката!

За няколко секунди на огряната от слънце спокойна, пуста уличка настъпи такава тишина, каквато сигурно отново цареше вътре в черквата. Дълбока тишина до степен, в която чувах как пулсира кръвта в собствената ми глава. Господин Джеръм пребледня и, изглежда, се вкамени. Преглъщаше, но явно не можеше да продума.

— Какво има? — тутакси попитах аз. — Прилоша ли ви?

Най-после той събра сили да поклати глава — по-скоро може да се каже, че целият се разтърси, сякаш правеше невероятно усилие да овладее мигновения потрес, макар че лицето му не възвърна нормалния си цвят, а ъгълчетата на устата му бяха направо посинели. Накрая каза с глух глас:

— Не видях никаква млада жена.

— Но нали... — И аз погледнах през рамо към черковния двор. Жената отново беше там. Мярнах черната ѝ рокля и силуета на шапката. Значи не си беше отишла, а скрита зад някой храст или надгробен камък, или пък в сянката на черквата, просто бе чакала да си тръгнем, за да прави онова, което правеше сега — стоеше до пресния гроб на госпожа Драблор и втренчено го гледаше. Отново се зачудих какво я свързваше с покойницата, каква необичайна история се криеше

зад тайнственото ѝ посещение и какви чувства я измъчваха сега там, както бе сама...

— Вижте! — посочих нататък аз. — Ето я! Дали ние двамата да не...

Но господин Джеръм ме прекъсна — улови ме за ръката и я стисна така силно, та чак ме заболя. По лицето му разбрах, че всеки миг може да изгуби сваят или да получи някакъв припадък. Започнах да се озъртам като обезумял и да се чудя какво да правя, къде да ида и кого да повикам на помощ. Хората от погребалната служба си бяха тръгнали. Зад гърба ми имаше само група малки ученици и една смъртно болна жена, подложена на огромно физическо и емоционално напрежение, а мъжът до мен всеки момент щеше да се строполи. Единственият човек, към когото можех да се обърна, беше свещеникът, прибрал се някъде вътре в черквата, но ако отидех да го потърся, господин Джеръм щеше да остане сам.

— Господин Джеръм, много ви моля да не ме стискате така силно... По-добре се облегнете на мене... Можете ли да извървите поне няколко крачки... Към черквата... видях пейка на алеята, не е далече от портата... Ще седнете да се съвземете, а аз ще потърся помощ. Ще намеря кола...

— Не! — почти изпищя той.

— Но, драги ми господине...

— Не! Извинявайте... — И той започна да поема дълбоко въздух, така че постепенно лицето му взе да си възвръща цвета. — Много съжалявам за станалото. Нищо ми няма... Зави ми се сваят, но вече се оправям... Най-добре е да ме придружите пеша до кантората ми на улица „Пен“, редом с площада е.

Сега господин Джеръм изглеждаше неспокоен, сякаш нямаше търпение да се махне от черквата и всичко около нея.

— Ако сте сигурен, че...

— Напълно съм сигурен. Да вървим.

И с бързи стъпки той тръгна пред мене — толкова бързаше, че ме завари неподготвен и трябваше да изтичам, за да го настигна. При тази скорост се озовахме на площада само за няколко минути. Пазарището вреше и кипеше, шумът беше оглушителен: трополяха каруци, купувачи и продавачи се надвикваха, блееха овце, цвилеха коне, кряскаха, врещяха, кудкудякаха и скимтяха десетки животни за продан.

Забелязах, че гледката и глъчката подействаха добре на господин Джеръм и когато стигнахме входа на „Гифорд Армс“, той доста се оживи, сякаш най-после му олекна на душата.

— Нали по-късно ще ме придружите до „Тресавището на змиорките“? — попитах аз, след като го бях поканил да обядваме заедно, но той ми отказа.

Лицето му отново стана непроницаемо.

— Не, няма да дойда там. Можете да отидете и сам, когато пожелаете, само че след един часа. Кекуик ще ви отведе. Той е човекът, който открай време е служил за връзка с къщата. Нали имате ключ?

Кимнах и казах:

— Ще трябва да откроя книжата на госпожа Драблоу и да ги подредя някак, но сигурно ще ми се наложи да отида там и утре, а може би и вдругиден. Дали господин Кекуик ще бъде така добър да ме закара утре рано сутринта, за да имам на разположение целия ден? Няма да е лесно да се ориентирам сам.

— Ще трябва да се съобразявате с приливите и отливите. Кекуик ще ви обясни.

— От друга страна — продължих аз, — ако се окаже, че ще ми е нужно повече време, отколкото предполагам, не може ли да преспя в къщата? Дали някой би възразил срещу това? Нелепо е специален човек да ме води и взема оттам.

— Струва ми се — предпазливо започна господин Джеръм, — че ще ви бъде по-удобно да преспивате в странноприемницата.

— Да, тук ме посрещнаха много добре, а и храната е първокласна. Сигурно имате право.

— И аз така мисля.

— Стига да не затруднявам господин Кекуик.

— Ще видите, че той е извънредно услужлив.

— Чудесно.

— Макар да не е от приказливите.

— Е, вече свиквам с такива неща — усмихнах се аз.

И след като си взех довиждане с господин Джеръм, отидох да обядвам в присъствието на четирийсет-петдесет фермери в празнично настроение, които вдигаха голям шум.

Всички се бяха настанили на трите дъсчени маси, застлани с дълги бели покривки, и си подвикваха — обсъждаха търговски

въпроси, докато пет-шест девойки се суетяха, понесли табли с телешко и свинско месо, супници, купи със зеленчуци и кани със сосове, както и пръстени чаши с бира, по десетина наведнъж, наредени върху големи подноси. И макар да бях сигурен, че не познавам никой от присъстващите, пак се чувствах малко не на място, облечен с траурните дрехи сред костюмите от туид и кадифе. Въпреки това ми беше много приятно — отчасти несъмнено поради контраста между тукашната ведра обстановка и доста изнервящите събития преди пладне. В по-голямата си част разговорите сякаш се водеха на чужд език, тъй като не разбирах нищо от споменаваните количества и цени, реколти и породи, но понеже обядът беше отличен, с удоволствие слушах, а когато съседът ми отляво премести чиния с големи парчета чеширско сирене и ме покани да си взема, аз го попитах за търга, проведен сутринта в странноприемницата. Мъжът направи гримаса.

— Търгът мина според очакванията, сър. Да не би и вие самият да се интересувате от купуване на земя?

— Не, не. Просто снощи съдържателят ми спомена за търга. Разбрах, че продажбата е доста сериозна.

— Включваше много земя. Половината имоти край Крайтън откъм Хомърби, както и на няколко мили разстояние на изток. Продадоха се четири ферми.

— А скъпо ли струва земята по тия места?

— Да, но не навсякъде, сър. Предложените имоти струваха скъпо. В край, където има солени равни полета и толкова много тресавища, които не могат да се отводнят и използват, всяка педя земя е ценна. Няколко души днес останаха разочаровани.

— Да разбирам ли, че и вие сте един от тях?

— Аз ли? А, не. Доволен съм от онова, което притежавам, пък и във всеки случай това е без значение за мене, понеже нямам средства за нови имоти. При това не бих извършил глупостта да наддавам против него.

— Имате предвид успелия купувач?

— Именно.

Проследих погледа му към съседната маса и възкликнах:

— А, господин Дейли!

Защото там, в далечния край, съзрях моя спътник от снощи. Държеше в ръка половница бира и доволно оглеждаше кръчмата.

— Познавате ли го?

— Съвсем бегло. Случайно се срещнахме. Богат земевладелец ли е?

— Да.

— И поради това не го обичат много-много? — Съседът ми сви широките си рамене, но не отговори. — Е — подхвърлих аз, — ако е станал собственик на половината ви земя, сигурно ще влезем в делови отношения още преди края на годината. Аз съм адвокатът, натоварен да се погрижи за делата на покойната госпожа Алис Драблоу от „Тресавището на змиорките“. Напълно възможно е не след дълго и нейното имение да бъде обявено за продан.

За миг моят събеседник замълча, намаза с масло дебела порязаница хляб и внимателно нареди отгоре парчета сирене. Забелязах, че часовникът на отсрещната стена показва един и половина, а исках да се преоблека преди идването на господин Кекуик, така че се наках да се извиня и да си тръгна, когато съседът ми се обади предпазливо:

— Съмнявам се дори Самюъл Дейли да стигне толкова далече.

— Струва ми се, че не ви разбирам напълно. Още не съм видял имението на госпожа Драблоу... Научих, че има ферма на няколко мили извън града...

— Хогътс! — презрително каза той. — Само петдесет акра и половината от тях наводнени през най-подходящия сезон. Хогътс пет пари не струва, фермата е дадена под аренда до живот.

— А къщата „Тресавището на змиорките“ и земята наоколо? Не става ли за обработване?

— Не, сър.

— А няма господин Дейли не би желал просто да прибави още нещо към своята империя само за да може да каже, че го притежава? Намекнахте, че е такъв тип човек.

— Може и така да е — обърса мъжът с кърпа устата си. — Но ще ви кажа, сър, че няма да намерите нито един човек, дори и Сам Дейли, който да иска да има нещо общо с тая работа.

— А мога ли да ви попитам защо?

Изрекох тези думи доста остро, понеже взех да се дразня от намеците и неясните подмятания, които правеха възрастни мъже при споменаването на госпожа Драблоу и нейната собственост. Мястото се

оказа точно каквото си го мислех: ширеха се предразсъдъци и сплетни и дори успяваха да удържат победа над здравия разум. В момента очаквах якият селяк вляво от мене да прошепне, че може би ще ми каже или че може би няма да ми каже, или че всъщност направо ще ми разправи една история, стига да искам... Но вместо изобщо да отговори на въпроса ми, фермерът ме загърби и поведе със съседа си от другата страна сложен разговор за посевите, а аз, вече вбесен от познатата ми загадъчност и глупост, рязко се изправих и излязох навън. Десет минути по-късно, сменил траурното облекло с по-обикновени и удобни дрехи, стоях пред странноприемницата и чаках да се появи колата, карана от човека на име Кекуик.

ОТТАТЪК ДИГАТА

Не се появи кола, но пред „Гифорд Армс“ спря двуколка, теглена от доста изтощено конче с охлузена кожа. Изглеждаше съвсем не на място на пазарния площад — сутринта бях забелязал много такива возила и като реших, че и тази двуколка принадлежи на някой фермер или скотовъдец, не ѝ обърнах внимание, а продължих да се оглеждам за моторно превозно средство. Тогава чух, че някой ме вика.

Кончето беше дребно и проскубано, с наочници и кочияшът не се различаваше много от него — с ниско нахлупена широкопола шапка и дълго, сякаш косматото кафяво палто, той беше част от цялата картина. Всичко това ми хареса и очаквайки с нетърпение пътуването, аз пъргаво се качих в двуколката. Кекуик почти не ме удостои с поглед и като разбра, че вече съм се разположил, изцъка с език, подкани кончето, двуколката си проправи път през тълпата на площада и потегли по уличката, водеща към черквата. Когато минахме оттам, аз се помъчих да видя гроба на госпожа Драблоу, но някакви храсти ми попречиха. Спомних си самотната, болнава млада жена, както и въздействието на думите ми, когато я споменах на господин Джеръм. Но след няколко минути вече бях прекалено погълнат от настоящето и заобикалящата ме обстановка, та да размишлявам върху погребението и последвалата случка, защото сега минавахме през голо поле и градчето Крайтън Гифорд остана някъде назад, заедно с всичките си необщителни обитатели. Около нас, над нас и далече напред сякаш имаше небе и само небе и тясна ивичка суша.

Видях това кътче на света с очите на големите пейзажисти, рисували природата на Холандия или района на Норич. Днес нямаше никакви облаци, но лесно можех да си представя колко внушително би изглеждало огромното безбрежно небесно пространство, когато превалява носеният от вятъра дъжд и белезникавите буреносни облаци се спускат над устието, на какво прилича полето през февруарските наводнения, когато тресавищата придобиват стоманена сивота и небето сякаш се слива с тях, и какво става, когато се извият

мартенските ветрове, зракът струи и сенките се гонят по изораните ниви.

Днес обаче денят беше ясен и слънцето надничаше над главите ни, макар че светлината вече отслабваше и небето, изгубило ярката синева от сутринта, изглеждаше почти сребристо. Докато бързо прекосявахме съвършено равната местност, почти не видях дръвче, но парцелите бяха оградени с тъмни на цвят, неокастриени и ниски живи плетове, а прясно изораната на прави бразди земя беше кафява като кожухчето на къртица. Постепенно обаче угарта отстъпи пред зелени, буренявали ливади, започнаха да се мяркат насипи и пълни с вода канавки — наближихме тресавищата. Те се простираха безмълвни, неподвижни и блеснали под ноемврийските небеса и не виждах да свършват, докдето ми стигаше погледът, само плавно се сливаха с водите в устието и с линията на хоризонта.

Главата ми се замая при вида на тази неподправена изумителна красота, пред широкото и голо равно поле. Чувството за открито пространство, породено от небесния безкрай над главите ни и простора наоколо накара сърцето ми лудо да затупти. Струваше си човек да пропътува и хиляда мили, за да види такава гледка. Никога не си бях представял, че може да съществува подобно място.

Единствените звуци, които не бяха заглушени от конските копита, от трополенето на колелетата и скрибуцането на двуколката, бяха внезапно разнасящите се дрезгави и необичайни крясъци на птици от близо и далече. Бяхме пропътували вероятно към три мили, без да минем покрай ферма или къща, не се мярна никакъв обитаем дом, заобикаляше ни само пустош. Скоро живите плетове изчезнаха и ми се стори, че двуколката се носи към самия край на света. Пред нас водната повърхност просветваше с метален отблясък и започнах да различавам, че я разделя нещо като пътечка, наподобяваща линията, оставяна от водореза на лодка. Щом наближихме, видях, че това е плитчина с шумолящ пясък, а пътечката всъщност е тесен насип, прострял се напред и сякаш водещ право към устието. Щом тръгнахме по насипа, досетих се, че това може да е само дигата „Деветте живота“ и нищо друго. Веднага си представих как по време на прилив вълните я заливат и всичко се покрива с вода, така че изобщо не си личи къде е била.

Най-напред кончето, а след него и двуколката се изкачиха на пясъчния насип и трополенето на колела и копита стихна. Почти пълната тишина, в която се движехме, се нарушаваше само от някакво тихо свистене. Тук-там на туфи растяха тръстики, избелели до белотата на кости, и от време на време сухите стъбла глухо потропваха и при най-лекия повей на вятъра. Слънцето зад нас се отразяваше в заобикалящата ни от всички страни вода, всичко блестеше и лъщеше като огледало, а небето, придобило в краищата си розови оттенъци, на свой ред се отразяваше в тресавищата и плитчината. И понеже всичко бе толкова ярко, че очите направо ме заболяха, аз погледнах напред и тогава видях сякаш изникнала направо от морето висока, неприветлива къща от сив камък, с плочен покрив, която сияеше с метален отблясък на светлината. Извисяваше се като фар, крайбрежна кула или кръгообразно укрепление с фасада към широкото пространство на тресавищата и устието. През живота си не бях виждал, нито можех да си представя по-невероятна къща: откъсната от света, безкомпромисна, но същевременно — според мен — красива. Когато се приближихме, забелязах, че е построена на малко възвишение, заобиколено отвсякъде в продължение на триста-четиристотин ярда с груба, побеляла от солта трева и чакъл. Островчето, простиращо се на юг, представляваше поле с ниски храсти и в края му се виждаха разпилени камъни, сигурно развалини от стара черква или параклис.

Колелетата започнаха да стържат по калдъръмената настилка и двуколката спря. Бяхме пристигнали в „Тресавището на змиорките“.

Един миг стоях и с изумление се озъртах. Не се чуваше нищо, освен глухия вой на вятъра из тресавищата и внезапния грак на скрита нейде птица. Испитах странно чувство — може би вълнение, примесено с безпокойство, не знаех как да го определя. Несъмнено изпитвах и усещане за самота, защото, независимо от присъствието на безмълвния Кекуик и проскубаното кафяво конче, сякаш стоях съвсем сам пред мрачния празен дом. Но не се страхувах — от какво ли можех да се страхувам на това рядко красиво място? От вятъра ли? От кръсъка на блатните птици? От тръстиките и огледалната вода?

Слязох от двуколката, заобиколих към страната на кочияша и го попитах:

- Докога ще може да се минава по дигата?
- До пет часа.

Едва ли можеше да свърша нещо повече от това да огледам и да се ориентирам в къщата, за да се подготвя за търсенето на книгата, докато дойде време Кекуик да се завърне и да ме вземе. Но не ми се искаше да си тръгвам толкова скоро. Къщата сякаш ме омагьоса, искаше ми се да остана сам, за да мога да я обиколя бавно и без да се притеснявам, да я възприема с всичките си сетива без чуждо влияние.

— Вижте какво — рекох аз, внезапно взел решение, — ще бъде много глупаво да идвате заради мене два пъти на ден. Най-добре е да си донеса багажа, малко храна и напитки, и да отседна тук за известно време. Така ще си свърша работата много по-бързо, а и вас няма да притеснявам. По-късно следобед ще ме вземете, а утре, ако не възразявате, може да ме докарате колкото може по-рано сутринта, в зависимост от отлива.

Казах това и зачаках отговор. Може би кочияшът щеше да ми възрази, да спори, за да ме разубеждава, като направи вече чуваните от мен неясни намеци. Кекуик помълча, но сигурно след малко си даде сметка, че решението ми е твърдо, защото кимна в знак на съгласие.

— Може би предпочитате сега да не се връщате, а да ме изчакате? Но ще се бавя поне два часа. Постъпете както искате.

Наместо да ми отвърне, той дръпна поводите, за да извие кончето в обратна посока. Няколко минути по-късно двуколката вече се носеше по дигата и силуетът ѝ се смалчаваше сред безбрежната пустош на морето и небето. Аз се обърнах и тръгнах към входа на „Тресавището на змиорките“. С лявата си ръка напипвах в джоба ключа за къщата.

Но не влязох вътре. Исках да изчакам още малко, преди да го сторя. Исках да погълна докрай цялата тишина и тайнствената, блещукаща красота, да вдишвам необичайния леко солен мирис, който донасяше вятърът, за да чуя и най-тихото шумолене. Усещах, че сетивата ми до едно са се изострили, и разбирах, че това необикновено място завинаги оставя дълбок спомен в съзнанието, а и във въображението ми.

Помислих си, че е най-вероятно, ако остана там малко по-дълго време, да се пристрастя към живота сред тишина и самота — щях да отделям време за наблюдения върху птиците, защото наоколо сигурно се въдеха много редки птици, разни блатни рибари, диви патици и гъски, особено напролет и наесен, и с помощта на справочници и добър бинокъл скоро щях да ги разпознавам по полета и по гласовете.

Докато обикалях около къщата, започнах да си представям, че може и да се преселя в нея и дори взех да мечтая колко хубаво би било, ако двамата със Стела се озовем сами в това диво и усамотено кътче, макар да не се обремених с неудобния въпрос с какво бих могъл да изкарвам прехраната ни и какви щяха да бъдат всекидневните ни занимания.

Унесен в такива мисли, аз се отдалечих от къщата и прекосих голото поле, запътил се към развалините. Вдясно от мен, на запад, слънцето вече се спускаше към хоризонта, превърнато в голяма страховита златистоалена топка, която изпращаше огнени стрели и кървавочервени лъчи към водната повърхност. Морето и небето на изток бяха леко потъмнели до еднакъв, оловносив цвят. Откъм устието внезапно се прокрадна студен вятър.

Когато наближих развалините, вече ясно се виждаше, че там е бил построен древен параклис, може би някакъв манастир, но сега всичко беше разрушено и порутено, в тревата имаше пръснати камъни и отломъци от зидария — вероятно съборени от неотдавнашните бурни ветрове. Земята беше под лек наклон и се спускаше към брега на устието, а когато минах под една от старите арки, изплаших някаква птица, тя шумно размахна криле и прелетя над мене с дрезгав грак, който отекна в старите стени и бе подет от друга птица в далечината. Грозната сатанинска твар явно беше някакъв морски лешояд, ако изобщо има такива, затова неволно потръпнах, когато сянката ѝ премина върху лицето ми и изпитах облекчение едва когато видях как тромаво лети към морето. После забелязах, че по земята в нозете ми сред пръснатите камъни е пълно с гадни курешки и стигнах до заключението, че тези птици гнездят горе, в порутените стени.

Иначе това усамотено местенце ми хареса. Представих си го в топла лятна вечер през юни, когато откъм морето духа прохладен ветреца и полюшва избуялите треви, из разхвърляните камъни пълзят и цъфтят бели, жълти и розови полски цветя, сенките неусетно се удължават, птичките пеят най-хубавите си песни, а в далечината звучи кроткият плисък на морските вълни.

Замечтан, се озовах пред малко гробище. Ограждаше го полуразрушена стена и изумителната гледка ме накара да спра. Имаше поне петдесет стари надгробни камъка, повечето наклонени или направо паднали, покрити на места със зеленикавожълти лишей и мъх, побелели от соления вятър, с петна от валелите години наред дъждове.

Гробовете бяха тревясали и буренясали или напълно заличени, потънали или изчезнали в земята. Вече не се четяха имена, нито дати и от цялото място лъхаше на развала и забвение.

В края, където стените завършваха с купчина пръст и камъни, се виждаха сивите води на устието. Както стоях изумен, последните лъчи на слънцето угаснаха. Изви се силен вятър и премина през тревата. Над главата ми пак се появи неприятната птица със змийската шия — спускаше се към развалините — и тогава забелязах, че е забила клюн в риба, която безпомощно се извива и гърчи. Гледах как противната твар кацна на стената и събори няколко камъка, които се търколиха незнайно къде.

Изведнъж усетих колко студено, неудобно и зловещо стана в гробището, щом се спусна ноемврийският сумрак, и понеже не исках настроението ми да се повлияе от някакви ужасяващи мисли, наках се да тръгна, бързо да се върна в къщата, където да запаля колкото може повече лампи, а дори и малък огън в камината, а после да започна да търся книгата на госпожа Драблоу. Вече обърнал гръб, хвърлих последен поглед към гробището и тогава отново видях жената с изпитото лице, която беше на погребението. Стоеше в далечния му край, редом с един останал прав надгробен камък, облечена със същите дрехи, със същата шапка на главата, но ми се стори, че сега шапката се е изместила назад и лицето ѝ се вижда по-ясно.

На сивата гаснеща светлина то беше бледо и излъчваше сияние не толкова като от плът, колкото като от черепни кости. Когато зървах непознатата преди, всеки път това бе ставало само за миг и не бях забелязал никакво особено изражение върху съсипаното ѝ лице, но тогава ме занимаваше главно мисълта за безнадеждната ѝ болест. Сега обаче, когато се вирах, без да откъсвам поглед, докато от напрежение не ме заболяха очите, изумен и слисан от появяването ѝ, аз открих, че на лицето ѝ всъщност има определено изражение. Мога да опиша само част от него — и ми се струва, че не съм в състояние да намеря точни думи за видяното — като отчаяна, ненаситна злост, сякаш жената търсеше нещо, което ѝ липсва, което трябва да получи на всяка цена, защото ѝ е по-необходимо от самия живот, а ѝ е било отнето. И към онзи, който ѝ го бе отнел, тя насочваше всичката си сила, която притежаваше, чиста злоба, омраза и ненавист. Върху извънредно бледото ѝ лице очите, хлътнали в орбитите, пламтяха с неестествен

блясък поради съсредоточените в едно неудържими чувства, бликащи навън. Дали тази омраза и злост бяха насочени към мене, или не, не можех да зная, нямаше причина да го допускам, но в онзи миг бях твърде далече от възможността да овладявам реакциите си според законите на разума и логиката. Защото съчетанието между странното, уединено място и внезапното появяване на жената с ужасното изражение започна да ме изпълва с боязън.

Всъщност за пръв път в живота си изпитвах толкова силно това чувство — дотогава не ми се беше случвало коленете ми да треперят, целият да настръхвам, а после да ставам студен като камък. Никога сърцето ми не беше трепвало така, сякаш ще изхвъркне от гърдите, след което да удря като чук по наковалня. Никога не се бях усещал толкова безсилен и скован от страх, опасения и предчувствие за беда. Сякаш се парализирах. Уплашен, исках веднага да се махна оттам, но тялото ми бе обзето от слабост — не можех да се обърна и да побягна, пък и бях сто процента сигурен, че всеки миг ще се строполя мъртъв на това злочесто място.

Аз стоях вцепенен, но жената се раздвижи. Пъхна се зад надгробния камък, тръгна в сянката на стената, мина през една от порутените дупки и се изгуби от погледа ми.

В същия миг, когато тя изчезна, самообладанието ми, възможността да говоря и да се мърдам, дори чувството, че съм жив — всичко това ме връхлетя като порой, главата ми веднага се избистри и ме обзе гняв. Да, гняв заради потреса, който ми бе причинила непознатата, заради страха, който тя ме накара да изпитам, и гневът ми тутакси прерасна в твърдото решение да я последвам, да я спра и да ѝ задам няколко въпроса, на които да получа изчерпателни отговори, за да стигна до дъното на цялата история.

С лекота се втурнах през малкото пространство с треволяк между гробовете, минах през дупката в стената и излязох почти на устието. Пред мен имаше един-два ярда пясък, сетне започваше плитчината. Наоколо, чак до хоризонта, се простираха тресавища и ниски, пропити със сол дюни, които накрая се сливаха с настъпващия прилив. Виждаше се на разстояние от няколко мили, но нямаше и следа от жената в черно, а не съществуваше място, където би могла да се скрие.

Коя бе тя — или какво бе тя? Как така изчезна? Не си зададох тези въпроси. Помъчих се изобщо да не размишлявам върху станалото

и с последни сили, защото усещах, че и те вече бързо ме напускат, се обърнах и хукнах, за да избягам от гробището и развалините, да се отдалеча колкото се може повече от непознатата. Съсредоточих цялото си същество в този бяг, чувах само как нозете ми глухо тупкат по тревата и как свисти дъхът ми. И не погледнах назад.

Когато стигнах до къщата, бях плувнал в пот от физическите усилия и от душевното напрежение. Ръцете ми трепереха и докато търсех ключа, на два пъти го изпуснах върху стъпалата, преди да успея да го превъртя. Щом влязох вътре, затръшнах вратата. Шумът отекна в къщата, но когато заглъхна и последният отзвук, всичко сякаш отново зае мястото си и се възцари дълбока, тягостна тишина. Дълго време стоях, без да се помръдна, в тъмния, облицован с дърво коридор. Исках до мен да има някое човешко същество, но бях сам, исках да бъде светло, топло и да съм изпил чаша силно питие. Имах нужда да се успокоя. Но повече от всичко друго имах нужда да намеря обяснение на станалото. Забележително е каква невероятна сила притежава обикновеното любопитство. За пръв път осъзнах това. Независимо от големия страх и потреса, бях обладан от желанието да разбера коя точно е непознатата. Нямах да имам мира, докато не приключа с този въпрос, макар че там, навън, не се бях осмелил да остана и да проверя какво точно става.

Не вярвах в привидения. Поне до този ден не вярвах, и каквито и разкази за привидения да бях чувал, съвсем като трезвомислещ и разумен млад човек аз ги приемах като истории и нищо повече. Твърденията на определени хора, че по отношение на такива неща притежават по-развита интуиция от нормалното и че има стари къщи, обитавани от духове, ми бяха познати, но изобщо нямаше да се съглася, че в това се крие нещо, дори и ако ми представеха доказателства. А никога не бях попадал на доказателства. Винаги ми се беше струвало изумително, че случаите с призраци и други подобни странни явления не се описват от първо лице, а се препредават от човек, който имал познат, който пък научил от друг техен общ познат за станалото!

Ала току-що край тресавищата на особения гаснещ зрак сред пустошта на гробището аз бях видял жена, която ми изглеждаше от плът и кръв, но едновременно с това, поради нещо съвсем съществено, тя имаше призрачен вид. Беше призрачно бледа, със злоещо

изражение, облечена в дрехи, различни от днешната мода, държеше се на разстояние и не каза нито дума. Всеки път в близост до гроб нейното неподвижно, безмълвно присъствие имаше определено излъчване и бе отекнало толкова силно в душата ми, че изпитвах неопишуемо отвращение и страх. При това непознатата се беше появила и изчезнала по начин, който не е присъщ на никое истинско, живо човешко същество. И все пак... Според мене тя изобщо не отговаряше на традиционната представа за „призрак“: не беше нито прозрачна, нито парообразна. Беше истинска, появи се пред мене, видях я съвсем ясно, бях сигурен, че мога да се приближа до нея, да я заговоря и да я докосна.

Не вярвах в призраци.

Тогава какво друго обяснение можеше да има?

Някъде от потъналите в тъмнина ъгли на къщата се чува ударите на стенен часовник и това ме извади от унеса. Разтърсих глава и се усилих да отклоня мислите си от жената в гробището към мястото, където се намирах сега.

Отстрани на входното антре имаше широко дъбово стълбище, а на отсрещната страна се виждаше коридор, който сигурно водеше към кухнята и съседните помещения. Имаше и множество други врати, до една затворени. Запалих лампата в антрето, но крушката беше много слаба, затова реших, че преди да потърся книжата, ще е най-добре да обиколя стаите и да пусна вътре дневната светлина, доколкото е останала.

От онова, което бях чул от господин Бентли и от други хора след пристигането си тук, аз си бях представял какво ли не по отношение на този дом. Може би очаквах да е превърнат в светилище на отминалото време, на младостта на Алис Драблор или на спомена за съпруга, с когото бе живяла толкова кратко време, както беше в къщата на клетата госпожа Хавишам. Или пък всичко да е потънало в паяжини и мръсотия, със стари вестници, парцали и боклук, струпан в ъглите, което е характерно за отшелниците, и да заваря някоя котка или куче, почти умрели от глад.

Но когато започнах да обикалям из всекидневната и гостната, из салона, трапезарията и библиотеката, не открих нищо неприятно или драматично, макар че наистина навсякъде се долавяше леката, сладникава миризма на влажен, застоен въздух, която би се появила

във всяка къща, ако не е проветрявано известно време и особено ако наоколо имаше тресавища и река — в такива места влагата е нещо неизбежно.

Мебелите бяха старомодни, но хубави, солидни, от тъмно дърво и явно за тях са били полагани добри грижи, въпреки че някои от стаите бяха рядко използвани, а в други не бе влизано от години. Само една малка гостна в края на тесния коридор, започващ от антрето, изглеждаше обитавана — може би тъкмо в нея госпожа Драблоу беше прекарвала повечето време през деня. Във всяка стая имаше остъклени етажерки, пълни с книги, както и картини с масивни рамки — скучни портрети и пейзажи с маслени бои, изобразяващи стари къщи. Когато обаче започнах да отделям ключовете от връзката, която ми даде господин Бентли, и да отварям различните писалища, сърцето ми се сви, понеже навсякъде имаше купчини и кутии с книжа: пожълтели от времето писма, разписки, документи и тетрадки, вързани с панделки или шнурове. Имах чувството, че през целия си живот госпожа Драблоу не е изхвърлила нито една хартийка, нито една бележка. Ясно беше, че задачата да се прерови всичко дори повърхностно можеше да се окаже много по-сложна, отколкото предполагах. Сигурно повечето неща щяха да бъдат излишни и непотребни, но въпреки това трябваше да открия всичко, необходимо за господин Бентли, за да се разпореда за продажбата на имението, да опаковам тези книжа и да ги изпратя в Лондон. Явно нямаше смисъл да започвам веднага — времето напредна, пък и бях разстроен от случилото се в гробището. Затова просто обиколих из къщата, надникнах във всяка стая, но никъде не намерих нещо, което да е по-интересно или да говори за изисканост. Всъщност всичко изглеждаше необикновено безлично — и мебелите, и наредбата, и принадлежностите, сякаш беше събирано от човек, лишен от индивидуалност и вкус, подредил скучен, мрачен и доста неприветлив дом. Къщата беше особена и забележителна само с едно — с местоположението си. Нямаше прозорец — а прозорците неизменно бяха огромни, независимо от помещението — от който да не се вижда една или друга част от тресавищата, от устието и от безкрайното небе. Сега обаче всичко беше обезцветено, не се открояваха никакви оттенъци. Слънцето беше залязло, смрачаваше се, нищо не се помръдваше, а водната повърхност също беше неподвижна и границата между земя, вода и небе почти не личеше. Преобладаваше

сивотата. Успях навсякъде да вдигна щорите и да отворя един-два прозореца. Вятърът напълно беше стихнал, не се чуваше нито звук, освен тихото, кратко плискане на водата, защото приближаваше приливът. Как ли една старица бе издържала ден подир ден, нощ подир нощ в самотата на тази къща в продължение на толкова много години — просто не можех да си представя.

Първоначално възнамерявах да работя усилено, без миг почивка, за да прегледам книгата и да се махна. И все пак видът на ширналите се пусти тресавища криеше необикновена привлекателност, защото те изглеждаха неестествено красиви дори в сивия сумрак. Мили наред не се виждаше нищо, а аз не можех да откъсна очи. За днес обаче се бях наситил достатъчно. Изпитах достатъчно самота, не чух друг шум освен плискането на водата, стенанията на вятъра и печалните птичи крясъци. Стигаше ми монотонната сивота, достатъчно опознах мрачната стара къща. И понеже имаше поне един час до пристигането на Кекуик, реших да тръгна и да оставя зад гърба си това място. Една приятна кратка разходка щеше да ме разведри, да оправи настроението и да раздразни апетита ми, а ако положех усилия, можех да стигна до Крайтън Гифорд навреме, така че да спестя пътуването на кочияша.

Ако ли пък не успеех, щях да го срещна по пътя. Дигата все още се виждаше, обратният път не криволичеше и нямаше начин да се заблудя.

С тези мисли затворих прозорците, отново спуснах щорите и „Тресавището на змиорките“ остана без мене в гаснещата ноемврийска светлина.

ТРОПОТ НА КОНЧЕ, ТЕГЛЕЩО ДВУКОЛКА

Навън цареше тишина и чувах звука на собствените си стъпки, докато крачех по чакъла, но дори този звук бе смекчен в мига, когато тръгнах през тревата към насипа. По небето преминаха последните чайки на път за гнездата си. Един-два пъти погледнах през рамо и донякъде очаквах да зърна как черният силует на непознатата ме следва. Но вече почти си бях внушил, че сигурно има някаква падина или слог от другата страна на гробището, където далече от погледа се гуши малко селище, а на такива места светлината може да подлъже окото. Пък и в крайна сметка нали не бях потърсил скривалището на жената? Просто се огледах и не видях нищо. При това положение се постарях да не си припомням колко бурно реагира тази сутрин господин Джеръм, когато споменах непознатата.

Пътят върху дигата все още беше съвсем сух, но забелязах, че отляво съвсем бавно и безшумно водата леко е придошла. Зачудих се на каква височина покрива водата дигата, когато приливът е в разгара си. Но в спокойна вечер като днешната имаше достатъчно време да се премине безопасно по пътя, макар че сега, като вървах пеша, разстоянието сигурно щеше да се окаже по-голямо, отколкото когато го изминахме с двуколката на Кекуик — края на пътя се губеше в сивотата някъде далеч напред. Никога не се бях чувствал толкова самотен, толкова малък и нищожен сред обширното пространство. Обзеха ме мисли, които не бяха неприятни — поразен от пълното безразличие на водата и небето към моето присъствие, изпаднах във философско настроение. Няколко минути по-късно — трудно ми е да определя точно колко — бях изтръгнат от този унес, защото усетих, че не виждам много далече напред, а когато се обърнах, „Тресавището на змиорките“ беше изчезнало от погледа ми — не защото вечерта настъпваше, а поради гъстата и влажна морска мъгла, плъзнала откъм тресавищата и обгърнала всичко: мен, къщата зад гърба ми, края на дигата и полето в околностите на града. Тази мъгла беше като мокра и лепкава паяжина, наглед тъничка, но непроницаема. На вкус и мирис

изцяло се различаваше от жълтата и мръсна мъгла в Лондон — онази бе задушлива и тежка пелена, а тази — солена, лека, белезникава и непрекъснато се местеше пред очите. Стъписах се — мъглата като че ли ми се подиграваше, защото сякаш се състоеше от милиони живи пръсти, които ме опипваха, задържаха се върху тялото ми и едва после ме пускаха. Лицето, ръцете и ръкавите на балтона ми вече бяха покрити със ситни капчици. Притесних се и загубих чувството си за ориентация най-вече защото мъглата изникна внезапно.

Известно време бавно продължих напред, твърдо решил да следвам дигата, докато не стигна до селския път, където ще бъде в безопасност. Но много скоро ми дойде наум, че не е изключено да се заблудя веднага щом сляза от насипа и че е възможно да се лутам цяла нощ до пълно изтощение. Най-лесно и най-разумно беше да измина обратно стотината ярда, които ме отделяха от къщата, и да почакам там или докато мъглата се разнесе, или докато дойде Кекуик — или и двете.

Обратният път беше цял кошмар. Наложих се да вървя бавно, стъпка по стъпка, защото се боях да не се отклоня към тресавищата, където да ме залее приливът. Опитите ми да се огледам мигом бяха осуetyавани от движението на местещата се мъгла, непрекъснато се спъвах и се молах най-после да стигна до къщата, която явно беше подалече, отколкото си мислех. И тогава, някъде от дълбините на вихрещата се мъгла и здрача, се чу шум, който зарадва сърцето ми — глух тропот на конски копита и скърцане на друсача се по пътя двуколка — звуци, които не можеха да бъдат сбъркани с никои други. Значи Кекуик не изпитваше страх от мъглата, сигурно беше свикнал да минава през полето и по дигата дори по тъмно. Спрях и зачаках да видя светлината на фенер — и се чудех дали да не извикам и да дам знак къде съм, иначе двуколката можеше внезапно да се появи и да ме запрати в канавката.

Но в този миг осъзнах, че мъглата си прави шеги не само със зрението, но и със слуха ми. Шумът от движещата се двуколка засега не се приближаваше въпреки очакванията ми и при това според мене идваше не откъм дигата, точно зад гърба ми, а някъде отдясно, като че ли откъм тресавищата. Рекох да определя посоката на вятъра, но вятър нямаше. Обърнах се, ала тогава чух шума по-слабо, сякаш се отдалечаваше. Озадачен, стоях и чаках, напрягайки се да разбере какво

става в мъглата. Онова, което чух след малко, ме накара да изтръпна от страх, макар че нито можех да определя характера му, нито да си го обясня. Тропотът на конските копита леко заглъхна, после изведнъж изчезна, а откъм тресавищата се дочу странно бълбукане като от вода, която се оттича, после се всмуква и пени. Този шум не спираше, а се смеси с пръхтене и пронизително цвилене на обзет от паника кон, след което чух и вик, по-скоро смразяващ писък, а после хлипане — трудно можех да определя точно какво беше — но ужасен осъзнах, че плаче уплашено дете, невръстно дете. Стоях напълно безпомощен в мъглата, която ме обгръщаше, и малко оставаше да избухна в сълзи, обзет от потрес и объркване, защото бях напълно убеден, че последните страшни звуци, които чух, вероятно са от двуколката на Кекуик, с която пътуват дете и някой възрастен човек, в момента обзети от отчаяние. Отклонила се от дигата двуколката сигурно беше попаднала в тресавищата, където плаващите пясъци и прииждащият прилив я дърпаха към дъното.

Започнах да крещя и крещях, докато не ми се стори, че сърцето ми ще се пръсне. После се затичах напред, но скоро спрях, защото нямаше смисъл — нищо не се виждаше. Не можех да стигна до тресавищата, а дори и да стигнех, едва ли щях да открия двуколката, за да помогна на пътниците. Най-вероятно беше тресавището да погълне и мене. Оставаше ми само да се върна в къщата, да запаля всички лампи и по някакъв начин да сигнализирам от прозорците с измамната надежда, че някой някъде в околността ще забележи това подобие на плаващ маяк.

Потръпващ от ужасните мисли, които ми идваха наум, и от картината, която неволно си представях — как клетниците бавно потъват и се удавят в калната вода — аз забравих собствените си страхове и измъчващите въображението ми представи отпреди няколко минути и съсредоточих усилията си да се върна в къщата колкото се може по-бързо, без да се излагам на опасност. Сега вълните се плискаха почти досами дигата, макар че не ги виждах, а само ги чувах. Мъглата се сгъсти, настъпи пълен мрак, затова въздъхнах с облекчение, когато усетих под нозете си тревата и чакъла, а после слепешката стигнах и до входа на къщата.

Зад гърба ми в тресавищата всичко бе замряло, чувах се само вълните, а кончето и двуколката сякаш бяха плод само на

въображението ми.

Когато отново влязох в „Тресавището на змиорките“, успях да се добера до стола в тъмното антре и седнах тъкмо когато краката ми се подкосиха. Скрих главата си в ръце и тялото ми се разтърси от неударими ридания, защото напълно осъзнах какво се беше случило...

Нямам представа колко дълго седях, докрай отчаян и обзет от страхове. След известно време обаче успях да се съвзема достатъчно, за да стана и да обиколя къщата. Запалих всяка лампа по пътя си и оставих да свети навсякъде, но в дъното на душата си знаех, че едва ли мъждукането на няколко крушки ще проникне през мъглата, дори ако някой пътник напряга очите си, за да види светлинка. И все пак бях направил нещо — каквото можах, затова се почувствах по-добре. Сетне започнах да ровя из килерите, бюфетите и кухненските шкафове, докато накрая, в дъното на някакъв скрин във всекидневната открих бренди — отлежало трийсет години, в добре запушена запечатана бутилка. Отворих го, намерих чаша и си налях голяма доза, каквата ми се видя подходяща за един преживял силен потрес човек, който отдавна не е слагал нищо в уста.

Личеше си, че стаята от години не е била използвана от госпожа Драблоу. Мебелите изглеждаха овехтели от въздействието на соления въздух, свещниците и фруктиерите бяха покрити с патина, в старателно сгънатите кърпи имаше напъхани пожълтели книжни салфетки, а стъклените и порцеланови съдове тънеха в прах.

Върнах се в единствената стая на къщата, която претендираше за удобства, независимо от пронизващия хлад и миризмата на застоял въздух — в малката гостна, където седнах, отпих от коняка и се помъчих спокойно да преценя какво да предприема.

Но когато питието ми подежда, вместо да се овладея, аз все повече се вълнувах и мислите ми все повече се объркваха. Ядосвах се на господин Бентли, че ме беше изпратил тук, ядосвах се на собственото си глупаво самомнение и твърдоглавие, бях пренебрегнал всичките намеци и прикрити предупреждения за това място и взех да жадувам — не, да се моля — дано получа бързо избавление, та да се върна към безопасните си, спокойни дни в шумния Лондон и да бъда сред приятели — по-скоро изобщо да бъда сред човешки същества — и да видя милата Стела.

Не можех да стоя на едно място в тази клаустрофобична къща, внушаваща при това и чувство на празнота, затова започнах да се лутам от стая в стая. Вземах в ръце някой предмет, после го оставях, обзет от безнадеждност. Качих се на горния етаж, за да надникна в запустелите спални, а накрая стигнах до таванските помещения, пълни с ненужни вещи, без завеси или щори на високите прозорци.

Отворих всяка врата и нямаше стая, която да не бе подредена, потънала в прах и страшно студена. И въпреки студа донякъде имах чувството, че се задушавам. Само една от вратите бе заключена — в края на коридора с трите спални на първия етаж. Отвън нямаше ключалка, нито резе.

Кой знае защо, тази врата предизвика гнева ми — изритах я, разтърсвах дръжката, но накрая приключих рязко с това занимание и слязох долу, заслушан в ехото на собствените ми стъпки по стълбите.

На всеки няколко минути отивах до един от прозорците, търках го с ръка, за да погледна навън, ала макар че тънкият пласт мръсотия се махаше и оставаше чисто място, не можех да изтрия пелената от морска мъгла, прилепила се отвън по стъклото. Като се вирах, виждах, че мъглата непрестанно се движи като облаци, носени вкупом от вятъра, без да се разкъсват.

Накрая се строполих върху плюшеното канапе в просторната всекидневна, обърнах гръб на прозореца и взел в ръка чашата с остатъка от втората порция ароматно, отлежало бренди, се отдадох на скръбни размисли и на нещо като самосъжаление. Вече не ми беше студено, не бях нито уплашен, нито разтревожен, сякаш сега се криех в пашкул, който щеше да ме изолира от ужасните събития, случили се в тресавището, затова си позволих да се отпусна, да изпадна в състояние на тъпота, примитивно като мъглата отвън, и най-после да си поема дъх, та ако не се успокоя, то поне да намаля крайното напрежение и вълнението, което ме беше обзело.

В ушите ми звънтеше непрестанно, звънът отекваше в главата ми, дрънченето звучеше едновременно и отблизо, и някак отдалече, губеше се, но аз оставах с него. Мъчех се да изплувам от плътна тъмнина, която не стоеше на едно място, а се движеше, както се движеше и земята под нозете ми, затова се страхувах да не се подхлъзна и да не падна в дълбините, където да ме погълне страховитото боботеция водовъртеж. Звънът не спираше. Събудих се замаян и зад

високия прозорец в ясното, черно небе видях луната, огромна като тиква.

Главата ми тежеше, устата ми беше съвсем пресъхнала, крайниците ми бяха изтръпнали. Бях спал сигурно няколко минути или пък няколко часа — нямах представа за времето. С усилие се изправих и тогава разбрах, че звънът не е плод на помътненото ми съзнание и на неспокойната дрямка. Звукът се разнасяше в къщата — някой звънеше на входната врата.

Вървах и се спъвах, понеже краката ми се бяха схванали от неудобната поза на канапето, и когато тръгнах по коридора, започнах да си припомням какво се беше случило, и преди всичко — при което отново изпитах ужас — се сетих за историята с кончето, двуколката и детския писък, разнесъл се край „Тресавището на змиорките“. Запалените от мен лампи все още горяха и аз реших, че са били забелязани — надявах се на чудо и очаквах да видя спасителна група от силни мъже, хора, на които можех да поверя грижата за всичко, защото знаят какво да правят и веднага ще ме изведат далече оттук.

Но на светлината от лампата в антрето и от пълната луна, огряла посипаната с чакъл алея, видях само един човек — Кекуик. Зад него бяха кончето и двуколката.

Изглеждаха съвсем като истински, цели и напълно невредими. Времето беше ясно и студено, небето — пълно със звезди. Тресавищата лежаха безмълвни и неподвижни, сребристи на лунната светлина. Нямаше и следа от мъгла или облак, във въздуха почти не се усещаше влага. Всичко изглеждаше променено, така коренно променено, че все едно се раждах повторно в един нов свят, а миналото бе кошмар на болен мозък.

— Като излезе такава мъгла, чакаме да се разнесе — подхвърли сякаш между другото Кекуик. — При мъгла не може да се мине по дигата. Лош късмет, тоест лош късмет за вас.

Езикът ми сякаш беше залепнал за небцето, а краката ми всеки миг щяха да се подкосят.

— Пък и трябваше да дойде отливът — продължи кочияшът, като се озърна. — Неприятно място. Лесно ще се уверите, че съм прав.

Едва тогава си погледнах часовника и видях, че е почти два след полунощ. Отливът току-що беше започнал и дигата „Деветте живота“ отново се намираще над водата. Бях спал почти седем часа, горе-долу

колкото спя обикновено, но до зазоряване оставаше много време, а аз се чувствах зле, нещастен и уморен, сякаш бях прекарал в безсъница половината нощ. Успях само да кажа със заекване:

— Не очаквах да пристигнете сега. Много съм ви задължен...

Кекуик леко побутна шапката си назад, за да се почеше по челото и тогава забелязах, че голяма част от сипаничавото му лице е покрито с бучки, подутини и брадавици, а кожата е моравочервена.

— Не можех да ви оставя тук през нощта — рече той. — Не съм такъв човек.

За миг изпитах облекчение, понеже, изглежда, бяхме повели нормален разговор по конкретна тема. Всъщност ме обзе радост, че виждам кочияша, през целия си живот не бях приветствал по-искрено появата на друго човешко същество, както и на кончето с двуколката, което търпеливо чакаше.

После обаче си спомних какво беше станало привечер и изтърсих:

— Но какво ви сполетя, как успяхте да стигнете дотук, как се *измъкнахте* от тресавището?

В този момент сърцето ми трепна и аз осъзнах, че не Кекуик с кончето си е бил застрашен от плаващите пясъци, че това се е случило с друг, че с онзи човек е имало дете, а сега и двамата вече ги няма, мъртви са, водите на тресавищата са ги покрили и по спокойната, бляскава повърхност не е останала дори вълничка, тя дори не се е набраздила. Но кой, кой би тръгнал на път, и то с дете, в тъмната ноемврийска вечер при плъзналата мъгла и приближаващия прилив? В продължение на много мили наоколо единствената къща беше „Тресавището на змиорките“, освен ако не се потвърдеше предположението ми за жената в черно и скритото място, където живееше.

Кекуик ме гледаше право в лицето и аз си дадох сметка, че сигурно съм рошав и с безумен вид, че изобщо не приличам на деловия, уверен и елегантен млад адвокат, когото той бе оставил тук в ранния следобед.

— Я по-добре се качвайте — посочи ми двуколката той.

— Да, разбира се — съгласих се аз.

Кочияшът рязко ми обърна гръб и зае мястото си на капрата. Седна, загърна се в палтото и вдигна яката си, за да се пази от вятъра,

впери поглед право напред и зачака. Несъмнено напълно съзнаваше в какво състояние се намирам, разбираше, че нещо се е случило с мене и ми стана ясно, че това никак не го изненадваше, по държанието му безспорно личеше, че не желае да научи какво точно е станало, не искаше нито да задава въпроси, нито да отговаря на въпроси, изобщо не направи опит да разговаряме. Готов беше да ме оставя и да ме взема по всяко време — можеше да разчитам, че ще го прави — но с това участието му се изчерпваше.

Без да продумам, бързо влязох в къщата и угасих лампите. После се качих на двуколката и оставих Кекуик и кончето да ме преведат покрай стихналите, загадъчно красиви тресавища под плаващата в небето луна. Изпаднах в нещо като транс — полунаяве, полунасън, клатушкан от движещата се двуколка. Ужасно ме заболя глава, а стомахът ми се свиваше от пристъпи на гадене. Не гледах къде минаваме, въпреки че понякога вдигах очи към небесния купол и пръснатите из него съзвездия, защото тази картина ми действаше утешително и успокоително — на небето все още всичко изглеждаше наред и нямаше никакви промени. Не беше така обаче нито с душата ми, нито с онова, което ме заобикаляше. Вече разбирах, че съм подвластен на неподозирана досега област в човешкото съзнание, в чието съществуване доскоро не вярвах. Идването ми на това място ме беше променило и нямаше връщане назад. Днес бях видял, а и чул неща, които и насън не си бях представял, че ще чуя и видя. Сега не само вярвах — не, сега знаех със сигурност, че жената от гробището е призрак. Дълбоко бях убеден в това, заключението ми беше твърдо и непоклатимо. Може би бях стигнал до него по време на неспокойния си, тревожен сън в къщата. Започнах обаче да подозирам, че кончето и двуколката, които чух откъм тресавището, кончето и двуколката с детето, което надаваше такива ужасни писъци, преди плаващите пясъци да ги погълнат, докато внезапно изникналата мъгла забули блатистото устие, земята и морето, и аз самият се загубих в нея, това конче и тази двуколка с детето също не са истински, не съществуват в действителност и са призраци. Вярно, че бях чул така ясно, както сега чувах, трополенето на кола и чаткането на копита, вярно, че бях видял жената с бледото изпито лице край гроба на госпожа Драблоу, а после и в изоставеното гробище. Можех да го заявя под клетва с ръка върху

Библията. И все пак в определен смисъл, който не ми беше ясен, аз бях срещнал нереални, призрачни видения, духове на мъртъвци.

Щом си казах това, веднага усетих, че се успокоявам. Тресавищата и устието останаха зад гърба ни и ние се носехме, трополейки, по пътя в тихата нощ. Реших, че съдържателят на „Гиффорд Армс“ може да отговори на почукването ми и да ме пусне да вляза, а после щях да си легна на удобния креват и отново да заспя с мисълта, че така ще освободя главата и сърцето си от преживяното. А утре, на дневна светлина, щях да се чувствам по-добре и да съставя план за действие. В същия миг усетих, че за нищо на света не бих искал да се върна в „Тресавището на змиорките“. Значи трябваше да откроя начин, по който да се отърва от задълженията си към делата на госпожа Драблор. В момента обаче не можех да реша дали ще измисля някакъв предлог за господин Бентли, или ще му кажа истината с надеждата, че няма да ми се подиграва.

Едва когато се готвех да си лягам — съдържателят на странноприемницата прояви голямо съчувствие и с готовност ме приюти — отново се замислих над великодушното на Кекуик, дошъл да ме вземе веднага щом се е вдигнала мъглата и морето се е оттеглило. Никой нямаше да го укори, ако беше свил рамене и си беше отишъл у дома с намерението да ме прибере на сутринта. Но той сигурно бе чакал през цялото време, без да разпряга кончето, загрижен, че може да прекарам цялата нощ в онази къща. Чувствах, че съм му много задължен и си наумих щедро да му се отблагодаря за усилията.

Легнах си чак към три. Оставаха още пет часа, докато съмне. Съдържателят ми препоръча да се наспя добре, никой нямало да ме тревожи, а времето за закуска било без значение. И той, макар по различен начин, също като Кекуик се беше обезпокоил за мен, въпреки че и двамата се отнасяха към въпроса извънредно сдържано, сякаш издигаха бариера пред желанието ми да ги разпитам, но и аз проявих благоразумието да не го правя. Можех само да гадая какво бяха виждали и чували самите те, какви подробности знаеха за разни необикновени събития в миналото, да не говорим за слуховете, приказките и суеверията, породени от тези събития. Нямах желание да се задълбочавам в разни обяснения.

Такива мисли ми дойдоха наум, когато положих глава върху меката възглавница, докато накрая не потънах в неспокоен, несвързан

сън с появяващи се и изчезващи призрачни фигури, които ме стряскаха, така че един-два пъти се събудих с вик или започвах да бълнувам. Обля ме пот, мятах се на всички страни, та дано се освободя от кошмарите, да избягам от полуосъзнатото чувство на страх, предвещаващо беда, и през цялото време върху повърхността на съня ми непрекъснато изплуваха уплашеното цвилене, писъците и виковете на детето, докато аз самият стоях безпомощен в мъглата, неспособен да помръдна, сякаш нещо ме дърпаше назад, а зад гърба ми през цялото време, макар да не я виждах, а само да усещах злоещото ѝ присъствие, се навърташе жената в черно.

ГОСПОДИН ДЖЕРЪМ СЕ СТРАХУВА

Когато се събудих, приятната стая отново бе огряна от ярко есенно слънце. Този път обаче ми липсваше въодушевление и с горчивина отбелязах колко много се различава сегашното ми състояние от вчерашната сутрин, когато спях толкова добре, събудих се бодър и скочих от леглото, обзет от нетърпение по-скоро да се заема с делата си. Нали това беше станало само преди ден? Имах чувството, че съм изминал дълъг път духом, ако не телом, преживял съм страшно много, а цялото ми вътрешно спокойствие и равновесие са претърпели такова превращение, че все едно от тогава са минали години. Сега главата ми тежеше и ме болеше, чувствах се уморен, с опънати докрай нерви и стигнало до своя предел въображение.

След известно време обаче се насилих и се надигнах, защото станал едва ли щях да се почувствам по-зле, отколкото в кревата, който сега ми се виждаше неравен и неудобен, сякаш беше постеля от картофени чували. Дръпнах завесите, видях пронизително яркото синьо небе, а после дълго лежах в горещата вана и накрая измих главата и врата си със студена вода, от което изпитах усещането, че съм се освободил донякъде от нечистотията и потиснатостта, съвзел съм се и мога да подредя мислите си за предстоящия ден. Докато закусвах — имах по-голям апетит, отколкото очаквах — прехвърлих през ума си различни възможности. Предишната нощ бях взел твърдо решение — за което не бих приел никакви възражения — да нямам повече вземане-даване с „Тресавището на змиорките“ и госпожа Драблор, да изпратя телеграма на господин Бентли и да се кача на първия влак за Лондон.

Накратко, щях да избягам. Да, така ми изглеждаше сега, на ярката дневна светлина. Не се обвинявах особено за намерението си — тогава бях уплашен до краен предел. Не смятах, че съм първият човек, поискал да избегне някакви физически рискове и опасности, пък и нямах причина да се смятам за много по-храбър от другите. Но другите обстоятелства ми изглеждаха далеч по-ужасяващи, защото

бяха неопределени, необясними и недоказуеми, но все така въздействащи. Започнах да осъзнавам, че най-много ме беше уплашило — а като анализирах мислите и чувствата си онази сутрин, то продължаваше да ме плаши — не това, което бях видял, защото в жената с изпитото лице всъщност нямаше нищо съществено, което да отблъсква и да ужасява. Вярно, че смразяващите кръвта звуци, които чух в мъглата, доста ме бяха разстроили, но много по-лошо беше онова, което излъчваха всички тези неща и атмосферата, която създаваха. Това именно ме бе извадило от равновесие — някакво тайнствено присъствие или влияние, и аз не знаех как да го определя, някакъв дух или нечиста сила, вещаеща ужас, терзания, злост и непримирима омраза. Не бях в състояние да се справя с всичко това.

— Днес Крайтън ще ви се стори по-тихо място — рече съдържателят, когато дойде да вземе празната чиния и да ми долее кафе. — Хората идат отдалече за пазарния ден, а днешната сутрин ще бъде съвсем обикновена.

И понеже се забави около масата, аз отново се почувствах задължен да се извиня, че през нощта го бях събудил, за да ме пусне в странноприемницата, но той само поклати глава.

— О, по-добре това, отколкото да преспите в... отколкото да прекарате нощ без удобства някъде другаде.

— За съжаление и тук не спях много добре. Цяла нощ ме измъчваха кошмари и изобщо бях неспокоен.

Съдържателят не каза нищо, затова продължих:

— Мисля, че тази сутрин имам нужда от разходка, от чист въздух. Може би ще извървя една-две мили из околностите и ще разгледам фермите на някои от посетителите на вчерашния пазар.

Всъщност имах предвид да обърна гръб на тресавищата и с уверена крачка да се отправя в обратната посока.

— Е, разходката няма да ви затрудни, тук земята е плоска като тепсия. Разбира се, може да се отдалечите и повече, ако яздите.

— Уви, през живота си не съм се качвал на кон и да си призная, нямам намерение да започна тъкмо днес.

— Мога да ви заема един хубав, стабилен велосипед — изведнъж се усмихна той.

Велосипед? Съдържателят видя, че изражението на лицето ми се промени. Като момче често стигах надалече с велосипед, а двамата със

Стела понякога вземахме влака до шлюзовете, после се спускахме с велосипеди по пътеката край Темза и изминавахме много мили, за да отидем на пикник.

— Велосипедът е в задния двор на странноприемницата. Ако желаете, сър, може да го вземете!

И съдържателят излезе от трапезарията.

Мисълта да покарам час-два велосипед и вятърът да издуха от мен полепналите паяжини и застоялия въздух на изминалата нощ, да се освежа и да се възстановя, ми се стори особено привлекателна и усетих, че настроението ми се повишава. Нещо повече, заради това се отказах да избягам.

Реших също така да поговоря с господин Джеръм. Бях предвидил форма, под която да го помоля за помощ при подреждането на книгата на госпожа Драбл — може би в кантората му имаше момче за всичко, което би свършило работа. Вече бях сигурен, че ако не съм сам и всичко става през деня, ще имам сили отново да отида в „Тресавището на змиорките“. Възнамерявах да работя извънредно методично и ефикасно и да се върна в града много преди да се стъмни. И нямаше да предприема никаква разходка из гробището.

Забележително е до каква степен доброто физическо състояние повдигна духа ми и когато излязох навън, на пазарния площад, отново почувствах, че съм си същият: нормален, спокоен и приветлив, а от време на време усещах как душата ми ликува, предвкушвайки удоволствието от разходката с велосипеда.

Открих кантората на „Хорейшо Джеръм, посредник на недвижими имоти“. Представляваше две стаички с ниски тавани над житарски магазин, в тясна уличка до пазара. Очаквах да има помощник, който да ме посрещне, но нямаше. След като се повъртях из малката, занемарена чакалня, аз почуках на единствената друга врата, която беше затворена. Отначало не последва нищо, но скоро изскърца изместен стол, чуха се бързи стъпки и господин Джеръм се показва на прага.

Веднага си пролича, че никак не се зарадва, като ме видя. Лицето му придоби скованото, помръкнало изражение от предния ден и той дори се поколеба, преди накрая да ме покани в кабинета си. Сегизтогиз ме поглеждаше изпитателно, после бързо отместваше погледа си към някаква точка зад гърба ми. Стоях и чаках да ме попита докъде

съм стигнал в „Тресавището на змиорките“. Но той мълчеше и аз взех да излагам предложението си.

— Знаете, че нямах представа, както може би нямате и вие, за обема на книгата, принадлежали на госпожа Драблоу. Купища хартия, в по голямата си част положително ненужни, но ще трябва да ги прегледам лист по лист. Ясно е, че ако не възнамерявам да се преселя в Крайтън Гифорд за известно време, ще се наложи да си намеря помощник.

Върху лицето на господин Джеръм се изписа неудържим страх. Той отмести стола си назад, за да се отдръпне още по-далече от мене, макар че седеше зад своето разнебитено писалище, и аз си помислих, че ако можеше да мине през стената и да излезе на улицата, сигурно щеше да го стори.

— За съжаление не мога да ви предложа помощта си, господин Кипс. Не, не мога.

— Не мислех, че лично вие трябва да направите нещо — взех да го успокоявам аз. — Имах предвид някой ваш млад служител, ако е възможно.

— Нямам помощници. Работя сам. Няма как да ви услужа.

— Тогава ме насочете към някой друг. Положително в града ще се намери средно интелигентен млад човек, който не би възразил да спечели няколко лири за тази работа.

Забелязах, че господин Джеръм не можеше да намери място на ръцете си, опрени върху страничните облегалки на креслото — мърдаше ги, местеше ги, стискаше ги в юмрук и после ги отпускаше.

— Съжалявам... Градчето ни е малко... Младите хора не се задържат тук... Няма подходяща работа за тях...

— Но аз предлагам подходяща, макар и временна работа.

— Няма да намерите помощник! — почти ми изкрещя той.

Тогава аз казах много спокойно и много тихо:

— Господин Джеръм, вие всъщност не смятате, че ако се потърси както трябва в града и околността, няма да се намерят хора за тази цел, че нито един млад човек, а дори и по-възрастен, не би могъл да свърши тази работа, ако е свободен. Сигурно няма да се появят много желаещи, но положително ще има поне един-двама подходящи кандидати. Но вие не смееете да ми кажете истината, а тя е, че нито една жива душа не би искала да прекара и малко време в „Тресавището

на змиорките“ от страх, че слуховете за това място могат да излязат верни. От страх да не се срещнат с онова, с което аз вече се срещнах.

Настана пълно мълчание. Ръцете на господин Джеръм продължиха да се мърдат като лапите на уловено в капан животинче. По голото му, гладко чело изби пот. Накрая той се изправи, като едва не събори стола, отиде до тесния прозорец и се загледа през мръсното стъкло към отсрещните къщи и тихата уличка долу. После, все още с гръб към мене, каза:

— Нали Кекуик дойде да ви вземе?

— Да. Нямам думи да изразя благодарността си.

— Кекуик знае абсолютно всичко за „Тресавището на змиорките“.

— Да разбирам ли, че понякога е вършил услуги на госпожа Драблос с двуколката си?

Господин Джеръм кимна.

— Тя не се срещаше с други хора. С нито... — гласът му секна.

— С нито една жива душа — апатично завърших аз мисълта му.

Когато посредникът отново заговори, гласът му прозвуча уморено и дрезгаво.

— Разправят разни истории. Бабини деветини. Какви ли не глупости.

— Напълно ви вярвам. Мястото е подходящо за раждането на блатни чудовища, подземни твари и безброй страховити създания.

— В повечето случаи това са само приказки.

— Естествено. Но невинаги.

— Видели сте жена в гробището.

— Да. После отново я видях. Тръгнах да се разходя край „Тресавището на змиорките“, след като Кекуик ме закара там вчера следобед. Жената се появи на старото гробище, където има развалини от черква или параклис.

— Едно време, доста преди построяването на къщата, на острова е имало манастир. Малка общност, откъсната от света. Запазени са свидетелства в местните архиви. Но манастирът се е обезлюдил и потънал в забвение още преди векове.

— А гробището?

— Там и по-късно са извършвани погребения. Има няколко по-нови гробове.

— На семейство Драблоу ли?

Изведнъж господин Джеръм се обърна и ме погледна. Лицето му беше придобило болезнено сив цвят, по което разбрах колко лошо му действа нашият разговор. Сигурно предпочиташе да го приключим. Трябваше да си уредя въпроса, но в този миг реших да се откажа от опитите да работя с посредника, а да се свържа по телефона с Лондон, с господин Бентли. За целта реших да се върна в странноприемницата.

— Е, не мисля да се отказвам заради един призрак, пък дори и заради няколко призрака, господин Джеръм. Изпитах неприятно чувство и да ви кажа право, ще ми олекне, когато намеря помощник, с когото да работим в къщата. Но ще свърша каквото трябва. Съмнявам се, че жената в черно изпитва неприязън лично към мене, само се чудя коя е. Или коя е била? — засмях се аз, макар че смехът ми прозвуча съвсем изкуствено в стаята. — Просто не знам за какво да я смятам!

Мъчех се да омаловажа нещо, което и двамата с посредника смятахме за извънредно сериозно. Опитвах се да пренебрегна като дреболия или дори като нещо несъществуващо онова, което дълбоко бе впечатлило и двамата ни, не по-малко от всяко друго значително преживяване, защото ни отвеждаше към хоризонта, където се срещат животът и смъртта.

— Трябва да приема предизвикателството, господин Джеръм. Човек не бива да се крие от подобни явления — казах аз и веднага усетих, че ме изпълва нова увереност.

— И аз споделях същото мнение... И аз споделях същото мнение едно време — обади се посредникът и си пролича, че ме съжалява.

Но страхът му само затвърди моето решение. Господин Джеръм беше отстъпил, беше се предал... Заради какво? Заради една жена? Заради някакъв си шум? Или имаше друго, което тепърва щях да откривам? Знаех, че ако го попитам, нямаше да ми отговори, пък и не бях сигурен, че искам да бъда засипан със страшни, невероятни истории за някогашни преживявания на посредника в „Тресавището на змиорките“. Щом трябваше да узная истината, предпочитях да се опяна на доказателствата, събрани от собствените ми сетива, и на нищо друго. Може би в края на краищата беше по-добре да нямам никакъв помощник.

Взех си довиждане с господин Джеръм, като подхвърлих на тръгване, че едва ли отново ще видя непознатата жена или някои други

по-особени посетители в къщата на госпожа Драблор.

— Моля се на Бога да е така — рече посредникът и невероятно силно ми стисна ръката, когато се разделяхме. — Моля се на Бога да е така! — повтори той.

— Бъдете спокоен! — нарочно извиках аз безгрижно и весело, после тичешком слязох по стълбите и оставих господин Джеръм сам с неговите тревоги.

Завърнах се в „Гифорд Армс“, но вместо да телефонирам, съчиних писмо до господин Бентли. В него описах къщата и морето от книжа и обясних, че трябва да остана по-дълго от очакваното и че се надявам той да ме извести, ако се наложи да се прибере в Лондон и да се заема с нещо друго. Също така леко намекнах за лошата слава, която има „Тресавището на змиорките“, и споменах, че по тази причина — а може би и по причини от друго, не местно естество — въпреки че държа да си намеря помощник, може би няма да успея. Все пак подчертах, че във всеки случай ще привърша работата в рамките на една седмица и ще уредя изпращането в Лондон на всички необходими документи, които открива.

Оставих писмото на масичката в преддверието, за да го прибере по пладне пощенският служител, а после отидох да взема велосипеда на съдържателя — хубав, старомоден и удобен, с голяма кошница отпред като на велосипедите, с които разносят поръчките от месарските магазини в Лондон. Яхнах го, завъртях педалите и се понесох надалече от площада по една от страничните улички, водещи към полето. Беше чудесен ден за разходка с велосипед, достатъчно студен, за да пламнат бузите ми от вятъра, ясен и слънчев, така че виждах надалеко през голото, равно пространство.

Възнамерявах да стигна до близкото селце, където се надявах да обядвам в местната кръчма с хляб и сирене и да пия бира, но когато наближих последните къщи на Крайтън, не устоях на извънредно силното и странно желание да спра и да отправя поглед не на запад, където сигурно щях да видя ферми, нивя и селски покриви в далечината, а на изток. На изток се простираха примамливо блещукащи сребристи тресавища и избледнялото на хоризонта небе — там, където то се сливаше с водата в устието. От тресавищата се изви ветрец с едва доловим вкус на сол. Макар че не бях наблизил, усещах тайнственото безмълвие и натрапчивата, невероятна красота отново

дълбоко развълнува душата ми. Не можах да избягам от това място, трябваше отново да се завърна там — не сега, но скоро — бях станал пленник на магията, с която примамват такива картини. Моето въображение, копнежите ми, любопитството и целият ми дух се стремяха неудържимо нататък.

Дълго време не можех да откъсна очи от тресавищата и едва накрая осъзнах какво ставаше. Чувствата ми в момента бяха така променливи и нервите толкова оголени, близко до повърхността, изострени и мигновено реагиращи, че сякаш обитавах друго измерение. Сърцето ми биеше учестено, походката ми стана позабързана, виждах всичко с по-голяма яркост, с точно определени и ясни очертания. И така възприемах света едва от вчера. Чудех се дали и аз не съм се променил съществено — така, че да си личи, та когато се върна у дома, приятелите и близките ми да го забележат. Сякаш бях остарял и като човек, изправен пред съд, наполовина се боях, наполовина се изумявах, вълнувах се, но и бях напълно лишен от собствена воля.

Сега обаче смятах да овладеея това състояние на силна възбуда и да си възвърна нормалното равновесие, като предприема малка разходка, затова отново се качих на велосипеда и уверено поех в обратна посока по селския път, твърдо обърнах гръб на тресавищата.

ПАЯК

Завърнах се в отлично разположение на духа след четири часа, изминал трийсетина мили. През цялото време целенасочено карах из околността и гледах как последните остатъци от златната есен се сливат с началото на зимата, усещах полъха на чистия студ върху лицето си и се освободих от парализиращия страх и отвратителните кошмари, като енергично натоварих физически тялото си. Намерих селската кръчма и обядвах хляб и сирене, както си бях наумил, а после дори си позволих да дремна един час в някаква плевня.

Когато се завърнах в Крайтън Гифорд, чувствах се нов човек — бях горд, доволен и най-вече напълно готов да се срещна и да се справя и с най-лошото от къщата на госпожа Драблоу и с онова, което може би криеха злокобните тресавища. Накратко, чувствах се дързък, дързък и весел, затова, когато се спуснах покрай ъгъла, за да изляза на площада, едва не се блъснах в един голям автомобил, който се мъчеше да вземе острия завой в обратна посока. Рязко се отклоних, натиснах спирачките, успях някак да измъкна велосипеда и чак тогава забелязах, че колата принадлежи на моя спътник от влака, на мъжа, който беше купил ферми на вчерашния търг — на господин Самюъл Дейли. Той помоли шофьора да намали и се показва на прозорчето да попита как съм.

— Връщам се от чудесна разходка из околността и тази вечер ще имам вълчи апетит — весело казах аз.

Господин Дейли повдигна вежди.

— А работата ви?

— С имотите на госпожа Драблоу? О, скоро ще сложа всичко в ред, макар да си призная, не очаквах, че ще има толкова много работа.

— Бяхте ли вече в къщата?

— Разбира се.

— Хм...

Известно време се гледахме, но явно никой от двамата не желаше да продължи темата. После аз понечих да се кача на

велосипеда и подхвърлих безгрижно:

— Право да си кажа, тук ми е много приятно. Приемам цялата история като едно предизвикателство.

Господин Дейли все така бе вперил очи в мен и от неудобство аз отместих поглед с чувството на ученик, изобличен, че се хвали с измислена история. Накрая той рече:

— Господин Кипс, вие търсите игла в купа сено. Позволете да ви поканя на вечеря, след като ще имате такъв апетит. В седем часа. Съдържателят на странноприемницата ще ви покаже къде живеея.

После той даде знак на шофьора, намести се удобно и повече не ме погледна, а колата потегли.

Щом се върнах в хотелчето, сериозно се заех да се подготвям за близките един-два дни, защото, макар да имаше частица истина в упрека на господин Дейли, твърдо си бях наумил да продължа със заниманията в „Тресавището на змиорките“. Затова поръчах в кухнята да напълнят кошницата с провизии, а в добавка лично направих от града допълнителни покупки: чай, кафе, захар, два самуна хляб, тенекиена кутия с бисквити, пресен тютюн за лула, кибрит и така нататък. Сдобих се и с голям фенер и гумени ботуши. Дълбоко в съзнанието ми ярко се беше отпечатал споменът за разходката ми край тресавищата сред мъглата и прииждащия прилив. Ако това отново се случеше — въпреки че горещо се молах да не става — исках да бъда колкото може по-добре подготвен, ако не психически, то поне физически.

Когато споделих със съдържателя плана си — че възнамерявам тази нощ да остана в странноприемницата, а следващите два дни да преспя в „Тресавището на змиорките“, той си замълча, но добре знаех, че си припомня същия миг като мене — как се бях появил и блъсках по вратата късно през нощта с потреса от преживяното, изписан върху лицето ми. Когато попитах дали мога да взема велосипеда, той само кимна. Казах му, че няма да освободя стаята и че в зависимост от времето, което е необходимо да подредя книгата на госпожа Драблор, сигурно ще си замина в края на седмицата.

Оттогава насам често се чудя какво всъщност си е мислил този човек за мене и за начинанието, с което така безразсъдно се заемах, защото беше ясно, че са му известни не само разказите и слуховете за „Тресавището на змиорките“, но и истината. Допусках, че той

предпочита по-скоро да си замина, но бе решил да не излага мнението си, нито да ме предупреждава или съветва. А по държанието ми този ден ясно си личеше, че не бих се вслушал в ничии възражения, че нямаше да се съобразя с предупрежденията, дори ако ги изказва вътрешният ми глас. С невероятно твърдоглавие исках да изпълня своя замисъл.

Само няколко минути след като се появих в дома му, Самюъл Дейли се увери в същото, затова ме остави да бърбря и през по-голямата част от времето не продума.

Лесно намерих къде живее земевладелецът и още с пристигането си бях впечатлен. Къщата се намираше сред внушителен, макар и неприветлив парк и ми напомни на място, което би избрала Джейн Остин за своите герои — имаше оградена с дървета дълга алея, стигаща до фасадата, украсена с колони, с лъвове и урни върху постаменти от двете страни на късо стълбище с перила, и скучни, доста безлични морави, заобиколени от ниско окастрени живи плетове. Изглеждаше претенциозно и излъчваше студенина, противно на впечатлението, оставяно от господин Дейли. Явно той бе купил имението, защото е разполагал с големи средства и в околността не е имало по-представителна къща, но впоследствие сигурно не се бе чувствал уютно там и аз се чудех колко ли от стаите стоят празни и неизползвани повечето време, защото освен малкото на брой прислужници в къщата живееха само той и съпругата му, макар че — както ме осведоми домакинят — имали и женен син с дете.

Госпожа Дейли изглеждаше кротка, свенлива и крехка жена, която сякаш се чувстваше в къщата не на място дори повече от съпруга си. Говореше малко, усмихваше се нервно и плетеше нещо много изящно на една кука с тъничък памучен конец.

Въпреки всичко двамата ме посрещнаха сърдечно, храната беше отлична — печен фазан и огромен сладкиш с меласа — при което се почувствах като у дома си.

Преди вечерята, докато се хранехме и по време на кафето, което госпожа Дейли поднесе в гостната, аз изслушах историята на Самюъл Дейли и неговото забогатяване. Домакинят не се хвалеше, а по-скоро даваше израз на препълващата го радост, че предприемчивостта му се е увенчала с успех. Той изброи акрите и имотите, които притежаваше, хората на служба при него или взели земя под аренда, разказа

бъдещите си планове, които — доколкото можех да съдя — се заключаваха в това да се превърне в най-големия земевладелец в околността. Разказа и за сина си, както и за малкия си внук, заради които градеше своята империя. Помислих си, че сигурно е обект на завист и омраза, особено от страна на онези, които му съперничеха в закупуването на земя и сгради. Но нямаше как човек да не го харесва — беше открит, говореше направо и никак не се срамуваше от амбициите си. Изглеждаше проникателен, но и простодушен, сигурно добре се пазареше, но явно беше и докрай честен. С напредването на вечерта установих, че разговаряме с все по-голяма топлина и аз все повече му се доверявам, споделяйки с него собствените си — уви! — нищожни амбиции, стига господин Бентли да ми дадеше тази възможност, разказвам му за Стела и за бъдещите си намерения.

Едва когато плахата госпожа Дейли се оттегли, а ние се преместихме в библиотеката с гарафа хубав портвайн и друга — с уиски — на масичката помежду ни, стана дума за причината, довела ме в техния край.

Господин Дейли щедро ми сипа вино, подаде ми чашата и рече:
— Ще сглупиш, ако не се откажеш от тази работа.

Спокойно отпих една-две глътки, но не отговорих, понеже внезапно поставената без заобикалки тема събуди дълбоко скрития в сърцето ми страх, който веднага потиснах.

— Нима смяташ, че не бива да довърша онова, за което съм дошъл, че трябва да си подвия опашката и да избягам?

— Чуй, Артър. — Той бе започнал да ми говори доброжелателно на име, но не ме подкани да сторя същото. — Няма да те занимавам с женски приказки — ако се поинтересуваш, ще узнаеш безброй истории. А може би вече ги знаеш.

— Не — казах аз. — Чух само намеци и видях господин Джеръм да пребледнява.

— Но въпреки това отиде в къщата?

— Отидох и преживях нещо, което не бих желал да преживея повторно, и си признавам, че не съм в състояние да си го обясня.

След което му разправих от игла до конец историята за жената с изпитото лице, появила се на погребението и на изоставеното гробище, за разходката си в мъглата край тресавищата и за ужасните звуци,

които чух. Самюъл Дейли седеше безучастно с чаша в ръка и ме изслуша, без да ме прекъсне, докато не му разказах всичко.

— Струва ми се, господин Дейли — рекох накрая аз, — че съм видял призрака, който обитава „Тресавището на змиорките“ и старото гробище — жена в черно с изпито лице. Ни най-малко не се съмнявам, че това е явлението, наричано от хората „призрак“, че непознатата не е истинско, живо и дишащо човешко същество. Вярно, че тя не ми напакости. Нито ме заговори, нито се приближи. Не ми се понрави външният ѝ вид, а още по-малко — загадъчната сила, която тя сякаш изпращаше към мене, но успях да си внуша, че единственото, с което може да ми навреди тази сила, е да ме изплаши. Ако при следващото си посещение отново я видя, ще бъда подготвен.

— А кончето и двуколката?

На този въпрос не отговорих, тъй като домакинът имаше право — да, това беше много по-ужасно, защото не го видях, а само го чух, и защото бях сигурен, че писъкът на детето ще кънти в ушите ми до края на моя живот.

Поклатих глава.

— Не, въпреки това няма да избягам.

Седнал край камината в дома на Самюъл Дейли, аз се чувствах изпълнен с решителност, храброст и твърдост, а също — и Дейли го забеляза — бях обзет от гордост. Мислех си, че така тръгва воинът на битка, така се подготвя, за да се бори с великани.

— Не бива да ходиш там.

— Да, но все пак ще отида.

— Не бива да си сам.

— Не можах да намеря човек да ме придружи.

— Естествено. Няма и да намериш.

— Божичко, та нали госпожа Драблоу е живяла там сама в продължение на... колко? На шейсет и няколко години, когато е била вече на преклонна възраст. Сигурно е постигнала разбирателство с призраците в околността.

— Хм. Може и така да е. Хайде — изправи се той. — Бънс ще те откара до странноприемницата.

— Не. Предпочитам да се прибера пеша. Започна да ме влече чистият въздух.

Всъщност не бях дошъл пеша, но като съзрях внушителната къща, скрих велосипеда в една канавка отатък портата, защото ми се стори, че алеята за коли не подхожда на велосипедисти.

Благодарих на домакина за гостоприемството и докато се обличах, усетих, че той размишлява върху нещо, а в последния миг се обади:

— Още ли не си се отказал?

— Още.

— Тогава вземи поне куче.

— Нямам куче — засмях се аз.

— Ние имаме.

И Самюъл Дейли мина покрай мене, излезе навън, спусна се по стълбите и изчезна в тъмнината, запътил се към онази страна от къщата, където сигурно имаше стопански постройки. Чаках развеселен и доста поласкан от безпокойството му за мене, донякъде заинтригуван от мисълта с какво ли би се противопоставило едно куче на някакво призрачно присъствие, но не приех неохотно предложението на господин Дейли. Обичах кучетата и щях да се радвам на другар, на топлокръвно създание, което диша в студената и пуста стара къща.

След малко се чу топуркане и дращене на лапи, последвани от премерената крачка на господин Дейли.

— Вземи кучето и го доведи обратно, когато свършиш.

— А дали ще дойде с непознат човек?

— Ще дойде, щом му заповядам.

Погледнах надолу. В краката ми стоеше енергичен млад териер с прошарена, груба кафява козина и светли очи. Когато ме видя, завъртя опашка, но иначе не се приближи.

— Как се казва?

— Паяк.

Като чу името си, кучето отново завъртя опашка.

— Добре — рекох аз. — Признавам, ще се радвам да не бъда сам.

Благодаря ти.

И с тези думи аз тръгнах по алеята. След няколко ярда се обърнах и подвикнах:

— Паяк! Тук! Ела, момче! Паяк!

Кучето не помръдна от мястото си и аз се почувствах пълен глупак. Тогава Самюъл Дейли се засмя, щракна с пръсти и му каза

нещо. Паяк мигновено се втурна към мене и послушно тръгна по петите ми.

Измъкнах велосипеда, след като се уверих, че никой от къщата не ме гледа, и кучето весело хукна подире ми по тихия огрян от луната път към града. Настроението ми се повиши. Необяснимо защо очаквах с нетърпение утрешния ден.

В ДЕТСКАТА СТАЯ

Хубавото ясно време се задържа — когато дръпнах завесите, навън отново грееше слънце, а небето беше синьо. Спах на пресекулки и неспокойно, измъчван от странни, несвързани сънища. Вероятно бях прекалил с яденето и пиенето у господин Дейли. Но докато се обличах, закусвах и взех да се приготвям за престоя в „Тресавището на змиорките“, не усетих промяна — бях все така оптимистично настроен и държах твърдо на решението си. Малкото куче за мое учудване спа непробудно до кревата ми. Паяк ми хареса, макар че не бях много вещ по кучешките въпроси. Беше жив и палав, винаги нащрек, но и съвсем послушен, а изражението на светлите му очи, скривани от време на време от рошави кичури, които се събираха смешно и сякаш образуваха надвиснали вежди, ми се видя извънредно умно. Стори ми се, че ще остана много доволен от него.

Малко след девет часа съдържателят ме повика на телефона. Обаждаше се господин Бентли, говореше бързо и рязко, защото мразеше да използва това съоръжение. Беше получил писмото ми и се съгласи, че трябва да остана поне докато се ориентирам в книгата на госпожа Драблоу и от всички оветхтели документи да успея да отделя онова, което вероятно ще потрябва. Очакваше се да пакетирам и изпратя необходимото, а другото да оставя в къщата на вниманието на наследниците, когато се появят в бъдеще, и после да се завърна в Лондон.

— Мястото е доста странно — подхвърлих аз.

— И тя беше странна жена — каза господин Бентли и така затръшна слушалката, че тъпанчето ми щеше да се спуска.

До девет и половина бях напълнил кошницата на велосипеда, а като приготвих и другия багаж, потеглих. Паяк тичаше подире ми. Не можех да се бавя повече, защото приливът щеше да залее дигата. Когато отпратих поглед към ширналите се пусти тресавища, хрумна ми, че в известен смисъл изгарям мостовете след себе си — ако бях

забравил нещо, няколко часа нямаше да мога да се върна, за да си го взема.

Слънцето се беше издигнало високо в небето, водата блестеше, наоколо имаше само светлина, светлина и открито пространство и ярка светлина. И въздухът изглеждаше някак пречистен и опияняващ. Морските птици, сребристосиви и бели, излитаха във висините и се стрелкаха надолу, а напред, в края на дългия прав път, ме зовеше „Тресавището на змиорките“.

Около половин час след пристигането си аз вече усилено се бях заел с настаняването си. В малко мрачната кухня в задната част на къщата открих съдове и прибори. Измих, подсуших и подредих няколко за по-късна употреба, а в килера направих място за донесените провизии. После, след като се порових на горния етаж из шкафове и бюфети, открих чисти чаршафи и одеяла и ги проснах пред запалената камина във всекидневната. Запалих огън и в други стаи — в малката гостна и трапезарията — и дори успях след известни усилия да запаля и голямата черна кухненска печка, така че се надявах до вечерта да стопля и вода за ваната.

После вдигнах щорите, отворих няколко прозореца и се разположих на голямото писалище в една ниша на салона, откъдето според мен имаше най-хубав изглед към тресавищата, устието и небето. Редом сложих два сандъка с книжа. След това, с чаша чай в ръка и с кучето Паяк в нозете ми, се залових за работа. Вървеше ми досадно бавно, но проявих усърдие и търпение — развързвах и с любопитство преглеждах пакет след пакет, преди да ги захвърля в празната кутия, сложена наблизко за целта. Имаше стари домакински описи, сметки на търговци, квитанции отпреди трийсет или повече години, банкови известия и лекарски рецепти, разписки от обуцари, стъклари и бояджии, писма от разни непознати хора, коледни и други поздравителни картички, но всичко беше от по-ранни години. Имаше и сметки от големи лондонски магазини, списъци за покупки и отбелязани размери на дрехи и обувки.

Отделих писмата, за да ги прегледам по-късно. Всичко друго беше за изхвърляне. От време на време, за да разсея скуката, поглеждах през широките прозорци към тресавищата, все още без следа от сянка по тях, притихнали и красиви на светлината от есенното слънце. Приготвих си обед от шунка и хляб, пих бира, а по-късно,

малко след два, повиках Паяк и излязохме навън. Чувствах се много спокоен и весел, малко отегчен, но в никакъв случай не и нервен. Всъщност всички ужасии и привидения от първото ми идване в къщата се бяха изпарили заедно с мъглата, която тогава ме обгърна. Въздухът беше все така прохладен и свеж и докато обикалях край „Тресавището на змиорките“, от време на време хвърлях пръчка, кучето щастливо я догонваше и ми я донасяше, а аз дълбоко дишах и нищо не ме притесняваше. Осмелих се да стигна дори до развалините на гробището, където Паяк току се губеше из дупките в търсене на въображаеми зайци, ровеше като луд с предни лапи, а после възбудено се стрелваше надалече. Не видяхме никого. По тревата не премина дори сянка.

Известно време разглеждах старите надгробни камъни и безуспешно се мъчех да разчета някое име, докато не се озовах на мястото, където видях жената в черно последния път. Там, върху надгробния камък, който — бях сигурен — преди стоеше изправен, защото непознатата се облягаше на него, ми се стори, че различавам името Драблоу. Буквите бяха покрити със сол, която сигурно влажният въздух в продължение на години е донасял от устието през студените зимни дни.

„В па... на скъ...
... нет Драб...
... 190...
... на Х...
... иъл... лоу Род...“

Спомних си думите на господин Джеръм, че Драблоу са погребвани не само край черквата в града, но и в семейно гробище, което отдавна не се използва, така че сигурно тъкмо тук почиваха прадедите на рода. Положително обаче сега от тях бяха останали само стари кости, нямаше никого и нищо, затова съвсем не ме беше страх и не се вълнувах, като наблюдавах обстановката, за разлика от миналия път, когато мястото ми се видя мрачно, тайнствено и зловещо, но сега разбрах, че то просто навява меланхолия, защото всичко се руши и там почти не стъпва човешки крак. Преди сто или повече години из това

гробнице биха бродили романтично настроени поети, търсеци вдъхновение, за да съчиняват сладникаво тъжни стихове.

Прибрахме се в къщата с кучето, защото захладя, и преди отново да се заема с убийствено тъпите книжа, аз прерових лавиците в салона и си избрах четиво за вечерта — роман от сър Уолтър Скот и томче със стиховете на Джон Клеър. Отнесох книгите на горния етаж и ги оставих на нощното шкафче в малката спалня, където реших да преспя, защото беше в предната част на къщата, изглеждаше по-топла от големите спални и се надявах, че ще е и по-уютна. От прозореца се виждаше и част от тресавището далече от устието, а с известни усилия — и дигата „Деветте живота“.

Продължих да работя. Вечерта напредваше и се стъмни, затова запалих всички лампи, спуснах завесите и от бараката, която открих навън до вратата на кухнята, пренесох още въглища и дърва за огъня.

Купът ненужни хартии растеше в контраст с няколкото пакета, които отделих, за да прегледам по-внимателно. Празната кутия се препълни, а аз продължавах да мъкна други кутии и чекмеджета, пълни с книжа, които намирах из къщата. При тази скорост щях да свърша най-много след ден и половина. Изпих чаша херес и си приготвих доста скромна, но приятна вечеря, която споделих с Паяк, а после, уморен от усилния ден, за последен път обиколих къщата, преди да заключа.

Цареше тишина, нямаше дори и лек ветрец. Почти не чувах и бавно прокрадващия се прилив. Отдавна всички птици се бяха скрили от нощта. Безмълвните тресавища тъмнееха и се простираха надалече в продължение на много мили.

Разказах събитията или по-скоро липсата на събития от този ден в „Тресавището на змиорките“ толкова подробно, колкото си ги спомням, за да подчертая, че тогава бях спокоен и разсъждавах съвсем трезво. Вече не се сецах за странните явления, които толкова ме изплашиха и притесниха. Помислех ли си за тях, просто — образно казано — свивах рамене. Не се случи нищо повече, не ме сполетя беда. Денят и вечерта преминаха без особености, скучно и монотонно. Паяк беше чудесен другар и изпитвах благодарност, като чувах как тихо диша, а понякога тича наоколо и драци с нокти из голямата пуста и стара къща. Бях обзет най-вече от чувството на досада и от известна апатия, съчетани с желанието да приключа работата си и да се завърна

в Лондон при милата Стела. Наумих си да ѝ кажа, че щом заживеем в свой дом, ще трябва да си вземем куче — по възможност малко, като Паяк. И дори реших да помоля господин Дейли, ако някога Паяк има потомство, да ми запази едно от кутретата.

Работих прилежно и съсредоточено, позволих си физическо натоварване на чист въздух. За около половин час, след като се оттеглих в спалнята, почетох „Сърцето на Мидлотлан“, а кучето се беше разположило на килимчето до леглото. Мисля, че само няколко минути след като угасих лампата, заспах, и то дълбоко, понеже когато се събудих — или бях събуден — съвсем внезапно, за миг се почувствах някак зашеметен, изгубил представа къде и с каква цел се намирам. Стори ми се, че е пълен мрак, но щом очите ми свикнаха с тъмното, забелязах, че в стаята влиза лунна светлина, понеже не бях спуснал тежките, плътни завеси, а и прозорецът бе леко открянат. Бродираната кувертюра, тъмното дърво на гардероба, скрина и рамката на огледалото бяха облени от студена, но красива светлина и аз реших да стана, за да погледна през прозореца как изглеждат тресавищата и устието.

Отначало всичко ми се стори притихнало и безмълвно, затова се почудих защо съм се събудил. После сърцето ми подскочи, понеже зърнах Паяк, застанал до вратата. Целият настръхнал, с наострени уши, щръкнала опашка и изпънат като струна, той сякаш се готвеше за скок. А дълбоко от гърлото му се изтръгваше глухо, тихо ръмжене. Седнал в леглото, аз се вцепених и не можех да помръдна. Съзнанието ми възприемаше само кучето и тръпките, които ме полазиха, защото тишината вече беше друга, злокобна и заплашителна. И в този миг някъде далече в къщата, но не много далече от стаята, в която се намирах, се чу шум. Слаб шум, така че колкото и да се напънах, не можех да установя на какво се дължи. Представяваше прекъсвано на равни интервали потропване или почукване. Само толкова. Нямах стъпки, подът не изскърца, нищо не раздвижи въздуха, вятърът не стенеше в комините. Чувах се само приглушен шум, който не спираше, а кучето продължаваше да стои настръхнало до вратата и току душеше процепа в края ѝ или отстъпваше крачка назад, вдигнало глава и като мене слушаше ли, слушаше, като от време на време отново ръмжеше.

Накрая — предполагам, понеже нищо друго не се случи, а и можех да тръгна заедно с Паяк, успях да стана от леглото, макар че краката ми се подкосяваха и ме мъчеше неприятното усещане, че сърцето ми бие лудо. Необходимо ми беше обаче известно време, докато събера достатъчно смелост, за да отворя вратата на спалнята и да изляза в неосветения коридор. Щом го сторих, Паяк се втурна напред и чух как тича и души около всяка затворена врата, като сподавя воя и ръмженето си.

След малко отново чух странния шум. Изглежда, идваше някъде отляво, от края на коридора, но все още не можех да определя характера му. Напрегнал слух и затаил дъх, много предпазливо направих няколко крачки в тази посока. Паяк вървеше пред мене. Коридорът водеше към останалите три спални, разположени от двете му страни. Събрах сили, пътьом отварях вратите им една по една и надничах вътре. Нямаше нищо освен тежки стари мебели и празни легла, а в стаите в задната част на къщата проникваха лунните лъчи. На долния етаж цареше тишина — пълна, обгръщаща всичко тишина, която сякаш можеше да се докосне, а тежкият мрак беше плътен като кадифе. Паяк ме беше изпреварил и когато взе да души, замръзна на място, а ръмженето му се засили. Улових каишката и погалих късата, твърда козина на кучето — не толкова заради него, колкото да успокоя себе си. Усетих колко е напрегнато тялото му — също като моето.

Стояхме пред вратата без ключалка, която не успях да отворя при първото си посещение в „Тресавището на змиорките“. Не можех да си представя какво се крие вътре по шума, който се чуваше. Защото той идваше именно от тази стая и без да е особено висок, явно от него ме разделяше само преградата на вратата. Сякаш вътре нещо тихо и ритмично тупкаше по пода — някакъв познат звук, който обаче не можех да определя. Струваше ми се, че принадлежи на моето минало, че събужда скрити дълбоко в душата ми стари, забравени спомени. Звук, който, чут където и да е другаде, би всявал не страх, а — колкото и да е странно — успокоение и усещане за добронамереност.

Но Паяк, който беше пред мене, започна да скимти пронизително, жалостиво и уплашено, да се дърпа от вратата и да се гуши в краката ми. Устата ми пресъхна, на гърлото ми заседна буца и аз се разтреперих. В стаята се намираще нещо, до което нямаше как да стигна, пък и не бих се осмелил да го сторя, дори да можех. Казвах си,

че вътре шумоли плъх или птица, паднала през комина, която не може да излезе. Но звукът не беше издаван от уплашена животинка. Трак-трак, после тишина. После отново трак-трак — и тишина. Трак-трак. Трак-трак. Трак-трак.

Струва ми се, че щях да си стоя така цяла нощ, озадачен и уплашен, или щях да си плюя на петите и заедно с кучето да избягам от къщата, ако не бях чул още един тих звук. Изникна зад гърба ми, не точно зад мене, а някъде откъм предната част на къщата. Оставих заключената врата и разтреперан се придвижих пипнешком покрай стената в спалнята си, насочван от лунния лъч, промъкнал се в мрака на коридора. Кучето тичаше малко пред мене.

В стаята ми нищо не се беше променило — и леглото, и всичко друго си стоеше на мястото. Тогава осъзнах, че звукът не идва от самата стая, а отвън, през прозореца. Вдигнах колкото можах плъзгащата се рамка и надникнах през отвора. Съзрях ширналата се пустош на сребристосивите тресавища и водата в устието с отразяващата се наопаки луна върху огледално гладката повърхност. Не се виждаше нищо друго. Нямаше жива душа. Само като далечен плясък до ушите ми достигна плач, детски плач и аз се запитах дали това не е илюзия, плод на преживяното от мене. Но не. Лек като дъх ветрец набразди водната повърхност, покри я с бръчици, премина през сухите тръстики и изчезна. Това бе всичко.

Усетих нещо топло на пода до мене, сведох очи и видях Паяк, притиснат до крака ми, да го ближе с любов. Когато погалих кучето, разбрах, че се е успокоило — тялото му бе отпуснато, а ушите — клепнали. Ослушах се. В къщата не се чуваше никакъв шум. След малко стигнах по коридора до затворената врата. Паяк радостно дотича и послушно спря редом — може би очакваше да я отворя. Опрях ухо на вратата. Нищо. Пълна тишина. Сложих ръка на дръжката, но се поколебах, понеже отново усетих, че сърцето ми се разтуптява. Няколко пъти поех дълбоко въздух и натиснах дръжката. Нищо не последва, макар че шумът отекна вътре в стаята, сякаш на пода нямаше килим. Натиснах още веднъж дръжката и леко наблегнах с рамо, но вратата не помръдна.

Накрая се прибрах и си легнах. Прочетох още две глави от романа на Скот, макар че не бях в състояние да ги възприема напълно,

а после угасих лампата. Паяк отново се беше настанил върху килимчето. Беше малко след два часа.

Дълго време сънят не ме спохождаше.

Първото, което забелязах на следващата сутрин, беше промяната във времето. Щом се събудих малко преди седем, усетих, че въздухът е натезжал от влага и е доста хладно, а когато надникнах през прозореца, едва различих границата между сушата и водата, и между водата и небето, всичките еднакво сиви на цвят. Ръмеше — ниско над тресавищата се беше спуснал плътен облак. Такова време съвсем не действа добре на настроението, а аз се чувствах уморен и изнервен от изминалата нощ. Паяк обаче чевръсто и весело се спусна по стълбите и скоро аз стъкнах огъня в камините, напалих банята, изкъпах се, закусих и постепенно денят ми се стори като всеки друг. Дори се качих на горния етаж и отидох до затворената стая, но отвътре вече не се чуваше странният звук. Не се чуваше нищо.

В девет часа излязох навън, качих се на велосипеда и като въртях усилено педалите, за да развия добра скорост по дигата, стигнах по пътя през полята до Крайтън. Паяк тичаше подире ми и току се отклоняваше, за да порови в някоя падина или да подгони някое животинче, което се мяркаше край пътя.

Помолих жената на съдържателя да напълни кошницата с продукти и допълнително купих храна от бакалина. И с двамата, както и с господин Джеръм, когото срещнах в една уличка, размених няколко думи и закачки, без да спомена каквото и да е за „Тресавището на змиорките“. Денят, колкото и да навяваше униние дъждовното време, отново ми вдъхна кураж и решителност и заличи зловонните изпарения на нощта. При това се беше получило сърдечно послание от Стела, пълно с мили въздишки на съжаление, че не сме заедно, и с гордост заради оказаното ми доверие, и с тези топли думи в писмото, прибрано във вътрешния ми джоб, аз подкарах велосипеда назад към тресавищата и къщата, като си свируках през целия път.

Макар че още нямаше пладне, наложи се да запаля повечето лампи в къщата, понеже се смрачи и не можех да работя на слабата дневна светлина, дори ако седях до прозореца. Погледнах навън и забелязах, че лекият дъждец се е засилил, облаците са вече като пелена, така че се виждаше само до обраслите с трева брегове, а покъсно следобед всичко се сля в мъгла. Тогава започнах да изпитвам

леко безпокойство и реших, че ще си събера багажа, за да пренощувам по-удобно в града. Отидох до външната врата и прекрачих прага. Тутакси влагата полепна по лицето и дрехите ми като тънка паяжина. Вятърът се беше засилил, плющеше откъм устието и ме пронизваше до кости с мразовития си дъх. Паяк изтича няколко ярда напред, после се спря и ме погледна разколебан, без желание да се разхожда надалече в такова мрачно време. Развалините и стените на старото гробище не се виждаха — ниско спусналият се облак и мократа мъгла ги скриваха от погледа. Не виждах и дигата — не само заради времето, а и защото приливът я беше залял изцяло. Едва късно през нощта водата щеше да се оттече. Значи не можех да се прибера в Крайтън Гифорд.

Свирнах на кучето, което с радост тутакси дойде при мене, и после се върнах към книгата на госпожа Драблоу. Досега бях намерил само един интересен тъничък пакет с документи и писма и реших да ги прочета за разнообразие по-късно, след вечеря. Дотогава прехвърлих още няколко ненужни купчини хартия. С доволство поглеждах към вече опразнените кутии и чекмеджета, но видът на все още пълните, които не бях пресял, ме обезсърчаваше.

Първият пакет писма, привързан с тясна виолетова панделка, бяха с един и същи почерк и датираха от месец февруари преди шейсет години до лятото на следващата година. Отначало бяха изпращани от едно имение в селище, което според наученото от картата се намираще на около двайсет мили от Крайтън Гифорд, а по-късно — от Шотландия, от къща в околностите на Единбург. Всички обръщения бяха „Мила моя“ или „Скъпа Алис“, в по-голямата си част подписани с инициала „Дж.“, а понякога и с цялото име — „Дженет“. Писмата бяха кратки, звучаха непосредствено и с голяма доза наивност и в тях ставаше дума за трогателна, макар и не изключителна история. Кореспондентката — млада жена, вероятно роднина на госпожа Драблоу, беше неомъжена, но с дете. Отначало живеела в дома на родителите си, но по-късно се преселила другаде. За бащата на детето не се споменаваше почти нищо, освен на две места с инициала „П“: „П. няма да се завърне тук“ и „Мисля, че са изпратили П. в чужбина“. Родила сина си в Шотландия, жената винаги пишеше за детето си с отчаяна любов и привързаност. Няколко месеца след това не се беше обаждала, но при възобновяването на кореспонденцията отначало в писмата се долавяше страстно негодуване и протест, а по-късно —

тиха, дълбока горчивина. Насилваха жената да остави детето си за осиновяване, но тя беше отказала и непрекъснато повтаряше, че „никой няма да ги раздели“. Пишеше: „Той ми принадлежи. Защо да се отказвам от нещо, което е само мое? Няма да го дам на чужди хора. Ще убия и него, и себе си, преди това да се случи“.

После тонът се променяше.

„Какво друго ми остава? Напълно безпомощна съм. Ако го вземете вие с М., няма да ми бъде толкова тежко.“ И отново: „Такъв ми е бил късметът“. Накрая на последното писмо обаче беше изписано нечетливо със ситни букви: „Обичайте го, грижете се за него като за свое дете. Но той е мой, мой и никога няма да ви принадлежи! Ох, простете ми. Имам чувството, че сърцето ми ще се пръсне. Дж.“.

В същия пакет имаше и съставено от адвокат обичайно свидетелство, според което Натаниъл Пиърстън, син на Дженет Хъмфри, бе осиновен от Морган Томас Драблор, живеещ в „Тресавището на змиорките“ край Крайтън Гифорд, и от Алис, неговата съпруга. Към свидетелството имаше прикрепени още три документа. Първият беше препоръка от някоя си лейди М. от Хайд Парк Гейт за бавачката на име Роуз Джъд.

Прочетох го, сложих го настрана и посегнах към следващия документ, представляващ прегънат лист, когато изведнъж вдигнах очи, стреснат от някакъв шум.

Паяк стоеше до вратата и ръмжеше глухо, както предишната нощ. Погледнах го и видях, че целият е настръхнал. Един миг останах неподвижен, скован от страх. После си спомних решението си да не се крия от призраците в „Тресавището на змиорките“, а да ги срещам лице в лице, защото бях сигурен — поне на дневната светлина — че колкото повече бягам от тези неща, толкова по-близо те ще идват до мене и ще ми вървят по петите, а силата им да ме измъчват ще нарасне. Затова оставих книжата, станах и отидох да отворя вратата на малката гостна, където седях.

Паяк мигом излетя като стрела от стаята, сякаш гонеше заек, и с ръмжене се насочи към стълбището. Чух, че мина по горния коридор, после спря. Беше стигнал до заключената врата и дори от мястото, където стоях, отново чух странния тих и ритмичен звук: трак-трак — и тишина, трак-трак — и тишина, трак-трак...

С намерението да вляза най-последно в онази стая и да разбере от какво е шумът, аз обиколих кухнята и килера да потърся тежък чук, длето или друг инструмент, подходящ за разбиване на вратата. Но не намерих нищо и понеже си спомних, че в бараката отвън ми се мярна хубава брадва, взех фенера и излязох навън.

Все още имаше лек воал от ситен, ръмящ дъждец, но това съвсем не приличаше на пълзящата, гъста мъгла от онази нощ, когато минах по дигата. Беше тъмно като в рог — нито луната грееше, нито се виждаха звезди, и аз се спъвах по пътя към бараката, макар че носех фенер.

Едва когато открих брадвата, на връщане към къщата отново чух шума и щом го чух — толкова наблизко, че сякаш източникът му бе само на няколко ярда от къщата, — вместо да продължа напред, аз се обърнах и бързо отидох до парадния вход, където очаквах да посрещна неканения посетител.

Щом стъпих на чакъла, насочих светлината от фенера към обгърнатата от мрака дига. Оттам долиташе тропотът на конски копита и скърцането на двуколка, но не видях нищо. После неволно извиках, понеже осъзнах, че не иде посетител, че поне не става дума за истински, жив посетител, за Кекуик например. Сега тропотът се чуваше от друга посока — кончето и двуколката бяха слезли от дигата и се носеха към тресавищата.

Стоях страшно изплашен и напрягах слух, за да определя дали по нещо в шума, идещ от забулената в мрак далечина, мога да се уверя, че това не са призраци. Но не установих нищо такова. Ако беше светло и можех да изтичам натам, сигурно щях да стигна до коня и двуколката, за да се кача на капрата и да видя кочияша. Но сега не можех да сторя нищо, освен да стоя, да стоя като вкаменен с тяло, сковано от ужас, и с душа, объркана от страховити опасения, въображаеми картини и нежелани отговори.

После усетих, че кучето е слязло до мен на чакъла. Стоеше съвсем неподвижно, с наострени уши и гледаше към тресавищата. Сега двуколката се отдалечаваше, шумът от колелата звучеше по-глухо, после се чу плисък на вода, тежко цопване в тиня и пръхтене на мятащо се в безизходица конче. Отново ставаше същото: кончето и кабриолетът бяха попаднали на плаващи пясъци и потъваха ли, потъваха. Настъпи ужасният миг, когато водите се заключиха отгоре им,

чу се клокочене, а после над целия този шум, над цвиленето на съпротивляващото се конче прозвуча детският вик, премина в ужасен писък, който бавно заглъхна, задави се и изчезна, докато накрая всичко се успокои.

Не се чуваше нищо освен тихия плисък на вълните и шума на водовъртежа в далечината. Цял треперех, устата ми пресъхна, дланите ме заболяха — бях забил в тях нокти, докато стоях безпомощен и отново чувах в ужасна последователност да се повтарят познатите звуци, както щяха да се повтарят в главата ми хиляди пъти оттогава насетне.

Не изпитвах и сянка съмнение, че кончето, двуколката и детето не съществуват наистина. Бях сигурен, че последното им пътуване към тресавищата и изчезването им в коварните плаващи пясъци не беше станало току-що на стотина ярда от мене в тъмнината. Но бях също така сигурен, че преди време — кой знае преди колко време — една нощ това ужасно нещо наистина се е случило тук, край „Тресавището на змиорките“. Конче, двуколка, кочияш и дете са били погълнати и удавени за миг. Самата мисъл за това, да не говорим за призрачното повтаряне на цялото събитие, непоносимо ме разстрои. Стоях и треперех от влагата и хладния вятър, както и от потта, която бързо изстиваше върху тялото ми.

После, с настръхнала козина и втренчен поглед, Паяк остана няколко крачки назад, леко вдигна предни лапи и започна да вие. Ви дълго, провлечено и с такава мъка, че сърцето да те заболи.

Накрая се наложи да взема кучето и да го внеса в къщата — не искаше да помръдне от мястото си и не реагираше на гласа ми. Телцето му беше напрегнато, явно животното изпитваше безпокойство. Оставих го на пода в антрето и то се сгуши в краката ми.

Странно, но тъкмо уплахата на Паяк ме накара да се овладее — като майка, принудена да се държи храбро, за да успокои разтревоженото си дете. Вярно, Паяк беше куче, но въпреки това се чувствах задължен да го прилаская и да му вдъхна увереност, а по този начин и себе си да окуража и да събера сили. Но след като известно време ми позволи да го галя и милвам, кучето се отскубна от мене, отново наостри уши, изръмжа и се отправи към стълбището. Бързо го последвах, като запалих всички лампи по пътя си. Както и предполагах, Паяк се насочи към коридора на горния етаж със

затворената врата в края и аз вече чувах шума — познатия вледеняващ душата шум, който ме измъчваше, защото не можех да разбера на какво се дължи.

Когато завих зад ъгъла, бях се задъхал и сърцето ми лудо биеше. Но ако се боях от случилото се досега в къщата, когато стигнах края на късия коридор и видях онова, което се появи пред очите ми, страхът ми нарасна неимоверно. За миг помислих, че ще умра, че вече умирам, защото не е възможно човек да понесе такъв потрес, да обезумее от страх и да остане жив, да не говорим, че в такъв случай би изгубил разсъдъка си.

Вратата на стаята, откъдето се чуваше шумът, вратата, която беше толкова здраво залостена, че не успях да я разбия, вратата, за която нямаше ключ, сега беше отворена. Широко отворена!

Стаята бе потънала в пълен мрак. Само в първите един-два ярда до прага, където мъждивата крушка от външната площадка хвърляше малко светлина, се виждаше лъскава, кафява подова настилка. А отвътре се чуваше както шумът — сега звучеше по-силно, заради отворената врата — така и сумтенето на кучето, което нервно обикаляше в тъмното и душеше ли, душеше.

Нямам представа колко дълго останах там, обзет от страх, разтреперан и напълно озадачен. Изгубих чувството си за време и за обичайната действителност. През главата ми преминаха разпокъсани, объркани мисли и представи, образи на привидения и на истински злодеи от плът и кръв, картини на смърт и насилие и какви ли не невероятни, свръхголеми опасения. През цялото това време вратата остана отворена и люлеенето продължаваше. Да, люлеенето. Защото най-после схванах какъв беше шумът в стаята или поне на какво ми напомняше. Напомняше ми потропването на дървените подпори на люлеещ се стол, на какъвто седеше моята бавачка редом с леглото ми, и докато сънят ме обореше, тя не спираше да се люлее. Когато пък бях болен и имах температура или се събуждах, стреснат от кошмар, бавачката или майка ми идваха, вземаха ме от креватчето и сядаха с мене на същия люлеещ се стол. Прегръщаха ме и столът ни люлееше, докато не се успокоявах и не се унасях отново. Звукът, който чувах, беше същото потропване от детството ми, от време, от което не си спомнях ясно почти нищо. Този звук обезпечаваше удобство, безопасност, спокойствие и увереност — равномерното, ритмично

потропване в края на деня, което ме приспиваше и отекуваше в сънищата ми. Звук, който означаваше, че едно от двете ми най-близки същества в този свят е до мене. Както стоях в мрачния коридор и слушах, звукът започна да упражнява върху ми същото въздействие като някога и накрая сякаш ме хипнотизира до състояние на отпуснатост и сънливост, а страховете и напрежението, изпънало тялото ми, започнаха да отслабват. Вече дишах бавно и дълбоко и усещах как топлината се разлива по крайниците ми. Имах чувството, че нищо не може да се прокрадне до мен, за да ме нарани или уплаши, тъй като редом се намира мой защитник и пазител. И всъщност вероятно беше така, вероятно всичко, което научих и в което вярвах като дете по отношение на невидимите небесни духове закрилници, които ме заобикалят, подкрепят и защитават, беше истина. Или пък спомените, събудени от звука на люлеещия се стол ми оказваха толкова положително въздействие и притежаваха такава сила, че надвиха и направо прогониха всичко злоещо и мрачно, бъдещо страх и безпокойство.

Каквато и да беше причината, аз съзнавах, че вече съм събрал достатъчно смелост, за да вляза в стаята и да погледна в лицето онова, което беше вътре. И преди увереността ми да се разколебае, а опасенията ми да се завърнат, аз прекрачих прага колкото се може по-смело и решително. Веднага посегнах към ключа от стената, но лампата не светна и като насочих фенера към тавана, забелязах, че във фасонката нямаше крушка. Но лъчът на фенера беше достатъчно ярък и силен за целта, която преследвах. Когато влязох в стаята, Паяк глухо изръмжа от единия ъгъл, но не дойде при мене. Бавно и предпазливо огледах обстановката.

Това бе почти същата стая, която току-що си бях припомнил — в нея някога бях чул звука, който най-после разпознах. Намирах се в детска стая. В единия ъгъл имаше креват, същият наглед тесен и нисък дървен креват, в какъвто спях, а до него, обърнат под ъгъл към откритата камина, се виждаше стол-люлка, който или беше същият като в моята стая, или много приличаше на него — с ниска седалка и висока, права кожена облегалка, изработен от тъмно дърво, може би бряст, и с широки, очукани и извити дървени подпори. Докато гледах зяпнал донемайкъде, столът леко се люлееше, но люлеенето

постепенно отслабваше, както когато седналият на стола човек вече е станал.

Но вътре нямаше никой, стаята беше празна. Ако някой си беше тръгнал, щеше да излезе в коридора и да попадне на мене, нямаше как да се промъкне, ако не се отместех.

Бързо осветих с фенерчето стените. Виждаше се коминът и огнището, прозорецът беше затворен и залостен с два дървени пръта, както е обичайно за тези стаи, за да предпазят децата от падане. Друга врата нямаше.

Люлеенето намаляваше все повече и повече, докато накрая столът люлка така леко се помръдваше, че това почти не се забелязваше, нито се чуваше тракане. После люлеенето съвсем спря и настъпи пълна тишина.

Детската стая, напълно обзаведена и толкова добре запазена, сякаш обитателят ѝ отсъстваше само за ден-два или беше отишъл на разходка, не навяваше чувството за празнота със застоял, пропит с влага въздух, нито за необитаемост, както другите стаи на къщата. Внимателно и предпазливо, почти затаил дъх, аз се заех да я изследвам. Разгледах леглото — оправено, с чаршафи и възглавници, одеяла и кувертюра. До него видях масичка, а върху нея — дървено конче и светилник с наполовина изгоряла свещ, затыкната право в средата и с вода в купичката отдолу. В скрина и гардероба имаше всекидневни дрехи и бельо, официални дрехи и дрехи за игра на шест-седемгодишно момче, красиви, добре ушити дрехи по модата от детските години на родителите ми, ако можех да съдя по снимките у дома. Мода отпреди шест и повече десетилетия.

Имаше и детски играчки, изключително много играчки, до една старателно подредени и грижливо пазени: полкове от строени оловни войничета, ферма с разноцветни къщички и огради, с купи сено и малки житни кръстци от дърво, всичко подредено върху голяма дъска. Имаше и корабче с мачти и истински платна, малко пожълтели от времето, и камшик с кожени върви до лъскав пумпал. Видях и разни игри: лудо и халма^[1], дама и шах, мозайки със селски пейзажи и циркови представления, както и „Детството на Роли“, а в малко дървено сандъче бяха прибрани кожена маймунка, котка и четири котенца, изплетени от вълна, пухкаво мече и плешива кукла с порцеланова глава и моряшко костюмче. Момчето, обитавало стаята,

си беше имало перодръжки и четки, шишенца с цветни мастила, книжка с детски стихове, друга книжка — със старогръцки легенди, Библия и молитвеник, зарове и две колоди карти, малка свирка, шарена музикална кутия от Швейцария и един Черен Самбо от тенекия, с подвижни ръце и крака.

Вземах в ръце играчките, галех ги, дори ги мириших. Сигурно се намираха в тази стая от половин век, но изглеждаха така, сякаш някой си е играл с тях в днешния следобед, а после ги е подредил за през нощта. Вече не се страхувах, а недоумявах. Изпитвах странно чувство, не бях на себе си, движех се като насън. Но поне за момента нищо не ме безпокоеше, нито ме заплашваше. Виждах празна стая, отворена врата, оправено креватче и странна атмосфера, навяваща тъга и мисъл за нещо изгубено и изчезнало, така че моето сърце се сви от безутешност и скръб. Нима мога да го обясня? Не, това е невъзможно. Но аз си го спомням такова, каквото беше.

Сега кучето седеше спокойно върху килима до детското креватче. И накрая, понеже бях разгледал всичко, не намирах никакво обяснение и не желяех да оставам повече в тази обстановка, хвърлих последен поглед на стаята и излязох, като затворих вратата.

Не беше късно, но вече нямах сили и не можех да се върна към книжата на госпожа Драблоу. Чувствах се изтощен и изчерпан — след вълнението, което ме разтърси, приличах на риба, изхвърлена на спокоен бряг след преминаването на буря.

Приготвих си питие от коняк, разреден с гореща вода, направих поредната обиколка на къщата, като угасих огъня в камините и заключих вратите, и се наканих да си легна, за да почета Уолтър Скот.

Тъкмо преди да го сторя, минах по коридора, водещ до детската стая. Вратата стоеше затворена, както я бях оставил. Ослушах се, но отвътре не се чу нито звук. Без да нарушавам отново покоя и пустотата, тихо тръгнах към предната част на къщата, за да се прибера в спалнята.

[1] Вид игри с фигури, които се играят върху дъска. — Б.пр. ↑

САМО СВИРНИ И ЩЕ ДОЙДА

През нощта излезе вятър. Докато лежах и четях, чух как силни пориви все по-често връхлитат прозорците. Но когато призори се събудих внезапно, вятърът се беше засилил неимоверно. Имах чувството, че къщата е плаващ в морето кораб, подмятан от бурята, носеща се с рев през откритото пространство на тресавищата. Стъклата навсякъде дрънчаха, воят на вихъра ечеше в комините и свиреше във всяка дупка и всеки процеп.

Отначало ме хвана страх. После, както лежах и идвах на себе си, взех да се питам колко ли време съществуваше тук „Тресавището на змиорките“, солидна като фар в морето, съвсем усамотена и изложена на стихииите, устоявала зима подир зима халите, понесли дъжд, лапавица и мокра мъгла. Едва ли точно тази нощ къщата щеше да се разпадне. След това картинките от детството отново нахлуха в съзнанието ми и аз с носталгия си припомних всички онези нощи, когато бях лежал в топлото и уютно убежище на леглото си в детската стая на най-горния етаж на семейния ни дом в Съсекс и бях слушал как вятърът реве като лъв, вие по вратите и удря по прозорците, но е безсилен да се добере до мене. Отпуснах се и изпаднах в приятното, наподобяващо транс състояние между съня и пробуждането, погълнат от мисли за миналото с всичките му вълнения и ярки образи, докато отново не усетих, че съм малко момче.

Тогава някъде от стенещия мрак до ушите ми достигна вик, пренесе ме в настоящето и сложи край на моя покой.

Напрегнах слух. Нищо. Чуваше се само вятърът, подобен на писъка на банши, който тропаше по прозорците и стъклата звънтяха в старите разхлабени рамки. После — да, после отново прозвуча вик, познатият вик на отчаяние и страх, вик за помощ от дете, попаднало сред тресавищата.

Не беше дете, знаех това. Как можеше да е дете? И все пак, нима щях да лежа, без да обръщам внимание на такива викове, дори ако крещеше призракът на отдавна умряло човешко същество?

„Почивай в мир!“ — помислих си аз, но клетникът не можеше да намери покой.

След известно време станах, наках се да сляза в кухнята, да си направя чай, да стъкна огъня, да седна пред камината, като се помъча да заглуша в съзнанието си гласа от тресавищата, за който не можех да сторя нищо, за който никой не бе смогнал да стори нищо в продължение на... на колко ли много години?

Когато излязох на площадката, Паяк веднага тръгна подире ми и едновременно се случиха две неща: имах чувството, че в същия миг някой мина покрай мене, слизайки по стълбите на път за една от стаите, и точно тогава къщата бе връхлетяна от такъв порив на вятъра, че сякаш се разклати из основи от силата му и всички лампи угаснаха. Не си бях направил труда да взема фенера от масата до леглото и сега стоях в плътната тъмнина, за миг изгубил представа къде се намирам.

И кой беше минал покрай мене, кой беше влязъл в къщата? Не видях никого, не усетих нищо. Нищо не помръдна, не ме докосна чужда дреха, въздухът не се раздвижи, не чух дори стъпки. При все това бях абсолютно сигурен, че някой мина наблизко и тръгна по коридора. По късия, тесен коридор, водещ към детската стая, чиято врата отначало бе здраво залостена, а после неизвестно защо се отвори.

За миг взех да си внушавам, че в къщата наистина има някой, че в нея живее човешко същество, което се крие в загадъчната детска стая и излиза нощем да си вземе храна и вода и да глътне чист въздух. Може би беше жената в черно? Дали госпожа Драблбу не беше приютила някоя своя остаряла сестра, отшелничка или храненица, дали след смъртта ѝ не бе останала нейна полудяла приятелка, за чието съществуване никой не знаеше? Из съзнанието ми се въртяха всякакви безумни, несвързани фантазии, докато отчаяно се мъчех да намеря разумно обяснение за чуждото присъствие, което бях усетил. Скоро обаче ги отхвърлих. В „Тресавището на змиорките“ просто не живееше никой освен мен и кучето на Самюъл Дейли. Който и да беше това, когото и да бях видял и чул да се люлее на стола, който и да беше минал покрай мене сега, който и да беше отворил залостената врата, не беше „истински“. Не, не беше. Но какво значеше нещо да не е „истинско“? В този миг започнах да се съмнявам в собственото си съществуване.

На първо време имах нужда от светлина, затова пипнешком стигнах до леглото си, пресегнах се и най-последно напипах фенера. Отстъпих крачка назад, спънах се в кучето, което ми ходеше по петите, и изпуснах фенера. Той с трясък изтрополи на пода и спря някъде край прозореца. Чу се лекото хрущане на трошачко се стъкло. Изругах, но успях на четири крака да стигна до него и да натисна копчето. Фенерът не светна. Беше се счупил.

Малко оставаше да избухна в плач, обзет от отчаяние и страх, от объркване и напрежение, както ми се случваше още в детските години. Но вместо да заплача, аз започнах да удрям с юмруци по дъските на пода в пристъп на силен гняв, докато не усетих как кръвта тупти в дланите ми.

Дойдох на себе си благодарение на Паяк, който взе да закача с лапи рамото ми, а после близна протегнатата ми ръка. Седнах на пода и притиснах топлото телце на кучето, зарадван на присъствието му и засрамен от себе си, но вече по-спокоен и отпуснат, докато вятърът ечеше и ревеше навън, а поривите му отново и отново донасяха до ушите ми ужасния детски писък.

Нямаше да заспя повторно, в това бях сигурен, но пък и не смеех да сляза по стълбите в пълната тъмнина, заобиколен от воя на бурята, с тревожното чувство, че не съм сам в къщата. Фенерът беше счупен. Трябваше да намеря свещ, да си осигуря светлина, дори слаба и мъждукаща, за да се съвзема. Някъде бях видял свещ. Да, на масата до креватчето в детската стая.

Дълго време не можах да събера достатъчно кураж и да мина пипнешком по коридора до тази стая, която — вече съзнавах — по някакъв начин, представляваше фокусът и източникът на всички странни събития в къщата. Не бях в състояние да възприемам каквото и да е, освен собствените си страхове, неспособен бях да мисля решително и свързано, за нищо на света не можех да помръдна. Постепенно обаче открих за себе си истината в аксиомата, че не е по възможностите на човек да остане безкрайно дълго обзет от голяма уплаха. Това чувство или се засилва дотам, че при струпването на все по-ужасни събития и страхове човек престава да се владее, побягва или полудява, или пък постепенно възбудата намалява и уплашеният донякъде поема нещата в свои ръце.

Вятърът все така виеше из тресавищата и връхлиташе къщата, но това в крайна сметка беше природно явление, познато и поносимо, понеже не можеше да ми напакости. Тъмнината оставаше непрогледна и така щеше да бъде още няколко часа, но в обичайния мрак няма нищо, което да накара човек да се бои от извилия се буен вятър. Не се случи нищо друго. Чувството за чуждо присъствие изчезна, отслабналите викове на детето накрая заглъхнаха, а от детската стая в края на коридора не се чуваше звук нито от люлеещ се стол, нито от друго движение. Докато седях на пода, прегърнал кучето, аз бях отправил молитви дано онова нещо, което бе нарушило покоя ми и се намирало в къщата, да я напусне или поне аз да дойда на себе си дотолкова, та да застана до него и да го надвия.

Сега, като се изправих неуверено, защото цялото ми тяло се беше схванало и ме болеше от голямото напрежение, най-после усетих, че съм в състояние да се движа и изпитах облекчение, защото, доколкото можех да съдя, поне в момента не ми предстоеше нищо по-неприятно от необходимостта слепешката да стигна до детската стая, за да взема светилника.

Пътешествието, което предприех много бавно и с нарастващ трепет, успя, защото се добрах до креватчето, взех свещника, здраво го стиснах и пипнешком, покрай стените и мебелите, се отправих назад към вратата. Както споменах, въпреки воя на вятъра и пълния мрак тази нощ нямаше повече странни и ужасни събития и в известен смисъл това отговаряше на истината, защото в детската стая бе пусто и тихо, люлеещият се стол не помръдваше и според мене всичко си беше както преди. По онова време не знаех към какво мога да отнеса чувствата, които ме обзеха с влизането в стаята. Не изпитах страх, нито ужас, а безутешна тъга и покруса, мисъл за тежка загуба и осиротяване, безпокойство, смесено с пълно отчаяние. Родителите ми бяха живи, имах брат и много приятели, а и годеница — Стела. Все още бях млад. Вън от неизбежната кончина, сполетяла моите възрастни лели, чичовци, баби и дядовци, поне засега не бях преживявал смъртта на близък човек, не бях страдал от такава мъка и скръб. Но там, в детската стая на „Тресавището на змиорките“, аз преживях чувствата, които съпътстват смъртта на особено скъпо човешко същество, свързано възможно най-близко с душата на опечаления. Чувствах се почти сломен, но също така объркан и

озадачен и не можех по никой начин да си обясня защо попаднах в клопката на такова терзание и злощастие. Сякаш в стаята се превръщах в друг човек или поне ме разтърсваха чужди чувства.

Това бе не по-малко странно усещане, отколкото по-явните, видени и чути неща, които се случиха през последните няколко дни.

Когато излязох от стаята, затворих вратата след себе си и останах в коридора, обзелите ме допреди малко чувства се свлякоха от мен като дреха, наметната за кратко върху раменете ми. Върнах се в собствената си кожа, изпитвах своите чувства, отново си бях аз.

С несигурна крачка се прибрах в спалнята, напипах кибрита в джоба на палтото си — бях го прибрал заедно с лулата и тютюна — и най-после запалих светилника. Когато хванах металната паничка, ръката ми се разтрепери, така че жълтото пламъче се люшна несигурно, хвърляйки причудливи сенки върху стените и вратата, пода и тавана, огледалото и кувертюрата. Но все пак си отдъхнах с облекчение и след малко, когато се успокоих, свещта пламна ярко и уверено.

Погледнах циферблата на часовника си. Беше едва три часът и аз се надявах, че свещта ще гори поне до сутринта, но при това лошо време в края на годината сигурно щеше да се разсъмне по-късно.

Седнах в леглото, загърнах се в балтона и четох Уолтър Скот, доколкото се виждаше на оскъдната светлина. Не зная дали свещта угасна, преди първият сив зрак да се прокрадне в стаята, защото в крайна сметка неволно заспах. Когато се събудих, видях водниста, безцветна зора. Нямах настроение и бях кисел. Восъкът от свещта, изгоряла докрай, беше покапал по свещника и оставил само черно петно в средата, а книгата ми лежеше на пода.

Отново се бях събудил от шум. Паяк дращеше и скимтеше край вратата и аз се сетих, че от много часове клетото животно стои затворено. Станах, надве-натри се облякох, слязох и отключих входната врата. Небето сякаш беше отекло, натежало от дъждовни облаци, всичко изглеждаше мрачно, лишено от багри, а в устието се виждаше придошлата вода. Но вятърът беше стихнал, дишаше се по-леко и ми се стори, че е захладяло.

Кучето веднага изтопурка по чакъла откъм острата трева — бързаше да се облекчи, а аз стоях и се прозявах, опитвах се да се ободря и да се стопля, като тропях с крака и се удрях по гърдите с

юмруци. Реших да си облека балтона, да си обуя ботушите и да отида на кратка разходка през полето, за да проветря главата си. Но тъкмо се обръщах и се канех да вляза в къщата, когато някъде далече откъм тресавищата чух кристално ясен и чист звук. Някой свиркаше, както се свирка на куче.

Паяк застина за миг, а после, преди да му попреча, преди напълно да схвана какво става, кучето се стрелна сякаш подир заек, притиснало до земята тяло, бързо се отдалечи от къщата и от безопасността на тревата и се понесе към блатистите тресавища. Стоях изумен и слисан, не можех да помръдна, само гледах как дребното телце на Паяк се смалва в безкрайното открито пространство. Не забелязах там да има човек, но наистина чух изсвирване, а не игра на вятъра. И въпреки това мога да се закълна, че не изсвири човешка уста. После, още докато гледах, видях, че кучето се спъна, забави бяг и накрая спря. Ужасен осъзнах, че затъва в тинята и се мъчи да се удържи на повърхността, но тресавището го дърпа надолу. Затичах се, както не бях тичал през целия си живот, забравил за собствената си безопасност, изгубил надежда да помогна на храброто и умно малко създание, което ми носеше такава утеха и разведряваше мрачната обстановка.

Отначало усещах твърда земя под краката си и макар че пътеката беше кална, напредвах доста бързо. Студеният вятър, духащ откъм устието, болезнено щипеше лицето ми, очите ми смъдяха и сълзяха, та се наложи да ги избърша, за да виждам къде тичам. Сега Паяк шумно лаеше. Явно се страхуваше, но не беше изчезнал. Подвикнах му, за да го окуража. След малко и аз започнах да усещам как лепкавата почва под краката ми става несигурна и мочурлива. По едно време десният ми крак попадна в пълна с вода дупка. Измъчих се, докато го измъкна. Наоколо бе придошла мътна вода, приливът заливаше устието и проникваше чак в тресавищата и вече не вървах, а по-скоро газех. Накрая, почти останал без дъх и пристъпващ с усилие, аз се добрах до кучето. То едва се крепеше на повърхността, краката и половината му телце бяха хлътнали в тинестия водовъртеж. Само заострената му глава оставаше отгоре, докато се бореше и непрекъснато лаеше. На два-три пъти се опитах да прекрача до него, но бързо се отдръпвах назад от страх, че и аз можех да потъна. За съжаление не бях взел пръчка, която да подам на кучето, или кука, с която да закача

нашийника му. За миг ме обзе пълно отчаяние — бях сам сред безкрайните тресавища, под гонещите се по небето буреносни облаци, от всички страни ме заобикаляше вода, а всяващата страх къща беше върху единствената суша в радиус от десет мили.

Но понеже съзнавах, че ако се поддам на паниката, положително ще загина, трескаво взех да търся изход и накрая много предпазливо се проснах в цял ръст в тинята, като гледах краката ми да не се изплъзнат от малкото островче твърда почва, почти останах без дъх, протягайки ръце инч след инч, и тъкмо когато кучето щеше да потъне изцяло, с рязко движение успях да го сграбча за врата. Напрегнал се докрай, взех да го тегля и дърпам с неподозирана сила, породена от ужаса и отчаянието ми. След мъчително дълго време, през което и аз, и Паяк се борехме за живота си сред коварните плаващи пясъци, които се опитваха да погълнат и двамата ни, и аз усещах, че мократа козина на кучето почти се изплъзва от ръцете ми, разбрах, че ще удържа положението и ще изляза победител. Напрегнах се като струна, за да се измъкна на по-твърда земя, в същия миг тялото на кучето изведнъж се отскубна от тинята, опасната схватка приключи и аз паднах назад, здраво стиснал Паяк. И двамата бяхме мокри до кости. Гърдите ме боляха, дробовете ми сякаш щяха да се пръснат, чувствах ръцете си като измъкнати от раменните стави, което всъщност почти бе станало.

Лежахме наред тресавището и си поемахме дъх, запъхтени и изтощени, и аз се чудех дали изобщо ще мога да се изправя, защото изведнъж ми прилоша и усетих голяма слабост. Горкият Паяк скимтеше ужасено. Галех го по главата и го прегръщах, но освен че беше уплашено, то явно изпитваше и силна болка, понеже едва не го бях задушил от стискане. Но беше жив, жив бях и аз и постепенно топлината от нашите тела и успокоението ни помогнаха да дойдем на себе си. Взел кучето на ръце, като че беше бебе, с несигурни стъпки тръгнах през тресавищата към къщата. Когато оставах няколко ярда до входа, вдигнах очи нагоре. И на един от прозорците на горния етаж — единствения прозорец, залостен с прътове отвътре, прозореца на детската стая — ми се мярна силует. Беше жена. Онази жена. Гледаше право в мене.

Паяк скимтеше в ръцете ми и от време на време кашляше задавено. И двамата неудържимо треперехме. Никога няма да си спомня как стигнах до затревената площ пред къщата, но в същия миг

тишината беше нарушена от познат звук. Идваше отнякъде далече, откъм началото на дигата, която вече се показваше на повърхността, понеже отливът беше започнал. Чувах трополенето на двуколка.

ПАКЕТЪТ ПИСМА

Усетих, че право към очите ми е насочена ярка светлина. Или по-скоро имах чувството, че светлината влиза през очите и се забива в мозъка ми. Опитах се да се извъртя и ми се стори, че главата ми е празна, че сякаш не стои твърдо върху раменете ми, а се носи из въздуха като пух от глухарче.

После снопът светлина изведнъж се отдръпна и когато отворих очи, нормалният свят и обикновените неща в него отново бяха на фокус. Установих, че лежа проснат на канапето в гостната, а месестото червендалесто и загрижено лице на господин Самюъл Дейли се е надвесило над мене. В ръката си държеше джобно фенерче, с което, както се досетих, беше светнал в очите ми, за да ме накара да се свестя, макар и по този груб начин.

Седнах, но тутакси стените започнаха да се местят, сякаш за да ме захлупят, и мигновената слабост ме накара да легна отново. После изведнъж споменът за случилото се нахлу със страшна сила в съзнанието ми: тичането подир кучето през блатистите тресавища, борбата да го спася, появата на жената в черно на прозореца на детската стая, а после и звуците, увеличили страховете ми до степен вече да не се владее, да изгубя сваят и да лежа безпааметен.

— А двуколката, има ли... двуколка?

— Пред входната врата е.

Зяпнах.

— Е, от време на време се отказвам от автомобила. Когато не бързам, предпочитам да пътувам с двуколката, пък е и много по-безопасно за минаване по дигата.

Схванах колко просто стоят нещата и въздъхнах с облекчение. Значи шумът, който бях чул, е бил от истинска конска кола.

— А ти какво си мислеше? — попита Дейли, като ме гледаше изпитателно.

— И преди чух...

— Какво?

— Чух трополенето на друга... друга двуколка.

— Може да е бил Кекуик — с безизразен глас подхвърли Дейли.

— Не, не!

Изправих се малко по-бавно отпреди и не ми се зави свят.

— Внимавай!

— Сега съм по-добре. Нищо ми няма. Беше като... — Но не довърших изречението, само прокарах ръка по лицето си. — Жаден съм.

— На масичката до теб има кана.

Обърнах се, налях си чаша вода и ненаситно пих, след което се почувствах по-бодър и с недотам опънати нерви.

Господин Дейли схвана това, дръпна се от канапето и седна отсреща на едно кресло.

— Все за тебе си мислех и се притесних — рече накрая той. — Не ми излизаше от ума.

— Колко е часът, рано сутринта ли е? Изгубих представа за времето.

— Да, рано е. Цяла нощ се стрясках. Както ти казах, все за тебе си мислех.

— Странно.

— Какво му е странното? Нищо странно няма. Нищо.

— Прав си.

— И добре, че дойдох.

— Да, наистина. Много съм ти благодарен. Сигурно... Сигурно ти си ме пренесъл тука? Нищо не помня.

— И по-тежки съм носил, а тебе просто те метнах на рамо. Доста си кльощав.

— Много се радвам, че си тук, господин Дейли.

— И никак не грешиш.

— Така е.

— Тия тресавища са поглъщали доста хора.

— Да. Да, вече ми е известно. Насмалко и аз да потъна заедно с кучето. — Изведнъж се сепнах. — А къде е Паяк?

— Ето го. Ще се оправи.

Погледнах накъдето сочеше Дейли и видях, че кучето е на килимчето между двама ни. Като чу името си, Паяк завъртя опашка, но иначе лежеше отпуснат и изтощен, както се чувствах и аз. Тинята по

козината му съхнеше на бучки и вадички, а краката му бяха целите в кал.

— Като се съвземеш още малко, ще си събереш багажа и ще си тръгнем — рече Дейли.

— Ще си тръгнем ли?

— Ами да. Дойдох да видя как се чувстваш на това забравено и от Бога място. Видях. Най-добре ще е да те заведе у дома, докато се справиш.

Известно време не отговорих, само се отпуснах и последователно прехвърлих през ума си събитията от снощи и от сутринта, а стигнах и по-далече — до първото ми посещение в къщата. Съзнавах, че тук витае призракът на жената в черно, а може би и на друг обитател на „Тресавището на змиорките“. Давах си сметка, че звуците от тресавището са издавани от призраци. Но макар тези явления да бяха ужасни и необясними, реших, че ако се наложи, отново ще се срещна с тях, най-малкото защото все по-силно и по-силно желяех да узная чий дух не може да намери покой и тревожи живите, и най-вече — защо, защо ги тревожи. Успееш ли да науча истината, може би щях да сложа край на тази история веднъж завинаги.

Това, което обаче не ми понасяше, беше атмосферата около тези събития, чувството за стаена омраза и злост, за нечия беда, за страшна скръб и печал. Тъкмо това нахлуваше в собствената ми душа и я обсебваше дотам, че ставаше нетърпимо. Благодарих на господин Дейли и казах, че с удоволствие ще му гостувам поне малко, докато дойда на себе си. Но не бях спокоен. Не ми се искаше тайната да остане неразгадана, пък и същевременно съзнавах, че все някога трябва да се довърши работата по преглеждането и отделянето на необходимите документи от книгата на госпожа Драблоу. И точно това казах на Самюъл Дейли.

— А откри ли нещо дотук, господин Кипс? Карта на заровено съкровище например?

— Не. Има купища ненужни неща, главно боклуци, събирани години, между които не се намира почти нищо интересно, а за нещо ценно и дума не може да става. Дълбоко се съмнявам, че изобщо ще имам някакъв успех. Но работата трябва да се свърши, поели сме това задължение.

Станах и се разходих из стаята — проверявах дали краката ме държат и установих, че съм горе-долу устойчив.

— С готовност ще си призная, че в момента доста охотно ще оставя всичко. Има само едно-две неща, които бих искал отново да прегледам, и то от любопитство. Намерих пакет стари писма с прикрепени към тях документи. Късно снощи ги четох и смятам да ги взема със себе си — казах аз.

После, докато господин Дейли обикаляше из долния етаж, спускаше щорите и проверяваше дали навсякъде огънят в камините е угасен, аз най-напред отидох в стаята, където работех, и взех пакета писма, а след това тръгнах към спалнята да си събера багажа, който беше малко. Вече не изпитвах никакъв страх, защото поне засега напусках „Тресавището на змиорките“, а и присъствието на едрия господин Самюъл Дейли ми вдъхваше увереност. Не знаех дали ще се завърна, но ако го сторех, положително нямаше да дойда сам. Чувствах се напълно спокоен и когато стигнах до края на стълбището и се обърнах да вляза в малката спалня, струваше ми се, че снощните събития са станали в далечното минало и могат да ми навредят колкото някой изключително неприятен кошмар.

Бързо стегнах пътната си чанта, затворих прозореца и спуснах щорите. На пода се въргаляха парчета от счупения фенер и аз ги сритах към ъгъла на стаята. Не се чуваше шум, още от зори вятърът започна да стихва, макар че затворех ли очи, отново чувах как стене, вие, удря и блъска из старата къща. И все пак колкото и да ме беше изнервило това, бях в състояние съвършено точно да отделя случайните явления — бурята, трополенето, скърцането и тъмнината — от призрачните явления и атмосферата, която ги забулваше. Времето можеше да се промени, вятърът да спре, слънцето да изгрее, в „Тресавището на змиорките“ да цари тишина и спокойствие, но от това къщата нямаше да всява по-малко страх. Обитаващите я призраци и ужасните чувства, които ги обладаваха, все така щяха да плашат и тревожат всеки, дошъл наблизко. Бях сигурен в това.

Приключих с багажа и излязох от стаята. Когато стигнах до площадката, не се удържах и малко страхливо хвърлих поглед към коридора, водещ до детската стая.

Видях, че вратата е отворена. Застинах на място. Усещах безпокойството, скрито току под повърхността, да напират и сърцето ми

лудо затуптя. На долния етаж се чуваха стъпките на господин Дейли и топуркането на кучето, което вървеше подире му. Окуражен от тяхното присъствие, събрах смелост и предпазливо тръгнах към полуотворената врата. Стигнах до нея, но изпитах колебание. Жената беше влизала в стаята. Бях я видял. Която и да беше тя, детската стая съсредоточаваше нейните стремежи, привличаше вниманието ѝ или олицетворяваше скръбта ѝ — и аз не знаех точно за какво става дума. Там беше леговището на призрака.

Сега отвътре не се чуваше нито звук. Люлеещият се стол не помръдваше. Бавно-бавно се заех да отворя по-широко вратата, малко по малко я побутвах и пристъпих няколко крачки да огледам цялата стая.

Цареше безредие, каквото може да има само след нападението на безобразни или умопобъркани крадци — пълна разруха. Креватчето вече не беше старателно оправено. Завивките и постелките бяха измъкнати и събрани на топка или захвърлени на пода. Гардеробът зееше отворен, чекмеджетата на малкия скрин бяха издърпани и от тях висяха дрехи като черва от изкормено тяло. Оловните войничета лежах повалени като кегли, дървените животни от сандъчето бяха разхвърляни по лавицата, книгите се въргаляха отворени, с откъснати корици, мозайките и игрите бяха струпани накуп посред стаята. Видях, че плюшените играчки са разпорени, с раздрани дрехи, а тенекиеният Самбо е смачкан като с тежък чук. Нощната масичка и малкият шкаф бяха прекатурени, а столът люлка, преместен в средата, изправил високия си гръб, приличаше на граблива птица, която дебне сред разрухата.

Отидох до прозореца да проверя дали варварите не са се вмъкнали през него. Ръждясалите резета и прътовете си бяха на мястото. Никой не беше влизал оттам.

Качих се криво-ляво в двуколката на господин Дейли и понеже се спънах, той се пресегна да ме подкрепи, докато се съвзема. Забелязах, че изпитателно се вира в пребледнялото ми лице, издаващо, че съм преживял нов потрес. Но не каза нито дума, само покри краката ми с тежко одеяло, сложи Паяк върху скута ми, за да се топлим и успокояваме взаимно, и после изцъка на кончето, за да потегли.

Минахме по чакъла, прекосихме острата трева, стигнахме до „Деветте живота“ и потеглихме по насипа. Отливът напредваше, небето изглеждаше едноцветно, бисерносиво, въздухът беше влажен и студен като след буря, но нямаше вятър. Тресавищата ни заобикаляха — мътни, мрачни, с воал от мъгла, а пред нас се простираше равното поле, усойно и унило, без багри, без стрък зеленина или възвишения. Кончето тичаше кротко и уверено, а господин Дейли си тананикаше нещо тихо, което сякаш нямаше мелодия. Седях в унес, целият изтръпнал, и не усещах почти нищо освен друсането на двуколката и мокрия въздух.

Но когато стигнахме пътя през полето и тресавищата с устието останаха далече назад, все пак погледнах през рамо. Металносивата неприветлива къща, наречена „Тресавището на змиорките“, се извисяваше като канара. Щорите на прозорците бяха спуснати, не се виждаше никакъв силует или сянка, нямаше и следа от жив човек или от безплътен дух. Помислих си, че никой не наблюдава как си тръгваме. После копитата на кончето зачаткаха по настилката на тесния път между канавките и безразборно пръснатите живи плетове от трънки. Отместих очи от ужасното място и отправих гореща молба това да е последният път, когато го виждам.

От мига, когато се качих на двуколката, господин Самюъл Дейли се отнасяше с мен внимателно, грижливо и с безпокойство, сякаш бях инвалид, а щом пристигнахме у тях, усилията му да се почувствам като у дома си и да си почина се удвоиха. Пригответиха ми стая — просторна, тиха стая, с малка тераса, гледаща към градината и равното поле. Веднага изпратиха един слуга до „Гифорд Армс“, за да прибере останалите ми вещи, и след като ми предложиха лека закуска, оставиха ме да спя до обед. Изкъпаха и вчесаха Паяк, след което го доведоха при мене, понеже сме били „свикнали да бъдем заедно“. Кучето доволно легна до креслото ми и по нищо не си личеше, че рано сутринта е преживяло тежко прежеждие.

Починах си, но не можах да заспя. Мислите ми продължаваха да са объркани, чувствах, че съм трескав, с опънати нерви. Бях безкрайно благодарен за тишината и спокойствието, още повече защото знаех, че макар да съм сам и никой да не ме тревожи, в къщата и в близките постройки има хора, много хора, заети с всекидневните си задължения,

а това ми носеше толкова необходимата увереност, че нормалният свят не се е отклонил от предназначения му път.

Положих големи усилия да не съсредоточавам мислите си върху онова, което се беше случило, но написах едно доста съдържано писмо до господин Бентли и едно по-подробно на Стела, макар че не разказвах всичко, нито си признавах до каква степен съм се разтревожил.

После излязох навън и прекосих няколко пъти огромната морава, но въздухът беше неприятно студен и скоро се прибрах в стаята си. Не срещнах Самюъл Дейли. По пладне дремнах около час и колкото и да е странно, макар че един-два пъти се стряхах и подскачах, след време успях да се отпусна и се почувствах по-освежен, отколкото бях очаквал.

В един часа на вратата почука прислужницата и попита дали желая да обядвам в стаята си, или ще сляза в трапезарията.

— Предайте на госпожа Дейли, че ще сляза — казах аз.

Измих се, вчесах се, повиках кучето и слязох при домакините.

Господин и госпожа Дейли бяха самата любезност. Извънредно загрижени, те настояха да остана у тях още ден-два, преди да се завърна в Лондон. Защото сериозно бях решил да си замина. Нищо не беше в състояние да ме принуди да прекарам още дори миг в „Тресавището на змиорките“. Проявих смелост и твърдост колкото бе възможно, но бях победен — не се страхувах да си го призная и не изпитвах срам. Могат да обвинят някого, че е страхлив, ако избягва всякакви физически опасности, но когато свръхестественото, нематериалното и необяснимото заплашват не само неговата сигурност и благополучие, но и психиката му, най-потайните кътчета на душата му, тогава оттеглянето не е признак на слабост, а е изключително разумно решение.

Въпреки това изпитвах яд — не към себе си, а към онова, което обитаваше „Тресавището на змиорките“. Ядосвах се на необузданото и безумно поведение на онова объркано създание, ядосвах се, че то ми пречеше — както би попречило на всяко друго човешко същество — да си върша работата. Вероятно ме беше яд и на онези хора — господин Джеръм, Кекуик, съдържателя на странноприемницата, Самюъл Дейли — които излязоха прави по отношение на това място. Бях твърде млад и самонадеян, за да понеса поражение. Бяха ми дали добър урок.

След чудесния обед, когато господин Дейли замина за една отдалечена ферма и аз останах да се оправям сам, извадих пакета с книгата на госпожа Драблоу, защото все още изпитвах любопитство към откъслечните сведения, получени от четенето на някои от писмата, и исках да допълня общата картина, пък и си мислех, че това все пак ще ме разнообрази. Трудността се криеше във факта, че не знаех коя е младата жена, подписала писмата като „Дж.“ или „Дженет“ — роднина на госпожа Драблоу, на съпруга ѝ или просто приятелка. Стори ми се обаче най-вероятно тъкмо кръвна роднина да предостави — или да бъде принудена да предостави — незаконороденото си дете за осиновяване от близки, както си личеше от писмата и документите.

Докато препрочитах кратките, развълнувани писма на Дж., ме обзе жал. Пламенната ѝ любов към детето и усамотеният ѝ живот с него, възмущението ѝ, когато първоначално отчаяно се съпротивлява, а после с горчивина се съгласява с направеното ѝ предложение — всичко това ме изпълни с тъга и съчувствие. Едно момиче от бедно потекло, което живее в малко населено място, сигурно би имало по-добра съдба преди шейсетина години, отколкото Дж. — явно дъщеря на заможни родители, отблъсната с изключителна студенина, без изобщо да се обръща внимание на чувствата ѝ. От друга страна, често пъти прислужниците във викторианска Англия са били принудени да подхвърлят или дори да убиват извънбрачните си деца. Дженет поне е знаела, че синът ѝ е жив и има достоен дом.

После се заех с останалите документи, приложени към писмата. Това бяха три смъртни акта. Първият — на момчето, Натаниъл Драблоу, шестгодишен. Причина за смъртта: удавяне. Според следващия подобен документ, носещ същата дата, и Роуз Джъд се беше удавила.

Побиха ме тръпки, неприятното усещане започна от стомаха, мина през гърдите и стигна до гърлото ми, така че или щях да повърна, или да се задавя. Но това не стана. Изправих се и започнах да крача из стаята, възбуден и притеснен, стиснал в ръка двата омачкани листа хартия.

След време се насилих да погледна и третия документ. Този смъртен акт обаче беше съставен дванайсет години по-късно.

Беше на Дженет Елайза Хъмфри, неомъжена, трийсет и шест годишна. Като причина за смъртта ѝ се сочеше „сърдечна

недостатъчност“.

Тежко се отпуснах на креслото, но бях прекалено възбуден, за да остана дълго на едно място, затова повиках Паяк и отново излязох навън. Ноемврийският следобед вече клонеше към сумрак, макар че беше още рано. Отдалечих се от къщата. Прекосих градината, минах край оборите и конюшните, после тръгнах през стърнищата. Разходката ме ободри. От всички страни ме заобикаляше само голо поле с изорани кафяви бразди, ниски живи плетове и някой и друг бряст с голи клони, пълни с гнезда от врани, от които грозните черни птици току излитаха шумно и с грак кръжаха в оловносивото небе. Над полето задуха хладен вятър, понесъл тежки капки дъжд. Паяк беше доволен, че е навън.

Докато се разхождах, мислите ми бяха съсредоточени върху токущо прочетените документи и историята, научена от тях, вече се изясняваше и придобиваше завършеност. Почти случайно бях разгадал тайната — или поне по-голямата ѝ част — разбрах коя е жената в черно и бях намерил отговор на много други въпроси. Но макар че сега знаех повече, вместо да ме задоволи, откритието ме разстрои, обезпокои и уплаши. Знаех, а сякаш не знаех, бях озадачен и всъщност нямах задоволително обяснение. Нима такива неща съществуват? Вярвах в призраци, колкото вярва всеки млад човек със здрава психика, солидно образование, средна интелигентност и склонност да възприема живота такъв, какъвто е. Но нали бях видял призраци? Едно събитие отпреди години — при това ужасно и трагично — вместо да остане в миналото, кой знае защо непрекъснато отново се случваше, повтаряше се в някакво измерение извън действителността. Двуколката, возеща шестгодишното момче Натаниъл, осиновено от господин и госпожа Драблор, както и бавачката му, се беше отклонила в мъглата, слязла от безопасния път и тръгнала към тресавищата, където плаващите пясъци, тинята и придошлата в устието вода я погълнали. Детето и бавачката се бяха удавили, сигурно и кончето ги беше последвало заедно с кочияша. А кой знае как и колко често цялата случка, вече с призраци от света на сенките, или споменът за нея, отново и отново се разиграваше. Сега обаче нищо не можеше да се види, а само се чуваше.

Единственото, което всъщност знаех, беше, че Дженет Хъмфри, майката на момчето, е починала след тежка болест дванайсет години

след сина си и че двамата са погребани в изоставеното порутено гробище край „Тресавището на змиорките“, че детската стая е запазена в някогашния си вид, непроменена — с креватчето, дрехите и играчките, и че призракът на майката броди наоколо. Нещо повече — невероятната сила на нейната скръб и печал, заедно с насъбраната омраза и желанието за отмъщение се бяха просмукали дори във въздуха.

Именно това ме безпокоеше: неудържимите чувства, които според мене притежаваха енергия, с която да пакостят. Да пакостят, но на кого? Нали всички, свързани с историята, вече бяха мъртви? Вероятно покойната госпожа Драблough е била последната от тях.

Започнах да усещам умората и тръгнах да се връщам, но макар да не намерих решение на въпроса — може би защото обяснение не съществуваше — не бях в състояние да мисля за друго и през целия обратен път се притеснявах, а когато се прибрах в тихата стая, продължих да се измъчвам, вперил поглед във вечерния мрак.

Докато удари гонгът за вечеря, аз стигнах до такава степен на възбуда, че си наумих да разкажа на Самюъл Дейли всичко от игла до конец и да науча от него онова, което знае или е чул някога по въпроса.

Сцената беше като предишната: бяхме в кабинета на господин Дейли, седяхме на удобни дебели кресла, с питието и чашите на масичката помежду ни. След поредната прекрасна вечеря аз се чувствах значително по-добре.

Тъкмо бях стигнал до края на историята. Господин Дейли ме изслуша, без да ме прекъсва, обърна лицето си настрани, докато аз отново преживявах, макар и изумително спокойно, събитията от краткия ми престой в „Тресавището на змиорките“ до мига, когато той ме бе намерил в безсъзнание рано тази сутрин. Споделих с него и заключенията си, направени след прочитането на пакета с писма и на смъртните актове.

Известно време домакинът мълча. Чуваше се тиктакането на часовника. Огънят гореше приветливо, с равномерен пламък, а Паяк лежеше на килимчето пред камината. Разказът ми подежда пречистващо и сега усещах главата си необичайно лека, а тялото — отпуснато, както след висока температура или при съвземане от уплаха. Помислих си, че от този миг нататък мога да се чувствам само

по-добре, защото с времето щях да се отдалечавам стъпка по стъпка от ужасните случки.

— Доста си изпатил, откакто се запознахме в късния влак — рече ми накрая Дейли.

— Струва ми се, че са минали поне сто години. Сякаш сега съм съвсем друг човек.

— Като моряк, преживял буря.

— Да, но сега има затишие. Всичко свърши — казах аз, но като забелязах, че Дейли изглежда угрижен, добавих: — Е, стига, да не смяташ, че неприятностите не са свършили? За нищо на света не възнамерявам да се връщам в „Тресавището на змиорките“.

— Естествено.

— Значи всичко е наред.

Дейли не ми отговори, а се пресегна и си наля още глътка уиски.

— Макар че се чудя какво ще стане с къщата — продължих аз. — Сигурен съм, че никой местен жител не би се преселил в нея, а не мога да си представя някой външен човек да отседне там задълго, като разбере какво е мястото, дори ако предварително не е чул нито една история. Кой би я купил?

Самюъл Дейли поклати глава.

— А допускаш ли — попитах аз, след като известно време мълчахме, всеки погълнат с мислите си, — че клетата старица е била тормозена денонощно от призрака на сестра си и е чувала същите ужасни звуци? — Дейли ме беше осведомил, че двете жени са били сестри. — Не е възможно да е понасяла всичко това, без да полудее!

— Кой знае...

— Наистина.

Все повече и повече у мен се затвърждаваше убеждението, че Самюъл Дейли крие нещо, спестява ми някакво обяснение или сведение за „Тресавището на змиорките“ и за семейство Драблоу, а в такъв случай нямаше да се успокоя и да имам мира, докато не узная всичко докрай. Затова реших да бъда настойчив и да постигна своето.

— А няма ли нещо, което да не съм видял? Ако бях останал по-дълго в къщата, дали щях да преживея нови ужаси?

— Не мога да знам.

— Но все знаеш нещо.

Господин Дейли въздъхна, неспокойно се размърда и избегна да ме погледне в очите. Взя се в огъня, после протегна крак и погали кучето по корема с върха на обувката си.

— Хайде, казвай! — подканих го аз. — Далече сме от къщата, а нервите ми съвсем се оправиха. Не бива да оставам в неведение. Вече нищо не може да ми навреди.

— Не става дума за тебе. Нямам предвид тебе.

— Боже господи, какво тогава криеш, човече? Какво толкова страшно не искаш да ми кажеш?!

— Артър, утре или вдругиден ти ще бъдеш далеч от Крайтън Гифорд. Ако имаш късмет, нито ще видиш, нито ще чуеш, нито ще узнаеш нещо повече за това проклето място. Но всички ние оставаме тук и ще продължим да живеем с тази история.

— С какво по-точно? С приказки, със слухове? С появата на жената в черно от време на време? Кажи, с какво!

— С онова, което несъмнено ще последва. Каквото и да е то. От петдесет години то витае из Крайтън Гифорд и променя хората. Не обичат да говорят за него, сам си се уверил. Пострадалите най-много говорят най-малко по въпроса. Например Джеръм, Кекуик...

Усетих, че сърцето ми се разтуптя, затова леко разхлабих яката на ризата си и отместих креслото си по-далече от камината. Сега, когато беше дошъл очакваният момент, направо не знаех дали искам да чуя каквото имаше да ми каже Дейли.

— Дженет Хъмфри дава своето дете — момченце — на омъжената си сестра Алис Драблough, защото няма друг избор. Отначало живее далече, на стотици мили и детето се отглежда от семейство Драблough, без намерение да го срещнат някога с неговата майка. Но в крайна сметка вместо да намалее, болката от раздялата става нетърпима и Дженет пристига в Крайтън. Не е добре дошла в къщата на родителите си, а мъжът — бащата на детето — се е преселил в чужбина. Дженет си наема квартира в града. Но понеже няма средства, започва да шие, става компаньонка на една дама. Отначало Алис Драблough, изглежда, изобщо не ѝ позволява да види сина си. Дженет е толкова отчаяна, че заплашва да употреби сила и накрая сестра ѝ се съгласява с нея, ала само донякъде: разрешава ѝ понякога да идва на гости, но ѝ забранява да остава насаме с детето и да разкрива коя е и каква е връзката ѝ с него. Никой обаче не предполага, че момченцето

ще заприлича много на майка си, нито че естествената обусловена обич между двамата ще се засили. Детето все повече и повече се привързва към жената, която в крайна сметка му е дала живот, и постепенно започва да я предпочита пред Алис Драблоу, към която се държи хладно. Известно ми е, че Дженет замисля да го отвлече. Но преди да го стори, се случва нещастие в тресавищата, както вече знаеш. Момчето, баващата, двуколката и кочияшът... кочияшът Кекуик...

— Кекуик ли?

— Да. Бащата на сегашния Кекуик. И кученцето на детето. Тресавищата са коварно място, сам си се уверил. Морските мъгли връхлитат ненадейно, а плаващите пясъци са скрити под повърхността.

— И всички те се удавят...

— А Дженет ги гледа. Била е в къщата и в очакване на завръщането им е гледала от един прозорец на горния етаж.

От ужас дъхът ми спря.

— Откриват телата, но двуколката остава потънала дълбоко в тинята. От този ден Дженет Хъмфри започва да полудява.

— Това учудва ли някого?

— Не. Жената полудява от скръб, от гняв и от желанието да си отмъсти. Обвинява сестра си, че е изпратила детето на път този ден, макар че не е имало виновни, тук мъглата плъзва изневиделица.

— Миг след като небето е било чисто...

— Дали поради тежката загуба, дали поради лудостта, не се знае, но Дженет се разболява и започва да слабее. Плътта ѝ направо се топи, става бледа като смъртник, заприличва на жив скелет, на ходещо привидение. Когато върви по улиците, хората бягат от нея. Децата се плашат. Накрая Дженет умира. Умира нещастна, съсипана от омраза. И със смъртта се превръща в призрак, който и досега не е намерил покой.

— Как през цялото това време? Цели петдесет години?

— Не съвсем. Появява се, после задълго изчезва. В последните години почти не се мяркаше. Но все още я виждат, а ако човек наближи тресавищата, чува страшни писъци.

— Дали госпожа Драблоу ги е чувала?

— Кой знае...

— Е, сега и госпожа Драблоу е мъртва, така че положително духът на Дженет ще се успокои.

Но господин Дейли не беше свършил разказа си. Тепърва предстоеше да чуя най-важното от историята.

— А когато Дженет се появява — каза той с глух глас, — когато се появява на гробището, в тресавищата или по улиците на града, дори ако е само за миг, независимо кой я вижда, има един определен и неизбежен резултат.

— Какъв? — прошепнах аз.

— Умира дете, и то вследствие на насилие или при ужасни обстоятелства.

— Искаш да кажеш, при нещастен случай?

— Обикновено при нещастен случай. Един-два пъти обаче е станало и след боледуване, като детето се разболява същия ден или същата нощ, а дори и веднага.

— Все едно кое дете, така ли? Дете от града?

— Да. Например детето на Джеръм.

Изведнъж в съзнанието ми изникна картината на редицата сериозни личици и на ръцете, стиснали перилата на оградата около училищния двор в деня, когато погребяхме госпожа Драбл.

— Но нали... в крайна сметка понякога умират... и деца?

— Така е.

— Нима има нещо повече от съвпадение между тяхната смърт и появяването на тази жена?

— Разбирам, че ти е трудно да го повярваш. Естествено е да се съмняваш.

— Струва ми се...

— Но ние го знаем със сигурност.

Известно време гледах мрачното, решително лице на господин Дейли, след което тихо казах:

— Да, и аз не се съмнявам.

После много дълго двамата не разменихме нито дума повече.

Съзнавах, че тази сутрин съм станал жертва на значителен потрес, след като преживях няколко денонощия на възбуда и нервно напрежение, последвали появата на призрака край „Тресавището на змиорките“. Но не си давах изцяло сметка колко дълбоко и пагубно бе въздействало това както на тялото, така и на душата ми.

Вечерта си легнах, както смятах, за последен път в къщата на семейство Дейли. Възнамерявах на сутринта да взема първия влак за

Лондон. Когато съобщих на господин Дейли своето решение, той не ми възрази.

Спах много лошо, горе-долу на всеки час се събуждах от бурни кошмари, уплашен и целият плувнал в пот, а в промеждутъците лежах и усещах колко напрегнато е тялото ми, ослушвах се, спомнях си и преповтарях наум всичко, което се беше случило. Задавах си въпроси, на които нямаше отговор — за живота и смъртта, за границата между тях. И редях молитви. Искрени, прости и пламенни молитви.

От ранни години както повечето деца аз бях възпитан да вярвам в Бога и в добродетелите на християнството и макар все още да вярвах, че това учение вероятно дава най-добрата насока за един почтен живот, все ми се струваше, че Бог е някъде далече, а молитвите са само обикновено задължение. Сега обаче не мислех така. Сега се молех ревностно, със страстта на новопокръстен. Сега напълно съзнавах, че се води битка между силите на доброто и злото и човек трябва да застане на едната или другата страна.

Бавно се изнизаха часовете до сутринта, а на разсъмване времето отново беше облачно и влажно — неприятен мрачен ноемврийски ден. Станах. Главата ме болеше, очите ми горяха, усещах краката си като олово, но все някак успях да се облека и да се замъкна на долния етаж, за да закуся. Но направо не можех да гледам храната, затова пък изпитвах страхотна жажда и изпих безброй чаши чай. От време на време господин и госпожа Дейли ме поглеждаха с безпокойство, а аз им разказвах плановете си. Струваше ми се, че ще се почувствам по-добре едва когато седна във влака, а околностите на Крайтън Гифорд се мярнат край прозореца и изчезнат. Споделих това с домакините, макар че същевременно се опитах да изкажа голямата си благодарност към тях, защото ги чувствах спасители, на които дължа и живота, и все още здравия си разум.

После станах от масата и понечих да изляза, но вратата на трапезарията сякаш взе да се смалява, вървах към нея като в захлупваща ме мъгла, не можех да си поема дъх и ми се стори, че се блъскам в нещо тежко, което трябва да отместя, преди да продължа.

Самюъл Дейли успя да ме подкрепи, преди да падна, и с частица от съзнанието си схванах, че за втори път, макар и при доста различни обстоятелства, той донякъде ме носи, донякъде ме влачи по стълбите към моята стая. Там с негова помощ се съблякох и после той

си отиде. Усещах туптене в главата, мислите ми бяха объркани и останах в същото състояние цели пет дни, често посещаван от угрижен лекар. След това смъкнах температурата и постепенно спрях да бълнувам, но бях невероятно изтощен и немощен, така че отначало можех само да седя на някое кресло — в стаята си, а после и в гостната. Господин и госпожа Дейли се държаха безкрайно мило и внимателно. Най-лошото в случая не беше болестта, засегнала тялото — болките, умората и температурата — а бъркотията, която цареше в съзнанието ми.

Жената в черно ме беше обсебила дори в дома на Дейли — седеше в края на леглото или изведнъж доближаваше лицето си до моето, както спях, и аз ужасен се събуждах с вик. А в главата ми ехтеше плачът на детето в тресавищата, потрепването на стола люлка и цвиленето на давецото се конче. Не можех да се освободя от тези видения и когато вече няха температура и не бълнувах, пак си спомнях всяка дума от писмата или смъртните актове, сякаш страниците изникваха пред очите ми.

Щом започнах да се оправям, страховете взеха да ме напускат, виденията изчезнаха и дойдох на себе си. Бях изтощен, останал без сили, но добре. Положително тази жена не можеше да ми напакости с нещо, устоях на изпитанието и оцелях.

Дванайсет дни по-късно вече се чувствах почти здрав. Грееше зимно слънце, на сутринта за пръв път имаше слана. Седях край широко отворения прозорец на гостната, завит с одеяло, и гледах голите клони на храстите и дърветата, сребристокбели и сковани от скрежа, открояващи се на фона на небето. Беше рано следобед. Можех да дремна или да правя нещо друго — никой нямаше да ме безпокои. Паяк доволно лежеше в краката ми, както през цялото време, докато бях болен. Не предполагах, че толкова ще обикна малкото куче. Струваше ми се, че нещо ни свързва, защото заедно бяхме минали през голямо прежеждие.

Върху една от каменните урни в края на стълбището беше кацнала червеношийка — вдигнала главичка, с очи като лъскави мъниста. Наблюдавах я доволен, докато подскачаше и спираше, за да се послуша и да изчурулика. Помислих си, че преди идването в Крайтън Гифорд едва ли бих съсредоточил цялото си внимание върху толкова обикновено нещо, бързо щеше да ми стане скучно и щях енергично да

се заема с нещо друго. Но сега се чувствах признателен за присъствието на птичката и се радвах, че имам възможност да я гледам как се движи, докато е така добра да стои под прозореца. Следях я, без да откъсвам очи, и такова нещо ми се случваше за пръв път в живота.

Отвън се чу шум от автомобилен мотор и гласове откъм входа, но това сякаш ставаше другаде — дотолкова бях погълнат от заниманието си. Пък и каквото и да ставаше, не ме засягаше.

По коридора отекнаха стъпки, спряха пред вратата на стаята и след известно колебание тя се отвори. Може би времето незабелязано беше напреднало и някой идваше да види как съм и да ми предложи чаша чай.

— Артър?

Сепнах се и се обърнах, после скочих, обзет от изумление, съмнение и радост. Стела, моята мила Стела идваше при мен.

ЖЕНАТА В ЧЕРНО

На идната сутрин напуснах гостоприемния дом. Автомобилът на господин Дейли ни откара право на гарата. Уредих сметката си в странноприемницата по куриер и повече не стъпих в Крайтън Гифорд. Стори ми се разумно да се вслушам в лекарските съвети — докторът изрично настояваше да не правя нищо, с което да нарушавам все още крехкото си душевно равновесие. Признавам си, че всъщност не исках да видя отново градчето и да се изложам на среща с господин Джеръм или Кекуик, а най-вече — дори отдалече да видя „Тресавището на змиорките“. Всичко това за мен остана в миналото, мислех си, че се беше случило с друг човек. Според доктора трябваше да освободя съзнанието си от преживяното и аз реших да положа усилия. А щом Стела беше редом, значи нямаше как да не успея.

Единственото, за което съжалих, когато напусках това място, беше искрената тъга, че се разделям с обществото на господин и госпожа Дейли. Когато си стиснахме ръцете, помолих Самюъл Дейли да обещае, че ще ни посети в Лондон, където ходеше — както сам каза — един, най-много два пъти в годината. И още нещо — поръчахме да ни запазят кученце, когато Паяк има потомство. Малкият ми другар много щеше да ми липсва.

Имаше обаче един последен въпрос, който исках да задам, макар че ми беше трудно да отворя дума за това. Но когато Стела се отдалечи и не можеше да ме чуе, погълната от разговор с госпожа Дейли, която бе успяла да предразположи с присъщата си сърдечност и топлота, аз не се удържах и запитах:

— Трябва да ми кажеш... — Самюъл Дейли ме стрелна с очи. — Онази нощ ти ми каза — продължих аз, като поех дълбоко въздух, за да се успокоя, — че в такъв случай в Крайтън Гифорд винаги умира дете.

— Да.

Не можех да продължа, но изражението ми беше достатъчно красноречиво. Знаех, че отчаяното ми желание да узная истината е

изписано по лицето ми.

— Няма нищо — побърза да каже Дейли. — Нищо не се е случило...

Бях сигурен, че щеше да добави „засега“, ала се въздържа, затова го добавих вместо него, но той замълча и само поклати глава.

— Моля се на Бога това да не стане — рекох аз. — Дано веригата да се е скъсала... Дано силата ѝ да е към своя край... Дано тази жена изчезне... И аз да съм последният, който я е видял.

Дейли стисна рамото ми, за да ме успокои.

— Да, да, имаш право.

Повече от всичко на света исках това да е така, защото смятах, че времето, изминало откакто видях жената в черно — призрака на Дженет Хъмфри — е достатъчно дълъг период и положително може да послужи за доказателство, че проклятието е спряло да действа. Бях срещнал нещастна, безумна, злочеста жена, умряла от мъка и печал, обсебена от омраза и желание за мъст. Горестта и озлоблението, които я караха да отнема децата на други майки, защото е изгубила собствената си рожба, бяха разбираеми. Разбираеми, но непростими.

Мислех си, че никой не можеше да ѝ помогне с нищо, освен, да речем, ако се молеше душата ѝ да намери покой. Госпожа Драблоу, сестра ѝ, която тя бе обвинявала за смъртта на детето си, също беше мъртва и погребана, в къщата вече нямаше никой, а може би най-послед призракът щеше завинаги да престане да се появява и ужасните последствия за невинните дечица щяха да спрат.

Автомобилът беше спрял пред входа. Взех си довиждане с господин и госпожа Дейли, здраво улових Стела под ръка и без да се отделям от нея, се качих в колата и се настаних. С въздишка на облекчение, която наподобяваше хлипане, напуснах Крайтън Гифорд.

Моята история е почти към своя край. Остава да разкажа само едно нещо. Но то е такова, че ми струва големи усилия да го опиша. Седя на писалището ден подир ден, нощ подир нощ с белия лист пред мене и не съм способен да хвана перодръжката. При това треперя и плача. Излизам, разхождам се из старата овощна градина и околността на „Монашеската обител“, вървя миля след миля, но очите ми не виждат нищо, не забелязвам нито зверовете, нито птиците, нямам представа дори какво е времето, така че няколко пъти се прибрах у дома мокър до кости и Есме много се притесни. Тя ме наблюдава, чуди

се какво има, но деликатността не ѝ позволява да ме разпитва, разбирам тревогата и загрижеността по очите ѝ, усещам опасенията ѝ, когато седим заедно късно вечер. Но не съм в състояние да ѝ обясня каквото и да е, тя няма представа нито какво съм преживял, нито защо съм го преживял, и ще го узнае едва когато прочете този ръкопис, а тогава аз ще съм изминал последния си път и ще се намирам далеч от нея.

Сега обаче най-после събрах кураж и ще използвам силите, останали ми след пресъздаването на този отминал кошмар, за да запиша края на своята история.

Двамата със Стела се завърнахме в Лондон и след месец и половина се оженихме. Първоначално възнамерявахме да изчакаме поне до следващата пролет, но преживяното много ме промени и сега извънредно болезнено усещах как бързо лети времето, затова настоях да не отлагаме нито един радостен миг, и докато съдбата е благосклонна, да използваме всяка възможност и да не се отказваме от нищо хубаво. Защо трябваше да чакаме? Нима имаше друго освен незначителните съображения за пари, собственост и имуществено, което да ни пречи да се оженим? Не, нямаше. Затова се оженихме кротко, без много шум и заживяхме в моята тогавашна квартира, като наехме още една стая, предоставена ни най-любезно от хазяйката, а след време, когато се замогнахме, щяхме да имаме и собствен малък дом. Чувствахме се щастливи, както са щастливи всички младоженци, радвахме се, че сме заедно, не бяхме богати, но не бяхме и бедни, намирахме си занимания и с надежда гледахме в бъдещето. Не след дълго господин Бентли ме натовари с повече работа и съответно увеличи заплатата ми. Изрично го бях помолил да не казва нищо за „Тресавището на змиорките“, за имението и за книгата на госпожа Драблоу и нищо не научих — той никога вече не го спомена в мое присъствие.

След малко повече от година Стела роди детето ни — момче, което нарекохме Джоузеф Артър Самюъл. Кръстник му стана господин Самюъл Дейли — единствената ни връзка с онова време и онова място. Но макар че понякога ни гостуваше в Лондон, той нито веднъж не отвори дума за миналото. Аз самият пък бях толкова щастлив и доволен от живота си, че дори не се сетях за Крайтън Гифорд и кошмарите напълно спряха да ме измъчват.

Беше неделя следобед, година след раждането на нашия син. Чувствах душата си особено спокойна, изпълнена с радост. Едва ли можеше да съм по-малко подготвен за онова, което ме очакваше...

Разхождахме се в голям парк на десетина мили от Лондон, част от имението на благородник, който през летните месеци го предоставяше на гражданите. Цареше празнично, ваканционно настроение, имаше малко езеро, в което посетителите караха лодки, оркестър изпълняваше на естрадата весели мелодии, продаваха, сладолед и плодове. Семействата обикаляха по огрените от слънцето алеи, децата се търкаляха по тревата. Щастливи, ние със Стела се разхождахме, а между нас, уловил ни за ръце, малкият Джоузеф правеше първите си несигурни крачки, които ние следяхме с типичната родителска гордост.

После Стела забеляза още едно развлечение, което предлагаша: яздене на магаре и разходка с двуколка по алея, край която растяха високи кестени. Решихме, че детето много ще се зарадва, ако се повози, затова го заведохме до кроткото сиво магаре и се опитахме да го вдигнем на седлото. Джоузеф обаче изпищя и веднага се вкопчи в мене, но взе да сочи двуколката и нетърпеливо да размахва ръце. И понеже имаше място само за двама пътници, Стела взе Джоузеф в скута си и се качи, а аз останах загледан подир двуколката, весело трополеща по алеята между красивите стари дървета с разкошни зелени корони.

За миг изгубих двуколката от очите си, защото алеята завиваше. Разсеяно взех да оглеждам другите семейства, които се наслаждаваха на пролетния следобед. И тогава внезапно я видях. Стоеше настрани от хората, близо до ствола на едно високо дърво.

Погледнах право към нея и тя ме погледна в очите. Не се припознавах. Това бе тя, жената в черно с изпитото лице. Призракът на Дженет Хъмфри. За миг не повярвах на очите си, изумен и скован от леден страх. Не можех да помръдна, сякаш бях пуснал корени, и целият свят наоколо потъна в тъмнина, а гласовете и щастливите викове на децата заглъхнаха. Не можех да откъсна поглед от жената. Лицето ѝ беше безизразно, но въпреки това усетих как с възобновена сила цялото ѝ същество излъчва злост, омраза и неудържима горест, които ме пронизваха.

За мое голямо облекчение в същия миг двуколката се зададе по алеята, огряна в снопове слънчева светлина, промъкнали се през короните на кестените, а на капрата седеше милата на сърцето ми Стела, прегърнала детето, което весело викаше и радостно размахваше ръчички. Още малко и щяха да се завърнат, бяха стигнали почти до мен, щях да ги посрещна и да си тръгнем заедно, защото не исках да останем там нито секунда повече. Приготвих се да им помогна да слязат.

Кончето тъкмо се канеше да спре, когато мина покрай дървото, до което все още стоеше жената в черно. В същия миг чух как прошумоля дрехата ѝ — тя се втурна, сякаш искаше да препречи пътя на колата. Кончето рязко се изви встрани, после отстъпи малко назад и изведнъж в очите му се появи страх, след което животното повлече двуколката между дърветата, като цвилеше, обзето от паника. Последва ужасна неразбория, няколко мъже хукнаха подир двуколката, а жените и децата започнаха да пищят. Тичах и аз като луд, докато не чух ужасния трясък от блъсването на двуколката в един огромен ствол. После настъпи тишина, ужасна тишина, която сигурно продължи само няколко секунди, но ми се стори, че минаха години. Докато се носех към катурнатата кола, хвърлих поглед през рамо. Жената в черно беше изчезнала.

Хората внимателно измъкнаха Стела. По тялото ѝ нямаше здраво място. И вратът, и краката ѝ бяха счупени, но тя все още беше жива. На кончето му нямаше нищо, само изглеждаше зашеметено, но поради преобръщането на двуколката походите се бяха оплели и то не можеше да помръдне — лежеше на земята, жално цвилеше и пръхтеше от страх.

Нашето дете, отхвъркнало от удара, се беше блъснало право в ствола на друго дърво. Лежеше сгърчено долу на тревата и беше мъртво.

Този път нямах щастието да изгубя съзнание. Бях принуден да преживея всичко, всеки миг, който последва, подир което и десетте дълги месеца, докато Стела почина от ужасните наранявания.

Бях видял призрака на Дженет Хъмфри и Дженет Хъмфри ми беше отмъстила.

Поискаха да разкажа своята история. Разказах я.

Край.

Издание:

Сузан Хил. Жената в черно

Английска. Първо издание

ИК „Пергамент Прес“, София, 2012

Редактор: Силвия Йотова

Коректор: Филипа Колева

ISBN: 978-954-641-037-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.